

ทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน

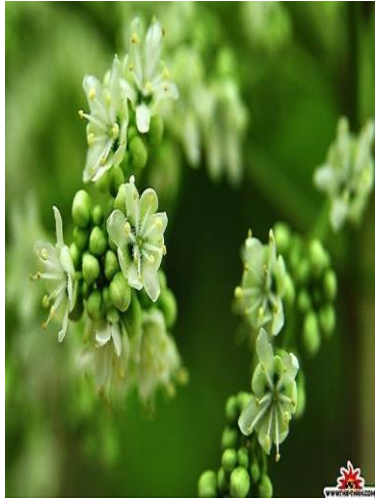
ชื่อหมู่บ้าน /ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ หมู่ 12 บ้านประชาสรรค์ ตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

รหัส พรรณไม้	ชื่อพื้นเมือง (ชื่อที่ท้องถิ่นนั้น เรียก)	ลักษณะวิสัย (เช่น เมตุน เมทุม ไม้เลื้อย ไม้รอเลื้อย ฯลฯ)	ลักษณะเด่นของพืช (เช่น สี กลิ่น ยาง มีหนาม ฯลฯ)	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (เช่น เป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องมือ เครื่องใช้ ฯลฯ)	หมายเหตุ
001	สำมะงา	ไม้พุ่มรอเลื้อย	ลำต้นเรียบสีน้ำตาล ใบเดี่ยว ผิวใบเรียบ เป็นมัน ดอกช่อ ก้านดอกสั้น ดอกเป็น หลอดยาวปลายเป็นแฉกสั้น ๆ 5 แฉก กลีบดอกสีขาวอมชมพู ก้านเกสรตัวผู้สี ม่วงแดง ผลเดี่ยวกลมรี เป็นพู่เล็กน้อย เมื่ออ่อนสีเขียว สุกแล้วเป็นสีดำ	ใบสดต้มน้ำใช้ทำความสะอาดแผล ใบ แห้งบดเป็นผง ใช้โรยแผลแก้คันเชื้อ ใบ และผลสดตำรวมกับเหล้าพอกฝี ทาแก้ รอยฟกช้ำหรือบวม รากแห้งต้มน้ำดื่ม แก้ไข้หวัด ตับอักเสบบและแผลบวม	

002	กระดุกไค้ดำ	ไม้ล้มลุกหรือไม้พุ่มขนาดเล็ก	มีความสูงของต้นประมาณ 90-100 เซนติเมตร ลำต้นเป็นสีแดงเข้มถึงสีดำหรือเป็นสีม่วง เกลี้ยงมัน ลักษณะของลำต้นและกิ่งเป็นปล้องข้อ ดูคล้ายกับกระดุกไค้ โดยมีขนาดข้อของลำต้นยาวประมาณ 2.5-3 นิ้ว ส่วนข้อของปล้องกิ่งยาวประมาณ 1-1.5 นิ้ว ตามลำต้น กิ่งก้านและใบมีสีแดงเรื่อ ๆ	ใบสดนำมาตำคั้นเอาแต่น้ำมาดื่มเป็นยาแก้อาการปวดศีรษะ ส่วนในมาเลเซียและอินโดนีเซียจะนำใบสดมาตำผสมกับหัวหอมและเมล็ดเทียนแดง แล้วนำมาพอกแก้อาการปวดศีรษะ หรือจะใช้ใบนำมาตำผสมกับเหล้าคั้นเอาแต่น้ำดื่มเป็นยาแก้ไข้ ลดความร้อน ช่วยขับเลือดชั้นในร่างกายให้กระจาย ช่วยกระจายเลือด แก้เลือดคั่งค้างเป็นลิ่มเป็นก้อน ทำให้เลือดที่อุดตันในร่างกายไหลเวียนสะดวก	
003	คนสีขอ				
004	การเวก	ไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็ง	การเวกจะมีพุ่มใบที่หนาแน่นมากเป็นไม้ใบเดี่ยวออกใบสลับกันตามข้อต้นใบเป็นรูปขอบขนานหรือมนรี ทั้งโคนใบและปลายใบจะแหลมมีก้านใบสัน พื้นใบสีเขียวเข้มเป็นคลื่นเล็กน้อย ขอบใบเรียบไม่มีจัก	ดอกใช้สกัดน้ำมันหอมระเหยที่นิยมใช้ทำน้ำหอม และยาหอม ใช้ทานวด และใช้ในด้านความสวยความงาม ดอกนำมาห่อรวมกันในใบ และสุตดม ช่วยในการผ่อนคลาย	

005	มะเดื่อปล้อง	ไม่ยืนต้น	ลำต้นเรียบมียางสีขาวข้นเหนียว ใบเดี่ยว ผิวใบจับแล้วสากมือ ดอกช่อ ดอกย่อย เจริญบนฐานรองดอก ดอกมีสามแบบคือ ดอกสมบูรณ์เพศ ดอกตัวผู้ และดอกตัวเมีย ผลเดี่ยวอยู่ภายในฐานรองดอก สีเขียว มี ยางสีขาว เมื่อแก่แล้ว ฐานรองดอก เปลี่ยนเป็นสีเหลืองอมส้ม	ใบตมน้ำติ่ม รักษาไข้ ปัสสาวะเป็นเลือด รากและลำต้นต้มน้ำดื่ม กระตุ้นการหลั่ง น้ำนม แก้วหัวดี รากและเปลือกต้นใช้ตำ แก้ฝี แก้ผื่นคันตามผิวหนัง	
006	ประดงเลือด	ไม่ยืนต้น	เปลือกสีน้ำตาลเข้ม มีตำขาวประปราย เปลือกแตกเป็นร่องยาว เนื้อไม้สีเหลือง เปลือกในมีน้ำยางสีแดงเข้ม	มีฤทธิ์เป็นยาสมุนไพร โดยใช้รักษาเม็ด ประดงผื่นคัน แดงทั้งตัว แก้ปวดแสบ ปวดร้อน เปลือกต้นและเนื้อไม้ แก้กโรค ไตพิการ โรคเกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะ แก้กุมิแพ้ ผื่นคัน น้ำเหลืองเสีย ทาง ภาคเหนือใช้ เปลือกต้น แขน้ำติ่ม บำรุง กำลัง เปลือกต้นหรือใบ ต้มน้ำดื่ม แก้ โรคโลหิตจาง	

007	มะเดื่ออุทุมพร		เป็นไม้ต้นขนาดกลางสูงประมาณ 10–20 เมตร ลำต้นเกลี้ยงสีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา กิ่งอ่อนสีเขียว หรือสีเขียวในน้ำตาล กิ่งแก่มีสีน้ำตาลเกลี้ยง หรือมีขนปกคลุมเป็นใบเดี่ยว ออกแบบสลับ ใบบาง รูปไข่หรือรูปหอก ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลมฐานใบมนหรือกลม ผิวใบเกลี้ยง หรือมีขนไม่หลุดร่วงง่าย	เปลือกต้น รสฝาด รับประทานแก้ท้องร่วง ชะล้างบาดแผล เป็นยาสมานติ ราก เป็นยาแก้ไข้ กระทุ้งพิษไข้ แก้ไข้หัว ไข้กาฬ ไข้พิษทุกชนิด กล่อมเสมหะ และโลหิต	
008	ต้นสาละ	ไม้ยืนต้น	เป็นไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ไม่ผลัดใบ ลำต้น เปลาดตรง เปลือกสีเทาแตกเป็นร่อง เป็นสะเก็ดทั่วไป เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ ปลายกิ่งมักจะงุ้มลง กิ่งอ่อนเกลี้ยง ใบเดี่ยว ดอกหนาหีบ รูปไข่กว้าง โคนใบเว้าเข้า ปลายใบเป็นติ่งแหลมสั้นๆ ผิวใบเป็นมัน ขอบใบเป็นคลื่น ดอก ออกเป็นช่อสั้นๆ ตามปลายกิ่งและง่ามใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ กลีบดอกสีขาวอมเหลือง มีกลิ่นหอม	สาละเป็นไม้เนื้อแข็งที่สำคัญในอินเดีย เมื่อตัดครั้งแรกสีอ่อนและสีจะเข้มขึ้น เมื่อสัมผัสกับอากาศ เนื้อไม้มีเรซินและหนาน เหมาะกับการทำกรอบประตู และหน้าต่าง ใบแห้งของสาละใช้ทำจานใบไม้และขามใบไม้ทางเหนือและตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งหลังจากใช้งาน จะกลายเป็นอาหารของแพะ ใบสดใช้กินกับหมาก และของว่าง ในเนปาล ใช้ใบไปทำเป็นจานและขามเช่นกัน	

009	มั่งคั่ง	ไม้ต้นไม่ผลัดใบ	สูงถึง 25 ม. เรือนยอด ค่อนข้างกลม โปรงแตกกิ่งก้านต่ำ ลำต้น เปลาดตรง เปลือกนอกแตกเป็นร่องตื้นๆ สีน้ำตาล เปลือกในและกระพี้เหลือง ใบ ประกอบแบบนิ้วมือ เรียงตรงข้ามสลับ ตั้งฉาก ใบย่อย 5 ใบ ใบตรงกลางมีขนาดใหญ่ ที่สุด ใบคู่ล่างชิด ก้านใบรวมมีขนาดเล็กที่สุด แผ่นใบรูปไข่ หรือรูปขอบขนาน 3	นิยมปลูกเป็นพืชไม้ประดับ ให้ร่มเงา	
010	อ้อมอ้อยลวดพุ่ม				
011	ข้าหนอน	ไม้ยืนต้นผลัดใบ	มีความสูงของต้นประมาณ 20 เมตร เรือนยอดเป็นรูปไข่หรือเป็นพุ่มกลม โปรงเปลือกต้นด้านนอกเป็นสีเทาดำ เรียบ แตกเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ มีรูระบายอากาศสีน้ำตาลทั่วไป ส่วนเปลือกด้านในเป็นสีขาว ตามลำต้นหรือกิ่งไม้จะมีหนามยาว ๆ อยู่ ประปราย ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด มีเขตการกระจายพันธุ์ทั่วไปในป่าผลัดใบ ชายป่า ที่รกร้างและด้านหลังชายหาด	เปลือกใช้เป็นยาแก้ไข้ ดับพิษร้อน แก้หวัดคัดจมูก ด้วยการนำเปลือกมาสับเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำมาแช่กับน้ำดีให้เป็นฟองสีขาว แล้วใช้ฟองนั้นสูมหรือพอกศีรษะเด็ก ใช้เป็นยาขับมูกกิดของสตรี (ต่างไม้)	

012	หนอนตายยาก	ไม้ล้มลุก	กิ่งเถาเลื้อยพัน มักเลื้อยพันกับต้นไม้อื่น ยาวได้ถึง 10 เมตร และมีความสูงได้ประมาณ 40-60 เซนติเมตร เถามีลักษณะกลม สีเขียว กิ่งที่กำลังจะออกดอกมักจะเลื้อยพัน มีรากเป็นเหง้าหรือหัวอยู่ใต้ดิน ลักษณะคล้ายกระชาย เป็นรูปกระสวย ออกเป็นกระจุก เนื้ออ่อนนิ่มมีสีเหลืองขาว ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและการใช้เหง้าปักชำ	เหง้าหรือรากมีรสขมชุ่ม เป็นยาร้อน เล็กน้อย มีพิษเล็กน้อย ออกฤทธิ์ต่อปอดและม้าม ใช้เป็นยาแก้อาการไอเรื้อรัง หลอดลมอักเสบ อาการไออันเนื่องมาจากเป็นวัณโรค (ราก) ช่วยขับเสมหะ รักษาวัณโรค (ราก)	
013	ว่านหอม	ไม้ล้มลุก	ลักษณะหัวว่าเป็นเหง้ากลมเหมือนหัวกระชาย รากมีตุ่มน้ำเลี้ยง เนื้อในหัวสีเขียวอ่อน มีกลิ่นหอมเย็น ใบเป็นใบเดี่ยว แทงออกมาจากเหง้า แผ่ราบไปตามพื้นดิน ใบอ่อนม้วนเป็นกระบอกออกมาแล้วแผ่ราบบนหน้าดิน ก้านใบเป็นกาบ ใบค่อนข้างกลม โคนใบมนปลายแหลม	ใบรสเผ็ดขม แก้เคลื่อนไหวช้า หัวหรือต้นใต้ดิน มีรสเผ็ดร้อน ใช้สมุศิระชะเด็กแก้หวัดคัดจมูก แก้ลมพิษ รับประทานขับลมในลำไส้ แก้เสมหะ แก้เสมหะเจริญไฟธาตุ แก้ท้องอืด ต้นมีรสเผ็ดและขม ใช้ขับเลือดเน่าของสตรี แก้ท้องขึ้นท้องเฟ้อ ดอก มีรสหอมร้อน ใช้แก้เด็กนอนสะดุ้งผวา ร้องไห้ตาเหลือก และแก้โรคตา ใบใช้แก้เคลื่อนไหวช้า	

014	หนุমানประสานกาย	เป็นไม้พุ่ม	แตกกิ่งก้านต่ำใกล้พื้นดิน เปลือกต้นสีเรียบ เป็นสีน้ำตาล ใบเป็นใบประกอบแบบนิ้วมือ ดอกออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ดอกมีขนาดเล็กสีขาว ผลมีเนื้อนุ่มรูปทรงกลมขนาดเล็ก	หนุমানประสานกาย ใช้เป็นพืชสมุนไพรไทย ใช้ประโยชน์ในการรักษาโรค โดยใช้ใบสดเล็ก ๆ เคี้ยวให้เหลือ 1 ใน 3 ต้มเป็นน้ำวันละ 2 ครั้ง ก่อนมีอาหารเข้า-เย็น เป็นเวลา 49 วัน รักษาโรคหิด	
015	เถารางแดง	ไม้เถายืนต้นกิ่งพุ่ม	มักเลื้อยตามต้นไม้และกิ่งไม้ เถาเป็นสีเทา ผิวของลำต้นหรือเถาเป็นรอยแตกกระแหว่งเป็นร่องสีแดงสลับ ทำให้เกิดเป็นลวดลายที่สวยงาม (ลำต้นเมื่อยังอ่อนจะเป็นรูปทรงกระบอก เมื่อแก่แล้วจะแตกเป็นสีแดง) ตามกิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการทาบกิ่ง กิ่งชำ กิ่งตอน และใช้เมล็ด พรรณไม้ชนิดนี้มักขึ้นตามป่าโปร่ง มีถิ่นกำเนิดอยู่ทางจังหวัดสระบุรี ส่วนในกรุงเทพฯ มีการปลูกกันบ้างตามบ้าน	เถามีสรรพคุณเป็นยาอายุวัฒนะ จะใช้เดี่ยว ๆ หรือใช้ผสมกับสมุนไพรชนิดอื่นด้วยก็ได้ ซึ่งตามตำรับยาอายุวัฒนะจะใช้รางแดง 1 ชีด เหล้า 200 มิลลิเมตร และน้ำผึ้ง 200 มิลลิเมตร นำมาดองไว้ 15 วัน ใช้กินครั้งละ 30 มิลลิเมตร วันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น หรือจะใช้เถารางแดงผสมกับต้นเถาว์ลย์เปรียง ต้นกำแพงเจ็ดชั้น, ต้นขมิ้นเครือ, และต้นนมควาย นำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาอายุวัฒนะ (เถา)	

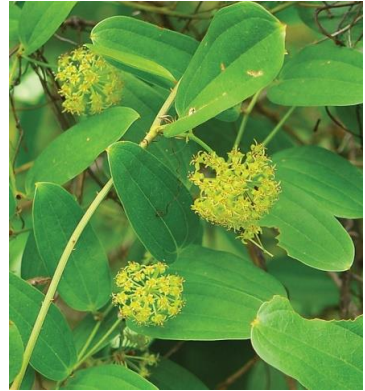
016	ชันหมาเกรซซี่	ไม้ล้มลุก	ลำต้นมีความกว้างประมาณ 1.5 เซนติเมตร และสูงได้ประมาณ 35-40 เซนติเมตร พรรณไม้ชนิดนี้ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด มักขึ้นตามพื้นที่ชุ่มชื้น ใบเป็นใบเดี่ยว ลักษณะของใบเป็นรูปรี ปลายใบแหลม โคนใบแหลมกลม ใบมีขนาดกว้างประมาณ 5-7 เซนติเมตร และยาวประมาณ 15 เซนติเมตร	ใช้เป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้ร่างกายมีกำลังวังชาแข็งแรง ว่องไว ไม่เหนื่อยง่าย แก้อาการอ่อนเพลีย โรคเรื้อรังที่เป็นอยู่ จะมีการดีขึ้น ผลใช้รับประทานเพราะ เชื่อว่ามีสรรพคุณต้านอายุวัฒนะและต้านความชรา (ผล)	
017	เจตมูลเพลิงขาว	เป็นไม้พุ่มเตี้ยหรือไม้ล้มลุกอายุหลายปี	สูง 1-3 เมตร กิ่งก้านมักทอดยาว ใบรูปไข่ ยาว 3-13 ซม. ปลายใบแหลมยาว ตอนปลายเป็นติ่ง โคนใบรูปกลมหรือมน ใบบาง ช่อดอกแบบช่อกระจุกจะเชิงลด ดอกจำนวนมาก แกนกลางและก้านช่อดอกมีต่อมไร้ ก้าน ช่อดอกยาวประมาณ 15 ซม. ก้านช่อดอก 1.5-2 ซม. ใบประดับรูปไข่ ยาว 0.4-0.8 ซม. ใบประดับย่อยรูปแถบ ยาวประมาณ 0.2 ซม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ยาวประมาณ 1 ซม. กลีบดอกสีขาวหรือสีฟ้าอ่อน	ในรากเจตมูลเพลิงขาวมีสารพลัมบาจิน (plumbagin) ซึ่งมีคุณสมบัติต้านเชื้อจุลินทรีย์ หากสัมผัสถูกผิวหนังจะทำให้ผิวหนังพุพอง ในทางการแพทย์แผนไทย จัดเจตมูลเพลิงขาวเป็นยารสร้อน แต่มีฤทธิ์น้อยกว่าเจตมูลเพลิงแดง มีสรรพคุณช่วยขับลม บำรุงธาตุ บำรุงเลือด แต่ไม่ควรใช้ในหญิงตั้งครรภ์ เพราะอาจทำให้แท้งได้	

018	เถาวัลย์เปรียง		เป็นพืชในวงศ์ถั่ว ลักษณะเป็นไม้เถาเนื้อแข็งอายุหลายปี ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ รูปร่างรูปขอบขนานขนาด 1.5-2.5 x 4-6 เซนติเมตร มี 7-9 ใบย่อย แผ่นใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ดอกออกเป็นช่อกระจะตามซอกใบและปลายยอด ช่อยาว 20-30 เซนติเมตร แต่ละช่อมีดอกย่อย 5-10 ดอก ดอกย่อยสีขาวอมชมพู มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ กลีบดอกมี 5 กลีบ ผลเป็นฝักแบนขนาด 1-1.5 x 3-8 เซนติเมตร ภายในมีหลายเมล็ด	เถามีสรรพคุณแก้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ รักษาโรคข้อเสื่อม	
019	ว่านสาวหลง	พืชล้มลุก มีเหง้าใต้ดิน	ลำต้นแท้ของว่านสาวหลงจะเป็นหัวที่อยู่ใต้ดิน ส่วนที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียมที่ประกอบด้วยกาบใบหุ้มเรียงซ้อนกันแน่น พันรอบแกนที่เจริญมาจากส่วนหัว ขนาดของลำต้นเทียมประมาณ 1 ซม. ซึ่งจะเล็กกว่าลำต้นเทียมของชำ ส่วนความสูงจะประมาณ 40-100 ซม.	ว่านสาวหลง นิยมปลูกมากในกลุ่มผู้ชายด้วยความเชื่อว่า เป็นว่านมหานิยม ใครปลูกไว้ในบ้านจะเป็นที่รักที่นิยมชมชอบของคนอื่น ทั้งหญิง และชาย มีผู้คนไปมาหาสู่ไม่ขาดสาย รวมถึงช่วยให้ทำมาค้าขายร่ำรวย และเป็นสิริมงคลแก่คนในครอบครัว	

020	ธรณีสาร	เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก	ลำต้นตรง ใบกลมคล้ายใบมะยม ดอกเดี่ยว แยกเพศ ดอกตัวผู้สีแดงขนาดเล็ก ดอกตัวเมียสีขาวหรือสีน้ำตาล ดอกห้อยใต้ใบ	ใช้เป็นไม้ประดับ ใช้ต้นต้มน้ำดื่มเป็นยาแก้ปวดท้อง ในทางไสยศาสตร์ใช้ปลูกไว้กันภูตผี หรือประพรมน้ำมันต์	
021	นาง	พืชล้มลุก	มีเหง้าใต้ดินมีกลิ่นคล้ายเร่ว ลำต้นเทียม เจริญอยู่เหนือผิวดิน สูงประมาณ 1 เมตร ใบเดี่ยว รูปหอกยาว ปลายใบเรียวแหลม เป็นดิ่ง โคนใบมน ก้านใบสั้น เรียงสลับ ดอกเป็นช่อดอก มีก้านชูช่อดอกแทงออกจากเหง้าใต้ดิน (scapose) ดอกสีขาว ผลเป็นผลแห้งแก่แล้วแตก (dehiscent capsule) เมื่อโตเต็มที่มันสีเขียว เมื่อสุกเป็นสีน้ำตาล ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก รูปหลายเหลี่ยม มีสีน้ำตาล เกษะติดกัน เป็นก้อนและมีกลิ่นหอม	ช่วยบำรุงธาตุในร่างกาย ด้วยการใช้ เมล็ดเร่วผสมกับหัวแห้วหมู ชিংแห้ง และชะเอมเทศ นำมาปรุงเป็นยารับประทาน (เมล็ด)	

022	ตาดหม่อน	ลักษณะเป็นไม้เถาหรือไม้พุ่มเลื้อย	ลำต้นแตกกิ่งแขนงระเกะระกะ ห้อยระย้าลงมาตามหน้าผา กิ่งก้านเล็กเรียว มีสันตามยาว ขนสีเงิน ใบเดี่ยวเรียงสลับรูปใบหอกกลับ ขอบใบเรียบ เนื้อใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนสีเงิน ด้านบนสีเขียว ด้านล่างสีขาว ดอกเป็นช่อกระจุกแน่น ดอกเล็กมีขนาดเล็ก เริ่มบานเป็นสีม่วง เมื่อโรยเป็นสีขาว มีกลิ่นหอมออกที่ยอดหรือซอกใบ กลีบดอกสีนวล ผลเป็นผลแห้งไม่แตก ผลแห้งมีต่อมใส ๆ สีน้ำตาลอ่อน กระจายตามผิวผล มีขนเป็นพู่ติดรอบปลายผล	ตานหม่อนจัดเป็นสมุนไพรที่สามารถนำมาทำเป็นยาขับพยาธิได้ ใช้เป็นยาแก้พิษตานซาง ใช้ขับพยาธิไส้เดือนในท้อง และเป็นสมุนไพรหนึ่งในตำรับยาประสะมะแว้ง ซึ่งใช้บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ ช่วยให้ชุ่มคอ	
023	จ๊วยยา	ไม้ยืนต้นขนาดกว้างถึงขนาดใหญ่	ลักษณะของต้นเป็นรูปทรงพุ่มเป็นรูปไข่ มีความสูงของลำต้นประมาณ 15-25 เมตร (บางว่าสูงประมาณ 25-30 เมตร) และความกว้างของทรงพุ่มประมาณ 15 เมตร ลำต้นมีลักษณะเปลาตรงและมีหนามอยู่ทั่วลำต้นและกิ่ง เห็นข้อปล้องไม่ชัดเจน ต้นอ่อนจะเป็นสีเขียวอ่อน เมื่อแก่จะเป็นสีเขียวเข้ม	รากใช้เป็นยาบำรุงกำลัง ยางใช้เป็นยาบำรุงโลหิต ช่วยแก้โรคมะเร็ง (เมล็ด) เปลือกต้นช่วยบำรุงระบบการไหลเวียนของโลหิต ช่วยระงับประสาท (ดอก) ช่วยแก้อาการกระหายน้ำ (ดอก) รากนำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาทำให้อาเจียน ถอนพิษ (ราก)	

024	พญาเสือโคร่ง	ไม้ยืนต้นผลัดใบ	ขนาดเล็ก มีความสูงประมาณ 10-15 เมตร ใบ เป็นชนิดใบเดี่ยว ลักษณะรูปรีแบบไข่ หรือไข่กลับ ออกสลับกัน ใบมีความกว้าง 3-5 เซนติเมตร ยาว 5 -12 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบกลมหรือสอบ แคบ ขอบจักปลายก้านใบมีต่อม 2-4 ต่อม หูใบแตกแขนงคล้ายเขากวาง ใบร่วงง่าย ดอก สีขาว ชมพู หรือแดง ออกเป็นช่อ กระจุกใกล้ปลายกิ่ง ก้านดอกยาว 0.7-2 เซนติเมตร ขอบริ้วประดับจักไม่เป็นระเบียบ กลีบเลี้ยงติดกันเป็นรูปกรวย	ผลของนางพญาเสือโคร่งสามารถนำมารับประทานได้ มีรสเปรี้ยว ส่วนเนื้อไม้ และการใช้ประโยชน์ ด้านอื่นยังไม่มีการบันทึกข้อมูลไว้ นอกจากการนำมาปลูกเป็นไม้ประดับ เนื่องจากมีดอกสวยงาม	
025	สารภี(ข้า)	ไม้ยืนต้นสูง 10 – 15 เมตร	เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม รูปไข่กลับแกมขอบขนาน เส้นแขนงใบไม่ชัดเจน แต่เส้นใบย่อยแบบร่างแหเห็นชัดทั้งสองข้าง เนื้อไม้มีสีน้ำตาลแกมแดง ใบสีเขียว หนา แข็งเป็นมัน มียางขาว เปลือกสีเทาดำ แตกล่อนเป็นสะเก็ดตลอดลำต้น ดอกสีขาวอมเหลือง ออกดอกเป็นกระจุกตามกิ่ง สีขาว กลิ่นหอม ร่วงง่าย	ดอกสดและแห้ง-ใช้เข้ายาหอม บำรุงหัวใจ บำรุงเส้นประสาท แก้วเวียนหน้ามืด ตาลายและชูกำลัง ดอกตูม-ย้อมผ้าไหมให้สีแดง ผลสุก-รับประทานได้มีรสหวาน	

026	ข้าวเย็นเหนือ	ไม้เลื้อย	ลำต้นข้าวเย็นเหนือมีลักษณะกลมหรือเหลี่ยมเล็กน้อย มีหัวเป็นเหง้าอยู่ใต้ดิน และมีรากจำนวนมาก หัวลักษณะกลมยาว เป็นท่อน ท่อนละประมาณ 5-15 เซนติเมตร เนื้อไม้แข็งสีแดงและขรุขระ ส่วนเนื้อในเหง้าเป็นสีเหลืองอ่อนแต่เมื่อแก่เต็มที่จะเป็นสีแดงน้ำตาลอ่อน เนื้อละเอียดมีรสมัน	หัวข้าวเย็นเหนือ มีรสหวานเล็กน้อย สรรพคุณแก้ประดง แก้ร้อนในกระหายน้ำ แก้น้ำเหลืองเสีย มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อหนอง แก้เส้นเอ็นพิการ แก้กามโรค มีสรรพคุณรักษาฝี แผลเน่าเปื่อยพุพอง ช่วยให้ฝีและแผลแห้งเร็วขึ้น นอกจากนี้หัวข้าวเย็นเหนือยังมีสรรพคุณแก้ผดผื่นคัน ตับพิษในกระดุก แก้ปัสสาวะพิการ และแก้อักเสบในร่างกาย	
-----	---------------	-----------	--	---	---

027	อบเชย	ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก	อบเชยมีอยู่ด้วยกันหลายชนิด ซึ่งแต่ละชนิดก็มีคุณภาพที่ต่างกันออกไปตามสถานที่ปลูกหรือแหล่งผลิต อบเชยแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติหรือสรรพคุณทางยาที่ใกล้เคียงกัน สามารถนำมาใช้แทนกันได้ โดยอบเชยพันธุ์ที่มีชื่อเสียงคุณภาพดีและราคาแพงที่สุด คือ อบเชยสายพันธุ์จากศรีลังกา อบเชยสายพันธุ์จากจีนจะอ่อนที่สุด ส่วนอบเชยไทยนั้นไม่ค่อยเป็นที่นิยม เพราะเปลือกหนาและไม่หอม ส่วนอีกข้อมูลระบุกันว่าอบเชยญวนจะมีคุณภาพสูงสุด รองลงมาคืออบเชยจีน และอบเชยเทศ ซึ่งส่วนประกอบของสารเคมีและน้ำมันระเหยแต่ละชนิดจะไม่เท่ากัน	อบเชยมีฤทธิ์อุ่นร้อน มีรสหอมหวาน ช่วยขับเหงื่อ ให้ความสดชื่น แก้อาการอ่อนเพลีย น้ำมันอบเชยเทศใช้เป็น ส่วนผสมในยาขับลม แก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อราและเชื้อจุลินทรีย์ แต่มีผลข้างเคียงคือก่อให้เกิดความระคายเคืองมากกว่า น้ำมันอบเชยเทศ	
-----	-------	-------------------	---	--	---

028	ฝางแดง	ฝางจัดเป็นไม้ยืนต้น ขนาดกลาง ไม้พุ่ม หรือไม้พุ่มกึ่งไม้เถา	สูง 6-9 เมตร ลำต้นและกิ่งมีหนามแข็งและ โคนสั้น ๆ ทั่วไป ถ้าฝางต้นไหนมีแก่นและ เนื้อไม้มีสีแดงเข้ม รสขมหวาน เรียกว่า “ฝางเสน” แต่ถ้าแก่นมีสีเหลืองส้ม รสฝาด ขึ้น จะเรียกว่า “ฝางส้ม” ใบประกอบ แบบขนนกสองชั้น เรียงสลับ แกนข้อใบ ยาว 20-40 ซม. มีข้อใบย่อย 8-12 คู่ แต่ ละข้อใบ มีใบย่อย 10-18 คู่ เรียงตรงข้าม ใบย่อยรูปขอบขนาน กว้าง 5-10 มม. ยาว 8-20 มม. ปลายใบกลมถึงเว้าตื้น โคนตัด และเบี้ยว ขอบเรียบ แผ่นใบบางคล้าย กระดาษ	ส่วนสารสกัดจากแก่นฝางมีฤทธิ์ในการ ต้านเชื้อแบคทีเรีย จึงมีการถูกนำมาเป็น ส่วนผสมในยา และเครื่องสำอาง ประเภทครีม เจล และโลชั่น เพื่อใช้ใ้ นการต้านเชื้อแบคทีเรียและสำหรับเนื้อไม้ สามารถนำมาใช้ทำเป็นเครื่องเรือนชั้นดี ตกแต่งชักเงาได้ดี โดยสีของเนื้อไม้จะ ออกแดงหรือสีน้ำตาลเข้มอีกด้วย	
029	ผลูช้าง	ไม้เลื้อยเนื้ออ่อน	ลำต้นมีลักษณะอวบและฉ่ำน้ำ ขอบเลื้อย พาดตามก้อนหินหรืออาศัยเกาะอยู่ตามไม้ ยืนต้นอื่น ๆ ลำต้นมีขนาดเส้นผ่าน ศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด พรรณไม้ ชนิดนี้มักขึ้นในร่มที่มีความชุ่มชื้น ตามพื้นที่ เปิดโล่ง ตามซอกหิน ริมน้ำตก[1],[2] บน ภูเขาสูง ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบ	ผลใช้เป็นยาบำรุง ยากระตุ้น (ผล) ใบใช้ ต้มกับน้ำให้เด็กกินแก้ซาง (ใบ) ผลมี สรรพคุณช่วยขับเหงื่อ (ผล) ใช้เป็นยา ขับพยาธิ (ผล) ผลใช้เป็นยาทารักษา อาการปวดตามข้อ (ผล) ใบใช้ต้มกับน้ำ อาบหลังคลอดบุตร (ใบ)	

030	ตรีชวา	ไม้พุ่มสูง	ใบเดี่ยว ออกตรงข้ามรูปรี กว้าง 2 - 2.5 ซม. ยาว 6 - 8 ซม. ปลายและโคนแหลม ดอกสีขาวหรือม่วงอ่อน ออกเป็นช่อตาม ปลายกิ่ง แต่ละดอกมีใบประดับรูปหัวใจ สี ขาวลายเขียว 3 ใบ กลีบดอกเป็นหลอด เล็กปลายแยกเป็น 2 ส่วน ผล : กลมเล็กเมื่อแก่แตกได้	ดับพิษโลหิต สมานแผล แก้กิดสีดวง ทวาร ขับปัสสาวะ	
031	ต้นสำโรง	ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ผลัดใบ	ความสูงของต้นประมาณ 15-20 เมตร และอาจสูงได้ถึง 30 เมตร ลำต้นเปลาตรง และสูงชะลูด เรือนยอดเป็นรูปไข่ถึง ทรงกระบอก ทรงพุ่มโปร่งไม่ทึบ กิ่งก้าน แตกแขนงในลักษณะตั้งฉากกับลำต้นและ แผ่กว้างออกไปรอบ ๆ ต้น และการแตก กิ่งก้านจะออกเป็นระยะ ๆ ทำให้เห็นทรง พุ่มเป็นชั้น ๆ ดูคล้ายฉัตร และในแต่ละชั้น จะมีระยะห่างใกล้เคียงกัน และจะแตกกิ่ง ก้านที่ระดับความสูงตั้งแต่ 8-10 เมตร	เปลือกต้นมีรสฝาดสุขุม ใช้ต้มกับน้ำกิน เป็นยาแก้ลมเสมหะและอาเจียน (เปลือก ต้น) ช่วยแก้โลหิตและลมพิษ (เปลือก ต้น) ช่วยขับเหงื่อ (เปลือกต้น) เปลือกหุ้ม เมล็ดมีสรรพคุณช่วยแก้กระหายน้ำ (เปลือกหุ้มเมล็ด) ช่วยละลายเสมหะ (เปลือก)	

032	หมากหัวต่อ	ไม้เถาเลื้อย	ใบเดี่ยวออกตรงข้ามกันลักษณะคล้ายใบโพธิ์ กว้างประมาณ 5 ซม. ยาวประมาณ 6 ซม. สีเขียวเข้ม ขอบใบเรียบ ผิวใบเรียบ ผลลักษณะเป็นฝักเรียบปลายแหลม ออกเป็นคู่ ขั้วติดกันผลหนึ่งมีหลายเมล็ด ฝักแก่แล้วแตก ส่วนที่ใช้บริโภค ผลอ่อน	ผลอ่อน นำมาต้ม ลวก เปรี้ยวรับประทาน เป็นผักสดกับ ลาบ ก้อย	
033	เอ็นอ่อน	ไม้เถาขนาดกลาง	ลักษณะเป็นไม้เถาขนาดกลางประมาณ 3-5 เมตร ทุกส่วนของต้นมีน้ำยางสีขาว ใบเป็นใบเดี่ยวรูปไข่ ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ ดอกรูปกรวยเล็ก ๆ ออกเป็นช่อที่ซอกใบ 5-10 ดอก กลีบดอกสีเหลืองมี 5 กลีบ กลีบเลี้ยงสีเขียวมี 5 กลีบเช่นกัน ออกดอกในเดือนมีนาคม-เมษายน ผลเป็นฝักรูปแถบปลายแหลม เมื่อแก่แตกออก ภายในมีเมล็ดรูปรีสีน้ำตาลและขนปุยสีขาว	เถาเอ็นอ่อนกระจายพันธุ์ในอินเดีย จีน และอินโดจีน เถาเอ็นอ่อนมีสรรพคุณแก้ปวดเมื่อย บำรุงเส้นเอ็น แก้อักเสบและต้านเชื้อแบคทีเรีย	
034	ผักอ้วนหมู				

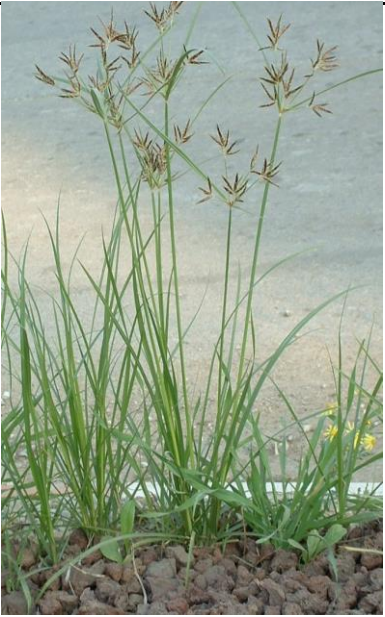
035	ชะเอมญอ	ไม้เถาขึ้นต้นขนาดกลาง	มีหนามทั่วไปตามลำต้นและกิ่งก้าน ลักษณะของเถาจะมีตุ่มหนามด้าน ๆ ขนาดเล็กอยู่ตามลำต้นและกิ่งก้าน เปลือกผิวมีลักษณะขรุขระและมีสีน้ำตาล เนื้อไม้มีสีเหลืองอ่อนและมีรสหวาน สามารถพบได้ตามป่าดงดิบเขาและป่าโปร่งทั่วไป	เนื้อไม้ช่วยบำรุงธาตุในร่างกาย (เนื้อไม้) ช่วยบำรุงกำลัง (เนื้อไม้) ช่วยบำรุงกล้ามเนื้อให้เจริญ (เนื้อไม้) ช่วยแก้โรคตา (ต้น) ช่วยแก้โลหิตอันเน่าในอุทรและช่วยเจริญซึ่งหทัยวาตให้สดชื่น (ราก)	
036	กระเทียมเถา	ไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็ง	เถาอ่อนและส่วนยอดจะเป็นสีเขียว ส่วนเถาแก่จะเป็นสีน้ำตาล มีใบประเทอใบประกอบ มีใบย่อย 1 คู่ ออกตรงข้ามกันตามข้อต้น เป็นไม้ใบบางแต่แข็งแรงต่างรูป ใบรีหรือมน หรือใบรูปไข่ขอบใบเรียบปลายใบและโคนใบแหลมก้านใบสันมีมือเกาะอยู่ระหว่างใบ ย่อยแต่ละคู่ในขณะที่ใบยังอ่อน ใบจะมีกลิ่นคล้ายกับกลิ่นกระเทียม	ปลูกประดับบ้าน และนำยอดอ่อนมาทานกับน้ำพริก รากและใบบรรเทาอาการปวด แก้ไข้หวัดแก้เจ็บคอ รักษาโรคปวดตามข้อและข้ออักเสบ	
037	เอ็นเหนียว				

038	หิรัญญิการ์	ไม้เถาขนาดใหญ่ เนื้อแข็ง	ทุกส่วนของลำต้นหรือเถาจะมียางสีขาว ส่วนยอดหรือส่วนอื่น ๆ ที่ยังอ่อนอยู่มีขน สีน้ำตาลอมแดงขึ้นปกคลุม มักเลื้อยเกาะ พันต้นไม้อื่นและสามารถเลื้อยไปได้ไกล แตกกิ่งก้านสาขาแผ่เป็นพุ่มแน่นเฉพาะ ส่วนยอดหรือบริเวณที่ได้รับแสงแดดอย่าง เต็มที่ ใบเป็นใบเดี่ยว ออกใบเป็นคู่ตรง ข้ามกันตามข้อต้นลักษณะใบหยาบยาว หนา รูปใบมน ปลายใบแหลมเป็นติ่ง ขอบ ใบเรียบ เกลี้ยง ไม่มีจัก ใบด้านบนเป็นมัน	เมล็ดมีรสเมา สรรพคุณเป็นยาบำรุง กำลัง (เมล็ด) เมล็ดใช้เป็นยาบำรุงหัวใจ เนื่องจากมีสารจำพวกคาร์ดิโนไลด์ (Cardinolide) (เมล็ด)	
039	คราบป่า				
040	มะกา	จัดเป็นไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก	มีความสูงของต้นประมาณ 5-10 เมตร แตกกิ่งก้านแผ่กว้าง เปลือกลำต้นเรียบ เป็นสีน้ำตาล พอลำต้นแก่จะแตกเป็น สะเก็ดยาว ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะ เมล็ด การตอนกิ่ง และวิธีการปักชำกิ่ง เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนระบายน้ำได้ดี ชอบความชื้นมาก และมีแสงแดดแบบเต็ม วัน พบขึ้นตามป่าโปร่งทั่วทุกภาคของ ประเทศไทย[	แก่นมีรสขม เป็นยาแก้กระษัย (แก่น), ส่วนเปลือกต้นมีรสฝาดขม เป็นยาแก้ กระษัย แก้กษัยกระษัย (เปลือกต้น), ส่วนอีกข้อมูลระบุให้ใช้ใบมะกาเป็นยา แก้โรคกระษัย ด้วยการใช้ใบมะกา แก่น ชี้เหล็ก เถาคันแดง เหง้าสับปะรด และ รากต้นเสาให้ อย่างละเท่ากัน นำมาใส่ ในหม้อดินต้มกับน้ำพอสมควร แล้วใส่ เกลือทะเล 1 กำมือ ใช้น้ำยารับประทาน (ใบ)	
041	สมอภูเขา				

042	ลูกใต้ใบ	เป็นพืชล้มลุก	ต้นเล็ก ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตัวคล้ายใบประกอบ ทำให้บางครั้งเกิดความรู้สึกสับสนว่าเป็นใบประกอบ ออกดอกตามข้อ หนึ่งข้อ มีหนึ่งใบ โคนก้านใบติดกับลำต้น สีม่วงแดง ดอกสีเขียว ดอกออกตามซอกก้านใบ ย่อยและห้อยลง ผลกลมเรียบ เมื่อแก่แตกเป็นสามพู	ในทางยาสมุนไพร ลูกใต้ใบมีฤทธิ์แก้โรคเบาหวาน ขับปัสสาวะ เป็นยาบำรุงธาตุ ขับประจำเดือน[1] มีการศึกษาวิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับการนำไปใช้ประโยชน์ทางยาและอาจจะมีฤทธิ์ต้านไวรัสเอดส์และไวรัสตับอักเสบบี ลดความดันโลหิต ลดความเป็นพิษต่อตับในบราซิลและเปรูใช้เป็นยารักษาโรคนี้ในไต และสามารถยับยั้งการเกิดก้อนนิ่วในหนูที่กินน้ำคั้นของพืชนี้ได้ ชาวอินโดนีเซียในรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย ใช้ทั้งต้นนำไปต้มใช้รักษาฝีซ่าน	
043	งวงช้าง	เป็นวัชพืชขึ้นตามทุ่งสวน ป่า ที่รกร้างทั่วไป อายุสั้น	ลำต้นขนาดเล็ก สูง 10-60 ซม. ลำต้นอวบน้ำสีเขียว มีขนละเอียดปกคลุมหนาแน่น ทั้งลำต้นและใบ เป็นพืชที่เกิดตอนฤดูฝนถึงหน้าแล้งจะตาย มักพบตามที่ขึ้นแฉะ เช่น ตามริมแม่น้ำ ลำคลอง หรือทางน้ำไหลลงน้ำต่างๆ ท้องนาหรือตามที่รกร้างต่างๆ และมีปลูกเก็บมาขายเป็นยาสดตามสวนยาจีนต่างๆ	ทั้งต้นที่เจริญเต็มที่ มีดอก ล้างให้สะอาด ใช้สดหรือตากแห้งเก็บเอาไว้ใช้ได้ ทั้งต้นรสม ใช้เป็นยาเย็น แก้กระหายน้ำ ขับร้อนใน ขับปัสสาวะ แก้กษัย ปวดอักเสบ มีหนองในช่องหุ้มปอด เจ็บคอ นิ่วในกระเพาะปัสสาวะ เด็กตกใจในเวลากลางคืนบ่อยๆ ปากเปื่อย แผลบวม มีหนอง และแก้ตาฟาง	

044	หญาลิ้นงู	เป็นพืชล้มลุกปีเดียว	มีลำต้นเป็นประเภทกิ่งเลื้อย ลำต้นแตกกิ่งเป็นพุ่ม และทอดเลื้อยคลุมดินเมื่อลำต้นยาวขึ้น ลำต้นสามารถเลื้อยยาวได้มากกว่า 20-45 เซนติเมตร ลำต้นมีขนาดเล็ก มีรูปค่อนข้างเป็นเหลี่ยม และมีลักษณะเป็นข้อที่เป็นส่วนของที่ใบแตกออก แต่ละข้อมีความยาวประมาณ 2-3 เซนติเมตร ส่วนผิวลำต้นเกลี้ยง สีเขียวสด และมีขนสั้นๆปกคลุม	หญาลิ้นงูจัดอยู่ในตำราแพทย์แผนไทยโบราณสำหรับรักษา มะเร็ง ที่ใช้ร่วมกับสมุนไพรชนิด อาทิ ต้นไฟเดือนห้า, หญ้าปักไก่ดำ, เหง้าข้าวเย็นเหนือ, พุทธรักษา และต้นลิ้นงูเห่า ต้านเซลล์มะเร็ง และรักษาโรคมะเร็งหลายชนิด อาทิ มะเร็งตับ และมะเร็งลำไส้	
-----	-----------	----------------------	--	--	---

045	หญ้าคา	เป็นพืชล้มลุก	มีลำต้นสูงประมาณ ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร ลักษณะลำต้นเป็นทรงกลมเรียวยาวขนาดเล็ก ลักษณะใบเป็นขนกระจุก ขอบใบมีลักษณะคมกริบ ออกดอกเป็นช่อก้านยาว สีขาว คล้ายหางกระรอก มีสรรพคุณในการรักษาโรคได้หลายชนิด เช่น โรคไต โรคกระเพาะ แก้มพิษ ผื่นคัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์จากหญ้าคาในการมุงหลังคา	ใช้ลำต้นสดหรือแห้ง นำมาปรุงเป็นยาแก้โรคไต แก้อาการกระเพาะ และแก้มพิษ , ดอกใช้เป็นยาแก้ปวดสางแดง แก้อาการกระเพาะในลำไส้ แก้อาการท้องร่วงต่าง ๆ , รากใช้ปรุงเป็นยาแก้ร้อนใน แก้อาการอักเสบในกระเพาะปัสสาวะ แก้น้ำดีขุ่น ตาเหลือง และเบื่ออาหาร นอกจากนี้หญ้าคายังให้แร่ธาตุไนโตรเจน, ฟอสฟอรัส, โพแทสเซียมอย่างมาก , ทำให้ดินร่วนซุย ทำให้ออกซิเจนลงไปในดิน ได้สะดวก ทำให้ไม่แน่น , มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับพืชตระกูลถั่วคือ ถ้าเน่าเป็นปุ๋ยแล้ว จะสามารถป้องกันเพลี้ยและแมลงต่างๆได้	
-----	--------	---------------	---	---	---

046	หญ้าแห้วหมู	ไม้ล้มลุก	ลำต้นอยู่ใต้ดิน มีลักษณะเป็นหัวกลม สันมีตาจำนวนมาก และสามารถแทงไหลไปได้ไกลแล้วเกิดหัวใหม่เจริญขึ้นต้นเหนือดิน ใบของแห้วหมูเกิดที่ลำต้น ชิดแน่นโดยเป็นกาบใบหุ้มซ้อนม้วนทับกัน ชูขึ้นเหมือนลำต้นแล้วแผ่เป็นแผ่นใบแบนรูปแถบยาว ปลายแหลม กลางใบเป็นสันร่อง ผิวใบเรียบสีเขียวเข้ม กว้างประมาณ 0.5 เซนติเมตร ยาว 25 เซนติเมตร ดอกของแห้วหมูเกิดที่ปลายยอด ก้านช่อดอกเป็นรูปเหลี่ยมสีเขียวเข้มแทงขึ้นสูง ยาวประมาณ 30 เซนติเมตร แล้วแตกเป็นช่อย่อยอีกหลายช่อ ดอกย่อยสีน้ำตาลจำนวนมาก ผลรูปขอบขนาน ปลายแหลมสีน้ำตาลหรือดำ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดหรือหัวใต้ดิน	แห้วหมูมีคุณสมบัติเป็นสมุนไพร ซึ่งหัวมีรสเผ็ดขมเล็กน้อย ใช้ขับลม ส่วนสารสกัดจากรากมีฤทธิ์ขับปัสสาวะ เป็นยารักษาไข้เลือดออกเบื้องต้น โดยตำให้ละเอียดผสมเหล้าขาว 35 หรือ 40 ดีกรี 1 ขวด แช่ประมาณครึ่งชั่วโมง กรองเอาเฉพาะเหล้าดื่ม 1 แก้ว เพื่อขับพิษไข้ให้อาเจียนออกจนหมด หากไข้ยังสูงอยู่ดื่มได้อีก 1 แก้ว จากนั้นพาลูกป่วยไปพบแพทย์	
-----	-------------	-----------	---	--	---

047	น้ำนมราชสีห์	จัดเป็นพืชล้มลุก ขนาดเล็กมีอายุ เพียงปีเดียว	ลำต้นมีความยาวประมาณ 15-40 เซนติเมตร ลักษณะของลำต้นแตก กิ่งก้านสาขาจากโคนต้นใกล้ดินตั้งขึ้น หรือ แผ่ออกไปรอบ ๆ ตามก้านมีสีแดงเรื่อ ๆ และมีขนสีน้ำตาลปนเหลือง มีน้ำยางสีขาว คัลายน้ำนมไหลซึมหากนำมาหักก้านหรือ เกิดบาดแผล ซึ่งเป็นที่มาของชื่อ น้ำนมราชสีห์ และขยายพันธุ์ด้วยวิธีการ เพาะเมล็ดและการใช้กิ่งปักชำ	ทั้งต้นใช้เป็นยาบำรุงกำลัง (ทั้งต้น) ต้ม นํามาดื่มใช้เป็นยาเย็น (ต้น) ทั้งต้นมีรส ฉุนเปรี้ยวและเย็นจัด ช่วยขับร้อน แก้พิษ แก้ชื้น (ทั้งต้น) ช่วยแก้ธาตุพิการ ช่วย แก้พิษ ยางสดใช้ทารักษาโรค ปากนกกระจกได้ ช่วยแก้อาการปวดฟัน	 <i>Phuon glaucescens</i>
-----	--------------	--	---	---	---

048	แค	แคเป็นไม้ยืนต้นสกุล โสน	มีลำต้นขนาดเล็กถึงกลางสูงประมาณ 3–10 เมตร แตกกิ่งก้านสาขามากไม่เป็นระเบียบ เปลือกเป็นสีน้ำตาลเข้ม มีรอยขรุขระหนา ใบประกอบแบบขนนกเรียงสลับ ใบย่อยมีขนาดเล็กรูปขอบขนาน ขอบใบเรียบ ปลายใบมนกว้าง ดอกคล้ายดอกถั่ว ออกดอกแบบช่อตรงซอกใบ มีสีขาว ผลมีลักษณะเป็นฝักกลมยาว 20–40 เซนติเมตร สีเขียวอ่อน ใช้รับประทานเป็นอาหารได้ เมล็ดมีลักษณะเหมือนลิ้นผสมเกสรโดยนก[2] ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด มีอายุได้ประมาณ 20 ปี แต่ถ้าหักยอดบ่อย ๆ จะทำให้มีอายุสั้นลง	ส่วนที่นำมารับประทานได้ของแค คือ ยอดอ่อน ฝักอ่อนออกในช่วงฤดูฝน ใบอ่อนมีรสหวาน ดอกอ่อนออกในช่วงฤดูหนาว ดอกแคมีเส้นใยอาหาร แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก แคโรทีน วิตามินเอ วิตามินบีหนึ่ง วิตามินบีสอง และวิตามินซี ก่อนนำไปทำอาหารต้องดึงเอาเกสรออกก่อนเพื่อลดความขม ส่วนที่รับประทานได้ของแคสามารถนำไปปรุงอาหารได้หลายอย่าง อาทิ เช่น แกงส้ม ดอกแค แกงเหียงปลากระพงดอกแค ดอกใบยอกฝักอ่อนของแคนำมาลวกจิ้ม น้ำพริกได้ ล้วนเป็นอาหารที่มีคุณค่าให้ประโยชน์ทั้งสิ้น	
-----	----	----------------------------	---	---	---

049	แคนนา	จัดเป็นไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดเล็กถึงขนาดกลาง	ความสูงของลำต้นได้ถึง 10-20 เมตร ลำต้นเปลาตรง มักแตกกิ่งต่ำ เปลือกของลำต้นเป็นสีน้ำตาลอ่อนอมสีเทาและอาจมีจุดดำประ ผิวต้นเรียบหรือล่อนเป็นเกล็ดขนาดเล็ก ๆ ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและการปักชำราก โดยสามารถพบต้นแคนนาได้ตามป่า ตามทุ่ง ตามไร่นา และตามป่าเบญจพรรณทั่วไป มีเขตการกระจายพันธุ์อยู่ในประเทศลาว พม่า เวียดนาม และในประเทศไทยสามารถพบได้ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และทางภาคกลาง โดยอาจจะได้ประปรายในป่าเบญจพรรณ และพบได้บ่อยตามนาข้าวทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ระดับความสูงไม่เกิน 300 เมตร	รากมีรสเย็น ช่วยบำรุงโลหิต เมล็ดใช้เป็นยาแก้อาการปวดประสาท ช่วยในการนอนหลับ ช่วยแก้โรคชัก ช่วยแก้ไข้ลมหัวได้เช่นเดียวกับดอกแคบ้าน	
-----	-------	---	--	--	---

050	มะรุ้ม	พืชผัก	มีความสูงถึง 4 เมตรและออกดอกภายในปีที่ปลูก ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกชนิดที่แตกใบย่อย 3 ชั้น ยาว 20 - 40 ซม. ออกเรียงแบบสลับ ใบย่อยยาว 1 - 3 ซม. รูปไข่ ปลายใบและฐานใบมน ผิวใบด้านล่างสีอ่อนกว่าและมีขนเล็กน้อยขณะที่ใบยังอ่อน ใบมีรสหวานมัน ออกดอกในฤดูหนาว บางพันธุ์ออกดอกหลายครั้งในรอบปี ดอกเป็นดอกช่อ สีขาว กลีบเรียง มี 5 กลีบ กลีบดอกมี 5 กลีบแยกกัน ดอกมีรสขม หวาน มันเล็กน้อย ผลเป็นฝักยาว เปลือกสีเขียวมีส่วนคอดและส่วนมน เป็นระยะ ๆ ตามยาวของฝัก ฝักยาว 20 - 50 ซม. ฝักมีรสหวาน เมล็ดเป็นรูปสามเหลี่ยม มีปีกบางหุ้ม 3 ปีก เส้นผ่าศูนย์กลางของเมล็ดประมาณ 1 ซม	มะรุ้มในทางการแพทย์จะช่วยให้ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดในผู้ป่วยเบาหวาน ควบคุมภาวะความดันโลหิตสูง ช่วยเพิ่มและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แกร่างกาย ในประเทศไทย ฤดูหนาวจะมีมะรุ้มจำหน่ายทั่วไป ทั้งตลาดในเมืองและในท้องถิ่น คนไทยทุกภาครับประทานมะรุ้มเป็นผัก ชาวภาคกลางนิยมนักมะรุ้มอ่อนไปปรุงเป็นแกงส้ม และนำดอกมะรุ้มลวกให้สุกหรือดองรับประทานกับน้ำพริก สำหรับชาวอีสาน ยอดอ่อน ใบอ่อน ช่อดอกอ่อนนำไปลวกให้สุกหรือต้มให้สุก รับประทานเป็นผักร่วมกับป่นแจ่ว ลาบ ก้อย หรือนำไปปรุงเป็นแกงอ่อม	
051	ย่านาง	เป็นไม้เลื้อย	เถากลม เหนียว เมื่ออ่อนสีเขียว แก่แล้วเป็นสีเทา ใช้ลำต้นเลื้อยพันต้นอื่น ใบเดี่ยว ดอกช่อแบบแตกแขนง ผิวเกลี้ยงเป็นมันสีเขียว สุกเป็นสีส้มอมแดง เมล็ดแข็งเพียงเมล็ดเดียวสามารถนำมาปลูกได้	เพิ่มความแข็งแรงให้ร่างกาย ลดความอ่อนเพลีย ป้องกันมะเร็ง บำรุงผิวพรรณ เป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงอวัยวะภายใน	

052	ขี้เหล็ก	เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงปานกลาง	สูงประมาณ 8-15 เมตร ลำต้นมักคดงอ เป็นปุ่มเปลือกสีเทาถึงสีน้ำตาลดำ ยอดอ่อนสีแดงเรื่อ ๆ ใบประกอบเป็นแบบขนนก เรียงสลับกัน มีใบย่อย 5-12 คู่ ปลายสุดมีใบเดี่ยว ใบย่อยรูปขอบขนานด้านบนเกี้ยง ดอกช่อสีเหลืองอยู่ตามปลายกิ่ง ดอกจะบานจากโคนช่อไปยังปลายช่อ กลีบเลี้ยงมี 3-4 กลีบ กลีบดอกมี 5 กลีบ เกสรตัวผู้ 10 อัน ผลเป็นฝักแบนยาวมีสีคล้ำ เมล็ดรูปไข่ยาวแบนสีน้ำตาลอ่อนเรียงตามขวางมี 20-30 เมล็ด เนื้อไม่มีสีน้ำตาลแก่เกือบดำ	ในตำราการแพทย์แผนไทยได้มีการบันทึกประโยชน์ของขี้เหล็กในหลายด้าน เช่น ใช้แก้อาการท้องผูก ใช้แก้อาการนอนไม่หลับ ใช้ทำความสะอาดเส้นผม ทำให้ผมชุ่มชื้นเป็นเงางาม ไม่มีรังแค ช่วยเจริญอาหาร บำรุงน้ำดี และบำรุงโลหิต เป็นต้น	
-----	----------	---------------------------------	--	--	---

053	กล้วย	ไม้ล้มลุก	สูงประมาณ 3.5 เมตร ลำต้นสั้นอยู่ใต้ดิน กาบเรียงเวียนซ้อนกันเป็นลำต้นเทียม สีเขียวอ่อน ใบ เป็นใบเดี่ยวขนาดใหญ่ ออกเรียงสลับ รูปขอบขนาน กว้าง 25-40 ซม. ยาว 1-2 เมตร ปลายใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบ สีเขียว ด้านล่างมีนวลสีขาว เส้นใบขนานกันในแนวขวาง ก้านใบเป็นร่องแคบ ดอก ออกเป็นช่อที่ปลายยอด ห้อยลง เรียกว่า หัวปลี มีใบประดับขนาดใหญ่หุ้มสีแดงเข้ม เมื่อบานจะม้วนงอขึ้น ด้านนอกมีนวล ด้านในเกลี้ยง ผล รูปรี ยาว 11-13 ซม. ผิวเรียบ ปลายเป็นจุก เนื้อในมีสีขาว พอสุกเปลือกผลเป็นสีเหลือง เนื้อมีรสหวาน รับประทานได้ หวีหนึ่งมี 10-16 ผล บางครั้งมีเมล็ด เมล็ดกลม สีดำ	1. แก้วโศกระพะพะ - นำกล้วยน้ำว้าดิบ (ถ้าเป็นกล้วยหักมุกดิบจะดีกว่า) มาปอกเปลือก แล้วนำเนื้อมาฝานเป็นแผ่นบางๆ ตากแดด 2 วันให้แห้งกรอบ บดเป็นผงให้ละเอียด ใช้รับประทาน ครั้งละ 1-2 ช้อนโต๊ะ ละลายน้ำข้าว น้ำผึ้ง (น้ำธรรมดาก็ได้) รับประทานก่อนอาหาร ครั้งชั่วโมง และก่อนนอนทุกวัน 2. แก้วท้องผูก - รับประทานกล้วยน้ำว้าสุกงอม ครั้งละ 2 ผล วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร 1/2 ชั่วโมง เวลา รับประทานควรเคี้ยวให้ละเอียดที่สุด 3. แก้วท้องเดิน - ใช้เนื้อกล้วยน้ำว้าห่าม รับประทาน หรือใช้กล้วยน้ำว้าดิบ ฝานเป็นแว่น ตากแห้งรับประทาน	
-----	-------	-----------	---	---	---

054	อ้อย	อ้อยเป็นไม้ล้มลุก	สูง 2-5 เมตร แตกกอแน่น ลำต้นสีม่วงแดงตั้งหรือมีโคนทอดเอน มีไขสีขาวปกคลุม ไม่แตกกิ่งก้าน ใบเดี่ยว เรียงสลับเป็น 2 แถว กว้าง 2.5-5 เซนติเมตร ยาว 0.5-1 เมตร ใบตั้งหรือทอดโค้ง ใบรูปใบหอกแกมรูปแถบขอบใบมีหนามเล็กๆหยาบ ดอกช่อ ออกที่ปลายยอด ช่อแยกแขนงรูปปิรามิด เปราะ ช่อดอกย่อยรูปใบหอกถึงรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน มีขนสีขาวปกคลุม ผลเป็นผลแบบผลธัญพืช แห้งและมีขนาดเล็ก	ตำรายาไทยใช้ลำต้นเป็นยาขับปัสสาวะ โดยใช้ลำต้นสด 70-90 กรัม หรือแห้ง 30-40 กรัม หั่นเป็นชิ้น ต้มน้ำ แบ่งดื่มวันละ 2 ครั้งก่อนอาหาร แก้ไตพิการ หนองในและขับนิ่ว แพทย์พื้นบ้านใช้ขับเสมหะ รายงานว่าอ้อยแดงมีฤทธิ์ขับปัสสาวะในสัตว์ทดลอง	
-----	------	-------------------	--	--	---

055	ศิริธรวัลลี	ศิริธรวัลลีเป็นไม้เนื้อแข็งในวงศ์ถั่ว	กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลอมแดง กิ่งแก่ไม่มีขน กิ่งเกลี้ยง ใบ เป็นลักษณะใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่จนเกือบกลม โดยใบอ่อนจะมีสีเขียวอ่อน และใบแก่มีสีเขียวแก่ ปลายใบฉีก ฐานใบรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ ปลายใบพุ่มน มีขนบริเวณเส้นกลางใบ แผ่นของใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนเข้มเป็นมัน เส้นใบข้างละ 9-11 เส้น จากโคนใบก้านใบยาว 2-7 เซนติเมตร ดอก มีสีน้ำตาลแดงหรือสีส้มเข้ม ดอกออกเป็นช่อกระจุกที่ปลายกิ่ง แต่ละช่อมีดอกจำนวนมาก ดอกตูมรี ช่อดอกยาวได้ถึงประมาณ 15 เซนติเมตร	เนื้อไม้ของศิริธรวัลลีใช้รักษาโรคที่ในตำรายาโบราณเรียกว่า ประดงทั้งสามสิบสองประการ อาการโดยรวมคือเป็นเม็ด ผื่นคัน ปวดแสบปวดร้อน แก้น้ำเหลืองเสีย แก้ลมพิษ หรือภูมิแพ้ต่าง ๆ ในจังหวัดมุกดาหารใช้แก้โรคประดง บำรุงกำลัง	 www.phangarden.com by Suddat Homhual
-----	-------------	---------------------------------------	---	--	---

056	หม่อน	หม่อนเป็นไม้พุ่ม ขนาดกลาง	เปลือกต้นสีน้ำตาลแดง ลำต้นตั้งตรง แตกกิ่งก้านไม่มากนัก ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปไข่หรือรูปไข่กว้าง ขอบเรียบหรือหยักเว้าเป็นพู ขึ้นกับพันธุ์ กว้าง 8-14 เซนติเมตร ยาว 12-16 เซนติเมตร ผิวใบสากคาย ปลายเรียวแหลมยาว ฐานใบกลม หรือรูปหัวใจ หรือค่อนข้างตัด ใบอ่อนขอบจักเป็นพูสองข้างไม่เท่ากัน ขอบพู่จักเป็นซี่ฟัน เส้นใบมี 3 เส้น ออกจากโคนยาวไปถึงกลางใบ และเส้นใบออกจากเส้นกลางใบ 4 คู่ เส้นร่างแหเห็นชัดด้านล่าง ใบสีเขียวเข้ม ผิวใบสากคาย ก้านใบเล็กเรียว ยาว 1.0-1.5 เซนติเมตร หูใบรูปแถบแคบปลายแหลม ยาว 0.2-0.5 เซนติเมตร ดอกเป็นดอกช่อ รูปทรงกระบอกออกที่ซอกใบ	ยาพื้นบ้าน ใช้ ใบ รสจืดเย็น เป็นยาขับเหงื่อ แก้ไข้ แก้อั่วร้อน แก้อ่อนในกระหายน้ำ ทำยาต้มใช้อมแก้เจ็บคอ และทำให้เนื้อเยื่อชุ่มชื้น แก้ไอ ระงับประสาท หรือต้มเอาน้ำล้างตา แก้น้ำตาแดง และฝ้าพาง ใบแก่ ตากแห้งผวนสุบเหมือนบุหรื แก้วริดสีดวงจมูก ใบ แก้ไอ ระงับประสาท หรือต้มเอาน้ำล้างตา แก้น้ำตาแดง และฝ้าพาง ใบ ใช้ทำชามีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ราก ขับพยาธิ และเป็นยาสมาน ตากแห้งต้มผสมน้ำผึ้ง ยานี้จะมีรสหวานเย็น ใช้มากในโรคทางเดินหายใจ และการมีน้ำสะสมในร่างกาย ผิดปกติ ใช้แก้โรคความดันโลหิตสูง แขนขาหมดความรู้สึก กิ่งอ่อน ใบอ่อน แก้ไข้ แก้อั่ว แก้อ่อน ใบ น้ำต้มและยาชง มีฤทธิ์เป็นยาชะล้าง ใช้ล้างตาแก้อากเสบ	
-----	-------	------------------------------	---	---	---

057	มะตาด	เป็นไม้พุ่มขนาดใหญ่	สูง 15 ม. ใบยาว 15-36 ซม. เส้นใบเห็นเด่นชัด ดอกมีขนาดใหญ่ มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 15-20 ซม. มีกลีบดอก 5 กลีบ สีขาว มีเกสรตัวผู้สีเหลือง ผลกลมมีขนาดใหญ่ สีเหลืองแกมเขียว สามารถรับประทานได้ มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 5-12 ซม. ประกอบด้วย 15 คาร์เพล แต่ละคาร์เพลมี 5 เมล็ด	มะตาดนอกจากปลูกไว้เพื่ออาศัยร่มเงาแล้ว ไม้จากต้นมะตาดสามารถนำมาทำพื้นได้ อีกทั้งผลยังนำมาประกอบอาหารได้อีกด้วย เช่น นำผลอ่อนมาแกงคั่ว เป็นต้น นอกจากนี้มะตาดยังเป็นยาสมุนไพร รากใช้เป็นยาถอนพิษจากแมลงกัดต่อย เปลือกและใบมีรสฝาดใช้เป็นยาสมานแผลได้ดี[5] เมื่อกที่ผลมะตาดมีลักษณะเป็นวุ้น ช่วยเคลือบแผลในกระเพาะ ขับถ่ายสะดวก	
058	มะนาว	ต้นมะนาวเป็นไม้พุ่มเตี้ย	ผลมะนาวโดยทั่วไปมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 – 4.5 เซนติเมตร ต้นมะนาวเป็นไม้พุ่มเตี้ย สูงเต็มที่ราว 5 เมตร ก้านมีหนามเล็กน้อย มักมีใบดก ใบยาวรีเล็กน้อย คล้ายใบส้ม ส่วนดอกสีขาวอมเหลือง ปกติจะมีดอกผลตลอดทั้งปี แต่ในช่วงหน้าแล้ง จะออกผลน้อย และมีน้ำน้อย	มะนาวเป็นผลไม้ที่มีกรดอินทรีย์หลายชนิด เช่น กรดซิตริก กรดมาลิก วิตามินซี จากน้ำมะนาว ส่วนน้ำมันหอมระเหยจากผิวมะนาว มีวิตามินเอและซี ทั้งยังมีธาตุแคลเซียมและฟอสฟอรัสสูงกว่าในน้ำมะนาวอีกด้วย มะนาวมีประโยชน์ใช้เป็นยาสมุนไพร ขับเสมหะ แก้ไอ เลือดออกตามไรฟัน เหงือกบวม	

059	หอมหมื่นลี้	เป็นไม้ต้นขนาดเล็กถึงไม้พุ่ม	หอมหมื่นลี้เป็นไม้ต้นขนาดเล็กถึงไม้พุ่ม ไม้ผลัดใบ สูง 1-7 เมตร ลำต้นสีน้ำตาลอ่อน ใบเป็นใบเดี่ยวออกตรงข้าม รูปหอกหรือแกมรีขอบขนาน กว้าง 1.5-5 เซนติเมตร ยาว 5-15 เซนติเมตร ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ดอกสีขาว เหลือง หรือเหลืองส้ม ออกเป็นกลุ่มตามซอกใบ มีกลิ่นหอม กลีบรองดอก 4 กลีบ รูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก กลีบดอก 4 กลีบ เชื่อมติดกันที่ฐานเป็นหลอด ยาว 3-5 มิลลิเมตร ปลายกลีบแผ่นกลม เกสรตัวผู้ 2 อัน ติดอยู่ด้านในกลีบดอก เกสรตัวเมีย 1 อัน ปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลเป็นผลสดรูปรี ยาว 1-2 เซนติเมตร เมื่อแก่มีสีม่วงดำ	บำรุงปอด และขับเสมหะ ช่วยกระตุ้นให้ประสาท ลดภาวะเครียด สดชื่น แจ่มใส กระตุ้นให้ร่างกายสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันโรคมะเร็งบางชนิดและโรงหัวใจ ลดคลอเรสเตอรอลและไขมันในเส้นเลือด ช่วยลดอาการของโรคเบาหวาน ยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งได้หลายชนิด ยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งได้หลายชนิด ยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งได้หลายชนิด	
060	ใบเตย	เป็นไม้ยืนต้นพุ่มเล็ก	ขึ้นเป็นกอ ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงสลับเวียนเป็นเกลียวขึ้นไปจนถึงยอด ใบเป็นทางยาว สีเข้ม เป็นมันเผือก ขอบใบเรียบ แต่ใบบางต้นอาจมีหนาม ใบมีกลิ่นหอมจากน้ำมันหอมระเหย Fragrant Screw Pine สีสเขียวจากใบเป็นสีของคลอโรฟิลล์ ใช้แต่งสีขนมได้	การใช้มีทั้งนำไปยากกับกะทิ ใส่ในภาชนะหุงต้ม ไก่ใบเตยจะเป็นการนำใบเตยมาห่อไก่แล้วนำไปทอด ใช้แต่งกลิ่นเค้กใบเตย และของหวานอื่น ๆ	

061	พืชมเสน	ไม้ล้มลุก	เป็นพืชที่มีลำต้นขนาดเล็ก ลำต้น ค่อนข้างตรง มีใบเป็นใบเดี่ยว ลักษณะ ใบรูปไข่ ขอบใบเป็นจักหรือเป็นซี่ ที่ผิว ของใบมีขนสั้นเล็กๆหนาแน่น ดอกของ ต้นพืชมเสนมีลักษณะเป็นช่อๆ ที่เจริญ ออกมาจากซอกใบ และตามส่วนยอด ผล มีลักษณะรีๆ มีขนาดเล็ก ค่อนข้างแข็ง	พืชมเสนมีสรรพคุณขับเหื้อ ขับลม บำรุง หัวใจ แก่ลมวิงเวียนหน้ามืด[4] ใช้ผสม ในน้ำมันหอมระเหย และเป็นสารไล่ แมลง อย่างไรก็ตามพืชมเสนทำให้ระคาย เคืองต่อดวงตา ผิวหนัง ระบบทางเดิน หายใจและระบบทางเดินอาหาร	
-----	---------	-----------	---	---	---

062	การบูร	ไม้ยืนขนาดใหญ่	เป็นไม้ยืนขนาดใหญ่ สูงได้ถึง 30 เมตร ทุกส่วนมีกลิ่นหอม โดยเฉพาะที่รากและโคนต้น ทรงพุ่มกว้าง ทึบ ลำต้นมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางถึง 1.5 เมตร เป็นใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ รูปรี หรือรูปรีแกมรูปไข่ กว้าง 2.5-5.5 เซนติเมตร ยาว 5.5-15 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบป้านหรือกลม ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบค่อนข้างเหนียว ด้านบนสีเขียวเข้ม เป็นมัน ด้านล่างสีเขียวอมเทา หรือนวล ไม่มีขน เมื่อขยี้จะมีกลิ่นหอมคล้ายกลิ่นการบูร เส้นใบขึ้นตรงมาจากโคนใบประมาณ 3-8 มิลลิเมตร แล้วแยกออกเป็น 3 เส้น ตรงมุมที่มีเส้นใบแยกออกนั้นมีต่อม 2 ต่อม และตามเส้นกลางใบอาจมีต่อมเกิดขึ้นตรงมุมที่มีเส้นใบแยกออกไป ก้านใบยาว 2-3 เซนติเมตร ไม่มีขนตาใบมีเกล็ดซ้อนเหลื่อมหุ้มอยู่ เกล็ดชั้นนอกเล็กกว่าเกล็ดชั้นในตามลำดับ	ตำรายาไทย เนื้อไม้ นำมากลั่นจะได้ “การบูร” รสร้อนปราณา ใช้ทาถูนิ้ว แสบปวด แก้กษัยคุดลม ชัดยอก แผลง แก้กษัยกระดูก แก้กษัยข้อ แก้กษัยเส้นประสาท แก้กษัยผิวหนังแตก แก้กษัยแมลงต้อย และโรคผิวหนังเรื้อรัง เป็นยาระงับเชื้ออย่างอ่อน ขับเหงื่อ ขับเสมหะ ขับปัสสาวะ แก้ไข้หวัด และขับลม บำรุงธาตุ บำรุงกำหนด ยากระตุ้นหัวใจ บำรุงหัวใจ เป็นยาชาเฉพาะที่ เป็นยาระงับประสาท แก้อาการชักบางประเภท ใช้ผสมเป็นยาเพื่อป้องกันแมลงบางชนิด เปลือกและราก กลั่นได้การบูร ใช้ 1-2 เกรน แก้กษัยขัดตามเส้นประสาท ขอบวมเป็นพิษ แก้กษัยคุดลม เส้นสะดึงกระดูก ชัดยอกแผลง แก้กษัยท้อง ท้องร่วง ขับน้ำเหลือง แก้กษัยคุดลม บำรุงกำหนด ขับเหงื่อ ขับเสมหะ บำรุงธาตุ แก้กษัยโรคา กระเจายลม ขับผายลม นำมาผสมเป็นขี้ผึ้ง เป็นยาร้อน ใช้ทาแก้เพื่อถอนพิษอักเสบเรื้อรัง ปวดชอกตามกล้ามเนื้อ สะบักจม ทรวงอก ปวดร้าว	
-----	--------	----------------	---	--	---

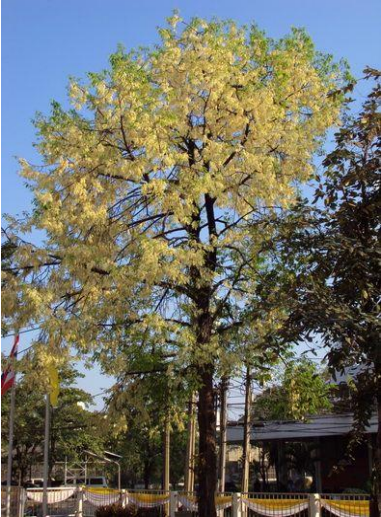
063	พุทรา	ไม่ย่นต้น	พุทราเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีความสูง 5-10 เมตร ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับกัน ใบมีลักษณะกลมโต หรือรูปไข่แกมวงรี กว้าง 2-6 ซม. ยาว 3-8 ซม. ท้องใบจะมีขนสีน้ำตาลหรือสีขาว หลังใบมีสีเขียวเข้มตามต้นและกิ่งก้านมีหนาม ดอกออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ เป็นช่อมีสีเขียวอ่อนหรือสีเหลืองเล็กๆ กลีบดอกเหลืองอ่อน มีกลิ่นเหม็นมาก ผลเป็นผลสด รูปผลกลม บางชนิดผลกลมปลายแหลมคล้ายผลละมุดไทย	พุทราเป็นผลไม้ไทยอีกชนิดหนึ่งที่มีสรรพคุณเป็นยาบำรุงเลือดและบำรุงร่างกาย เนื่องจากภายในผลของพุทรา นั้นมีวิตามินซีเป็นส่วนประกอบหลัก และยังมีส่วนของวิตามินบี 2 และน้ำตาล, โปรตีนที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ผู้ที่รับประทานลูกพุทราอย่างสม่ำเสมอจะช่วยลดไขมันในเส้นเลือด หรือคอเลสเตอรอล ช่วยลดอาการผนังเส้นเลือดแข็งตัว ช่วยลดอาการเส้นเลือดอุดตันรวมถึงลดอาการเส้นเลือดในสมองแตกอีกด้วย แก้วพุทรายังช่วยบำรุงระบบประสาท และช่วยบรรเทาอาการของคนนอนไม่ค่อยหลับ	
-----	-------	-----------	--	--	---

064	ลำไย	ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่	ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10-20 ม. ขนาดทรงพุ่ม 5-8 ม. ไม่ผลัดใบ ทรงพุ่มกลม แน่นทึบ เปลือกต้น สีน้ำตาลหรือน้ำตาลเข้ม แตกสะเก็ดและหลุดล่อนเป็นแผ่นบาง ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงเวียนสลับ แกนกลางใบ ประกอบยาว 20-50 ซม. มีใบย่อย 2-4 คู่ เรียงตรงข้าม รูปไข่แกมรูปขอบขนาน กว้าง 3-5 ซม. ยาว 7-12 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ และเบี้ยวแผ่นใบบางแต่เหนียวสีเขียวเข้ม เป็นมันผิวใบด้านล่างมีต่อม แบบๆ สีเข้ม ในซอกของเส้นแขนงใบ ผิวเรียบหรือมีกลุ่มขนกระจาย บนเส้นแขนงใบ ผลสดมีเนื้อ ทรงกลมหรือเบี้ยวเล็กน้อย เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5-2 ซม. สีเขียวอมน้ำตาล เมื่อสุกน้ำตาลอมเหลือง เปลือกผลบาง แต่ค่อนข้างเหนียว มีเนื้อใสๆ สีขาวอมชมพู ห่อหุ้มเมล็ด เมล็ดสีน้ำตาล เข้มเรียบเป็นมัน 1 เมล็ดต่อผล	เปลือกของต้นมีสีน้ำตาลอ่อนหรือเทา และมีรสฝาดใช้ต้มเป็นยาหม้อแก้ท้องร่วง ลำต้นมีขนาดใหญ่ สูงประมาณ 30-40 ฟุต เนื้อไม้มีสีแดงและแข็งสามารถใช้ทำเครื่องใช้ประดับบ้านได้ เนื้อลำไยกินสดเป็นผลไม้ ทำเป็นอาหารหวาน เช่น ข้าวเหนียวเปียกลำไย วั่นลำไย ลำไยลอยแก้ว น้ำลำไย หรือแปรรูป เช่น บรรจุกระป๋อง ตากแห้ง สามารถทำเป็นชาชงดื่ม เป็นยาบำรุงกำลังช่วยให้หลับสบายเจริญอาหาร แต่ถ้ากินลำไยมากเกินไปจะเกิดอาการร้อนใน แผลในปาก หรือตาแฉะได้ ในตำรายาจีนเรียกกุยหยวน (ภาษาจีนกลาง) หรือ กุยอี (ภาษาจีนแต้จิ๋ว) ใช้เป็นยาบำรุงเลือด กล่อมประสาท	
-----	------	---------------------------	---	---	---

065	หางช้าง	ไม้ล้มลุกขนาดเล็ก	มีลำต้นใต้ดินเป็นเหง้าทอดเลื้อยไปตามพื้นดิน ลำต้นกลมเป็นข้อๆ สูงประมาณ 50-120 ซม. ลำต้นมีสีเหลือง ใบเดี่ยว แทงออกจากเหง้า เรียงซ้อนสลับ แผ่ออกเป็นพัด 2 แถว ตัวใบตรงเรียวยาว กว้าง 2-3 ซม. ยาว 30-45 ซม. ผิวใบมีไขเคลือบ เนื้อใบค่อนข้างหนา ดอกช่อ ออกตรงปลายยอด มีก้านช่อดังตรง ปลายช่อแยกเป็นช่อดอก 2-3 ช่อ มีกลีบรองดอกเป็นแผ่นยาวและบาง ดอกมี 6 กลีบ สีส้มมีจุดประสีแดงกระจาย ผลเป็นผลแห้ง มีลักษณะยาวมี 3 พู เมื่อผลสุกจะแตกออกเป็น 3 กลีบ	เป็นไม้ประดับ ใช้เป็นยาขับลม ขับเสมหะ ใบใช้ต้มเป็นยาระบาย แก้กษัยพิการ ใบ ดอก ต้น และราก มีฤทธิ์แก้คุณไสย พืชที่ใกล้เคียงกับว่านหางช้างคือว่านดาบนารายณ์ โดยว่านหางช้างมีดอกและใบเล็กกว่า และว่านดาบนารายณ์ไม่มีฤทธิ์เป็นยา	
-----	---------	-------------------	---	---	---

066	อัสสัม(อ้อยดำ)	ไม้ล้มลุก	สูงประมาณ 2-5 เมตร มักขึ้นเป็นกอ ลำต้นแข็งแรง ต้นมีลักษณะคล้ายต้นอ้อยทั่วไป แต่จะมีสีม่วงแดง ถึงดำ มีไขสีขาวปกคลุม ไม่แตกกิ่งก้าน ลำต้นกลมยาว เห็นข้อและปล้องชัดเจน แต่ละปล้องอาจยาวหรือสั้นก็ได้ ผิวเรียบ เปลือกสีแดงอมม่วง มีตาออกตามข้อ ลำต้นแข็งเป็นมัน เนื้ออ่อน ฉ่ำน้ำ เปลือกมีรสขม น้ำไม่ค่อยหวานแหลมเหมือนอ้อยธรรมดา มักมีรากอากาศอยู่ประปราย ใบเดี่ยว ออกที่ข้อแบบเรียงสลับ และร่วงง่าย จึงพบเฉพาะปลายยอด โดยมีกาบใบโอบหุ้มข้ออยู่ ใบรูปขอบขนาน แคบยาวเรียว มีขนสากคายทั้งสองด้านของใบ แผ่นใบสีม่วงเข้ม มีไขสีขาวปกคลุม ไม่แตกกิ่งก้าน กว้าง 2.5-5 เซนติเมตร ยาว 100-150 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบหุ้มลำต้น กลางใบเป็นร่อง ขอบใบจักละเอียดและคม เส้นกลางใบใหญ่ เป็นสีขาวมีขน ดอกเป็นดอกช่อใหญ่ ออกที่ปลายยอด ลำต้นจะออกดอกเมื่อแก่เต็มที่ ช่อดอกตั้งยาว 40-80 เซนติเมตร ในช่อหนึ่งมีดอกย่อยสีขาวครีม	ตำรายาไทย ใช้ ลำต้นทั้งสดหรือแห้ง ขับปัสสาวะ ใช้ลำต้นวันละ 1 กำมือ (สด 70-90 กรัมแห้ง 30-40 กรัม) หั่นเป็นชิ้นๆ ต้มกับน้ำ รับประทาน วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารครั้งละ 1 ถ้วยชา (75 มิลลิลิตร) รักษาโรคนี้่ว อาการไอ แก้ไข้คอตีบ กระจายน้ำ แก่น ผสมกับแก่นป๊อบ หัวยาข้าวเย็น ต้มดื่มเป็นยาอายุวัฒนะ ยาฟอกเลือด แก้ไข้บวม กินแก้เบาหวาน แก้ไอ ขับเสมหะ เปลือกต้น รสหวานขม แก่ตานขโมย แก้แผลเน่าเปื่อย แผลกดทับ ชานอ้อย รสจืดหวาน แก้แผลเรื้อรัง แก้ฝีอักเสบวม ลำต้น น้ำอ้อย รสหวานขมชุ่ม แก่ร้อนใน ขับปัสสาวะ ขับเสมหะ แก้หิด ไอ แก้คลื่นไส้อาเจียน แก้ไข้สัประชวน แก้ปัสสาวะพิการ แก้ไตพิการ แก่หนองใน ขับนิ่ว แก้ไข้ร่ว แก้ท้องผูก บำรุงกระเพาะอาหาร แก้ขัดเบา บำรุงธาตุ แก้สะอึก แก้เมาค้าง ท้องผูก รักษาไข้ บำรุงกำลัง ทำให้เจริญอาหาร เจริญธาตุ รักษาตามืดฟาง กำเดา อาการ	
-----	----------------	-----------	---	--	---

067	ว่านหางจระเข้		ว่านหางจระเข้เป็นพืชชนิดหนึ่งที่พืชชอบน้ำลำต้นสั้นหรือไม่มีลำต้นสูง 10- 100 ซม. (24–39 นิ้ว) กระจายพันธุ์โดยตะเกียงใบหนาอ้วนมีสีเขียวถึงเทา-เขียว บางสายพันธุ์มีจุดสีขาวบนและล่างของโคนใบ ขอบใบเป็นหยักและมีฟันเล็กๆสีขาว ออกดอกในฤดูร้อนบนช่อเชิงลด สูงได้ถึง 90 ซม (35 in) ดอกเป็นดอกห้อย วงกลีบดอกสีเหลืองรูปหลอด ยาว 2–3 ซม. (0.8–1.2 นิ้ว) ว่านหางจระเข้ก็เหมือนพืชชนิดอื่นในสกุลที่สร้างอาร์บัสคูลาร์ไมคอร์ไรซา (arbuscular mycorrhiza) ขึ้น ซึ่งเป็นสมชีพที่ทำให้พืชดูดซึมสารอาหารและแร่ธาตุในดินได้ดีขึ้น	ว่านในใบว่านหางจระเข้มีสารเคมีอยู่หลายชนิด เช่น Aloe-emodin, Aloesin, Aloin, สารประเภท Glycoprotein และอื่นๆ Yang ที่อยู่ในว่านหางจระเข้มีสาร Anthraquinone ที่มีฤทธิ์ขับถ่ายด้วย ใช้ทำเป็นยาคำ มีการศึกษาวิจัยรายงานว่า ว่านหรือน้ำเมือกของว่านหางจระเข้รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก แผลเรื้อรัง และแผลในกระเพาะอาหารได้ดี เพราะในว่านใบว่านหางจระเข้นอกจากจะมีสรรพคุณรักษาแผลต่อต้านเชื้อแบคทีเรียแล้วยังช่วยสมานแผลได้อีกด้วย	
068	อัม				
069	ค่องข้าว				

070	พะยอม	ไม้ยืนต้นประเภทพืชใบเลี้ยงคู่	พะยอมเป็นไม้ต้นสูง 15–30 เมตร เปลือกสีเทาเข้มแตกเป็นร่อง ใบเดี่ยวออกสลับรูปขอบขนานกว้าง 3.5–6.5 เซนติเมตร ยาว 8–15 เซนติเมตร ปลายมนหรือเป็นติ่งสั้น ๆ โคนมน ขอบเป็นคลื่นผิวเกลี้ยงเป็นมัน ดอกสีขาว กลิ่นหอมจัด ออกเป็นช่อใหญ่ตามกิ่งและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกัน กลีบดอก 5 กลีบ เรียงเวียนกันแบบกังหันเมื่อบาน เส้นผ่าศูนย์กลาง 1–2 เซนติเมตร เกสรตัวผู้ 15 อัน ผลรูปรีกว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ยาวประมาณ 2 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงเจริญไปเป็นปลียาว 3 ปีกลีบ 2 ปีกลีบผลยาง	ตำรายาไทย ดอก รสหอมสุขุม ประุงเป็นยาแก้ลม บำรุงหัวใจ ลดไข้ เปลือกต้น รสฝาด ต้มดื่มแก้ท้องร่วง แก้กามโรค อักเสบ ฝนทาสมานบาดแผล ชำระแผล รักษาผดผื่นคัน ทบเปลือกตื้นใส่น้ำตาลสดที่ปาดจากวงตาลเพื่อกันบูด หรือใส่เครื่องหมักดองเพื่อกันบูด เปลือกใช้พอกหนังและเคี้ยวกับหมากได้ ยอดอ่อนและเปลือก เป็นยาสมานแผล ทำยาเย็นแก้ไข้ แก้อ่อนใน ชันไม้ ใช้เป็นน้ำมันชักเงา และยาเรื้อ ดอกอ่อน มีรสมัน ลวกเป็นผักจิ้มน้ำพริก หรือนำมาแกงส้ม ต้มจืด ผัดน้ำมันหอย ผัดกับไข่ หรือชุบไข่ทอด	
-----	-------	-------------------------------	--	---	---

071	สะระแหน่	พืชยืนต้น ประเภท ไม้เลื้อยคลุมดิน	ลักษณะลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม ลำต้นเดี่ยว โคนต้นสูง ต้นของสะระแหน่ มีสีม่วง น้ำตาล ต้นค่อนข้างแข็ง แตกกิ่งก้านสาขา มาก ใบสะระแหน่ ออกเป็น ใบเดี่ยว และ ออกเป็นคู่ๆ ตรงข้ามกันบนกิ่ง ลำต้น ใบมีสี เขียว รูปทรงรี กว้างประมาณ 1.5 – 3.5 ซม. และยาวประมาณ 2 – 7 ซม. ผิวใบย่น เป็นลูกคลื่น ขอบใบหยัก ปลายใบมนหรือ แหลม ดอกสะระแหน่ออกเป็นช่อ เหนือ ซอกใบบริเวณปลายยอด แต่ละช่อมีดอก จำนวนมาก ดอกมีสีชมพูอมม่วง ประกอบด้วยกลีบเลี้ยง 5 กลีบ และกลีบ ดอกที่เชื่อมติดกันเป็นกรวยตื้น 4 กลีบ ภายในดอกมีเกสรตัวผู้ 4 อัน	มักนำใบสะระแหน่มาบดแล้วทาลงบน ผิวหนังจะทำให้ผิวหนังชุ่มชื้นอีกทั้งยัง ช่วยไโล่ยง นอกจากนี้ยังใช้ทำยาผสมลง ไปในชาสมุนไพรหรือคั้นน้ำมาผสมลงใน เครื่องดื่ม สะระแหน่ยังสามารถนำไปทำ เป็นยาปฏิชีวนะและยังใช้เป็นตัวขับไล่ อนุมูลอิสระออกจากร่างกาย อีกทั้งยังใช้ เป็นยาเย็นและใช้เป็นยาคลาย ความเครียด และมีงานวิจัยอย่างน้อย ชิ้นหนึ่งระบุว่ามันช่วยคลายความกดดัน ของกล้ามเนื้ออันมาจากความเหนื่อยล้า และความเครียด สะระแหน่ยังใช้ไปทำ น้ำมันหอมระเหยเพื่อใช้ในการทำสუნธ บำบัด อีกทั้งยังใช้เป็นยารักษาโรค เกี่ยวกับต่อมไทรอยด์	
072	ตีนฉ่ำว				

073	แขวง	ไม้ล้มลุก	เป็นพืชฤดูเดียวหรือหลายฤดู และจัดเป็นวัชพืชในนาข้าว ลำต้นกลมกลวงและเป็นข้อ ๆ และมีความสูงได้ประมาณ 30-70 เซนติเมตร อาจแตกกิ่งมากหรือไม่แตกกิ่ง ลำต้นทอดเลื้อย ผิวเกลี้ยงหรือมีต่อม แตก รากจากข้อ ทั้งต้นและใบเมื่อนำมาหักจะมีกลิ่นหอมฉุนและเผ็ดร้อน ออกดอกและติดในช่วงประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนกันยายน ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด เจริญเติบโตได้ดีในดินชื้นแฉะ มักขึ้นตามริมคูหรือคันนา อ่างเก็บน้ำ บริเวณที่มีน้ำขังเล็กน้อย และพื้นที่ชุ่มชื้นอื่น ๆ มีเขตการกระจายพันธุ์ในประเทศอินเดีย จีน ภูฏาน เกาหลี ญี่ปุ่น ลาว เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลีย รวมทั้งไทยทั่วทุกภาคของประเทศ	ตำรายาพื้นบ้านอีสาน ใช้ ทั้งต้น เป็นยาขับน้ำนม ขับลม และเป็นยาระบายท้อง น้ำคั้นจากต้นใช้แก้ไข้(นำต้นสด 15-30 กรัม มาต้มน้ำกิน) แก้คัน ผี และกลาก แก้อาการบวม เป็นยาระบายอ่อนๆ แก้พิษงู ให้นำต้นสด ประมาณ 15 กรัม ตำให้ละเอียด ผสมกับต้นฟ้าทะลายโจรสด 30 กรัม นำไปผสมกับน้ำส้มปริมาณพอควร คั้นแล้วทานน้ำ ส่วนกากพอกรอบๆ แผล อย่าพอกบนแผล ทั้งต้นแห้ง ที่เก็บไว้นาน 1 ปี ต้ม น้ำดื่ม แก้พิษเบื่อเมา	
-----	------	-----------	---	--	---

074	หูเสือ	ไม้ล้มลุก	อายุ 2-3 ปี สูงประมาณ 0.3-1 เมตร ลำต้นอวบน้ำ หักได้ง่าย ลำต้นและกิ่งค่อนข้างกลม ต้นอ่อนมีขนหนาแน่น เมื่อแก่ขนจะค่อยๆหลุดร่วงไป ใบ เป็นใบเดี่ยว สีเขียวอ่อน ออกตรงข้าม ใบรูปไข่กว้างค่อนข้างกลม หรือรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ใบกว้าง 2.5-5 เซนติเมตร ยาว 3-8 เซนติเมตร ใบยี้ดมมีกลิ่นหอมฉุน ปลายใบกลมมน โคนใบกลมหรือตัด ขอบใบจักเป็นคลื่นมนรอบๆใบ ใบหนา อวบน้ำ ผิวใบมีขนอ่อนนุ่มปกคลุมทั่วทั้งใบ แผ่นใบนูน เส้นใบลึก ก้านใบยาว 2-4.5 เซนติเมตร ดอกออกเป็นช่อ ยาวประมาณ 10-20 เซนติเมตร อยู่ตามปลายกิ่งหรือยอด ดอกย่อยติดหนาแน่นเป็นวงรอบแกนกลาง เป็นระยะๆ มีขน ช่อหนึ่งๆ มีดอกประมาณ 6-8 ดอก	ตำรายาไทย ใบ และต้น มีกลิ่นหอมฉุน รสเผ็ดร้อน นำมาคั้นเอาน้ำหยอดแก้ฝีในหู แก้วปวดหู พิษฝีในหู หนูน้ำหนวก ปิดห้ามเลือด ขี้ทาท้องเด็กแก้ท้องอืด ช่วยเจริญอาหาร แก้ไข้หวัดในเด็ก และแก้โรคหืด ใบ บำรุงร่างกาย แก้ไอเรื้อรัง หืดหอบ แก้ลมชักบางประเภท ต้มน้ำกินแก้ทางเดินปัสสาวะอักเสบ กินหลังคลอดขับน้ำคาวปลา อย่างจากใบ ผสมกับน้ำตาลกินขับลม แก้วปวดท้อง อาหารไม่ย่อย ใช้ภายนอกเป็นยาพอกศีรษะแก้ปวด ลดไข้ แก้วแมงป่องต่อย ตะขาบกัด แก้หิด รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก รักษาอาการบวม ตำพอกแก้ปวดข้อ ขี้ทาห้ามเลือด คั้นน้ำทาแผลเรื้อรัง หรือนำไปทำยานัตถ์เพราะมีกลิ่นหอม ใส่ยุงข้าวเพื่อไล่แมลง และอมดับกลิ่นคาวอาหาร ยอดอ่อนและใบอ่อนรับประทานเป็นผักจิ้มน้ำพริก ลาบ หรือใส่แกง	
-----	--------	-----------	---	---	---

075	สาบเสือ	ไม้ล้มลุก	แตกกิ่งก้านสาขามากมายจนดูเป็นทรงพุ่ม [4] ลำต้นและกิ่งก้านปกคลุม ด้วยขนอ่อนนุ่ม ก้านและใบเมื่อขยี้จะมีกลิ่นแรงคล้ายสาบเสือ มีลำต้น สูง 1-2 เมตร ใบเดี่ยวออกจากลำต้น ที่ข้อ แบบตรงกันข้าม รูปรีค่อนข้างเป็นสามเหลี่ยมขอบใบ หยักปลายใบแหลม ฐานใบกว้าง เรียวสอบเข้าหากัน สีเขียวอ่อน เส้นใบเห็นชัดเจน 3 เส้น มีขนปกคลุม ผิวใบทั้งสองด้าน ดอกเป็นช่อ สีขาวหรือฟ้าอมม่วง ดอกย่อย 10-35 ดอก ดอกวงนอกบานก่อน กลีบดอก หลอมรวมกันเป็นหลอด ผลขนาดเล็ก รูปร่างเป็น ห้า เหลี่ยมสีน้ำตาลหรือดำ มีหนามแข็งบนเส้นของผล ส่วน ปลายผลมีขนสีขาว ช่วยพยุงให้ผลและเมล็ดปลิวตามลม	ใบของสาบเสือมีสารสำคัญคือ กรดอะนิลิก และฟลาโวนอยด์หลายชนิด เช่น ไอโซชาคูรานิติน และโอโดราติน นอกจากนี้ยังมีสารพวกน้ำมันหอมระเหย ซึ่งประกอบไปด้วยสารยูพาทอล คูมาริน โดยสารสำคัญเหล่านี้จะไปออกฤทธิ์ที่ผนังเส้นเลือดทำให้เส้นเลือดหดตัว และนอกจากนี้ยังมีฤทธิ์ไปกระตุ้นสารที่ทำให้เลือดแข็งตัวได้เร็วขึ้น ทำให้สามารถห้ามเลือดได้[5]ใช้เป็นยารักษาแผลสด สมานแผล ถอนพิษแก้พิษเสบ แก้พิษน้ำเหลือง แก้ตาฟาง แก้ตาแฉะ แก้ริดสีดวงทวารหนัก รักษาแผลเปื่อย ชาวโอริงอัสลีในรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซียใช้ยาต้มที่ใส่ใบใช้เป็นยาขับปัสสาวะ ต้นเป็นยาแก้ ปวดท้อง ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ แก้บวม ดูดหนอง แล้นนอกจากนี้ ใบสาบเสือ ยังมีฤทธิ์พิชิตปลวกได้อีกด้วย	
-----	---------	-----------	---	---	---

076	สมัสสองฟ้า	ไม้พุ่ม	ขนาดเล็ก สูง 20-25 เซนติเมตร แตกกิ่งก้านเล็กน้อย ใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อย 3-7 ใบ รูปไข่แกมวงรีขอบขนาน กว้าง 2.5-4 เซนติเมตร ยาว 4-8 เซนติเมตร แผ่นใบมีจุดน้ำมันกระจาย เมื่อส่องดูจะมองเห็นจุดโปร่งแสงเล็กๆ กระจายทั่วทั้งใบ ดอกออกเป็นช่อ ที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาว แกมเหลือง ผลสดรูปกลมรี ยอดอ่อนรับประทานเป็นผัก	ยาสมุนไพรพื้นบ้านจังหวัดอุบลราชธานี ใช้ ราก ต้มน้ำดื่ม แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ตำรายาไทย ใช้ ราก แก้เจ็บตา โดยฝนรวมกับรากหมี ทาแก้ฝี ใช้รากต้มน้ำดื่ม แก้ไข้ปวดศีรษะ แก้ผดผื่นคัน ผสมกับรากหนามจ้าวชั่ง และเหง้าว่านน้ำ ปริมาณเท่ากัน ต้มน้ำดื่ม แก้หลอดลมอักเสบ หรือ ผสมกับรากเจตพังคี ต้มน้ำดื่ม แก้จุกเสียด หรือผสมกับน้ำมันราชสีห์ รากทับทิม และเตี๋ยไก่อปา ฝนกับน้ำกิน และทาตัว แก้ไข้ทำมาลา (อาการหมดสติ)	
-----	------------	---------	---	--	---

077	มะพร้าว	พืชยืนต้น	ลำต้น มีลำต้นเดียว ไม่แตกแขนง มีรอยแผลจากการหลุดร่วงของใบตลอดลำต้น สามารถคำนวณอายุของต้นมะพร้าวได้จากรอยแผลนี้ คือ ในปีหนึ่งมะพร้าวจะสร้างใบประมาณ 12- 14 ใบ ดังนั้นใน 1 ปี จะมีรอยแผลที่ลำต้น 12 – 14 รอยแผลใบ เป็นใบประกอบ ออกอยู่ตามส่วนของลำต้น ประกอบด้วยก้านทาง (rachis) มีขนาดใหญ่และยาว และมีใบย่อย (leaflet) บนก้านทางประมาณ 200 – 250 ใบ	น้ำมะพร้าว ใช้เป็นเครื่องดื่มเกลือแร่ได้ เนื่องจากอุดมไปด้วยโพแทสเซียม นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติปลอดเชื้อโรค และเป็นสารละลายไอโซโทนิค ซึ่งด้วยเหตุนี้จึงสามารถนำน้ำมะพร้าวไปใช้ฉีดเข้าหลอดเลือดดำในผู้ป่วยที่มีอาการขาดน้ำหรือปริมาณเลือดลดผิดปกติได้ น้ำมะพร้าวสามารถนำไปทำ รุนมะพร้าว ได้ โดยการเจือกรดอ่อนเล็กน้อยลงในน้ำมะพร้าว	
-----	---------	-----------	---	--	---

078	ไผ่สีสุก	ไม่ยืนต้น	ลำต้นสูง 10-18 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 8-12 ซม. ลำแข็ง ผิวเรียบเป็นมัน ข้องไม่พองออก มีกิ่งมากแตกตั้งฉากกับลำต้น หนามโคงออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 อัน อันกลางยาวกว่า ลำมีรูเล็กเนื้อหนา ใบมีจำนวน 5-6 ใบ ที่ปลายกิ่ง ปลายใบเรียวแหลม โคนเป็นรูปปลีมห้ว้าง หรือตัดตรง แผ่นใบกว้าง 0.8-2 ซม. ยาว 10-20 ซม. ใต้ใบมีสีเขียวอมเหลือง เส้นลายใบมี 5-9 คู่ ก้านใบสั้น ขอบใบสาก ครีบบใบเล็กมีขน ดอกเป็นช่อ ส่วนมากอายุราว 30 ปีจะออกดอกหนึ่งครั้ง หน่อมีขนาดใหญ่ มีกาบสีเหลืองห่อหุ้ม ขนที่หน่อเป็นสีน้ำตาล	หน่อไผ่สีสุกมีขนาดใหญ่ เนื้อมีสีขาว เนื้อดิบมีรสเฝื่อน และขมเล็กน้อย เหมาะสำหรับประกอบอาหารจำพวกแกงหน่อไม้ แกงเลียง แกงจืด และแปรรูปเป็นหน่อไม้ดอง ไม่เหมาะทำซูบหน่อไม้ เพราะหน่อมีขนาดใหญ่ เฝือกได้ยาก ลำไผ่ส่วนโคนมีความโค้ง และบิดตัว นิยมใช้ทำเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งทำให้เปลวตรง เฟอร์นิเจอร์ที่ทำ ได้แก่ เติียงนอน เก้าอี้ ม้านั่ง และเปล เป็นต้น รวมถึงซุ้มพักผ่อน ทั้งนี้ อาจใช้ทั้งส่วนที่เปลวตรงหรือส่วนที่โค้งงอตามความชื่นชอบ	
-----	----------	-----------	--	--	---

079	อะโวคาโด	ไม่ยืนต้น	ต้นโตเต็มที่ สูง 6-18 เมตร เป็นไม้เนื้ออ่อน กิ่งเปราะ ทรงต้นแตกต่างกันมาก มีทั้งทรงต้นตรง ลำต้นอวบใหญ่ จนกระทั่งเป็นทรงพุ่มเตี้ย ลำต้นเล็ก เปลือกลำต้นขรุขระ สีน้ำตาลอ่อน มีร่องตามยาวของกิ่ง ใบเรียงสลับบนกิ่ง ใบเรียงสลับบนกิ่ง ก้านใบสั้นรูปใบยาว ปลายใบเรียวแหลมถึงแหลมป้าน ใบเป็นใบเดี่ยวมีสีเขียวสด ด้านบนของใบมีสีเขียวเข้มเป็นมัน ด้านล่างสีจางกว่า ยาวประมาณ 8-40 เซนติเมตร และกว้างประมาณ 5-18 เซนติเมตร ก้านใบยาว 3-8 เซนติเมตร ใบจะอยู่หนาแน่นที่ส่วนปลายของกิ่งพวย	อะโวคาโด มีส่วนช่วยในการลดน้ำหนัก และไขมันชนิดเลวได้อย่างดีเยี่ยม โดยช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลในเลือดให้ต่ำลง ป้องกันความเสี่ยงโรคเส้นเลือดหัวใจอุดตัน หรือไขมันอุดตันเส้นเลือดสมอง ซึ่งนับว่าเหมาะกับคนที่กำลังต้องการลดน้ำหนักเป็นอย่างมาก แต่หากดูจากข้อมูลแล้ว จะพบว่าอะโวคาโดเป็นผลไม้ที่มีไขมันมากถึง 17.3 กรัมต่อน้ำหนัก 100 กรัม	
-----	----------	-----------	--	--	---

080	พลับพลึง	ไม้ล้มลุก	เมื่อเติบโตเต็มที่จะมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 12-15 เซนติเมตร และมีความสูงราว 90-120 เซนติเมตร ใบมีสีเขียวจะอกรอบ ๆ ลำต้น ลักษณะของใบมีลักษณะใบแคบ เรียวยาว ขอบใบจะเป็นคลื่น ปลายใบแหลม ใบหนาอวบน้ำ ความกว้างของใบประมาณ 10-15 เซนติเมตร และยาวประมาณ 60-90 เซนติเมตร ดอกเป็นช่อใหญ่ มีกลิ่นหอม แต่ละช่อมีดอกประมาณ 15-40 ดอก ก้านดอกชูขึ้นจากตรงกลางลำต้น มีความยาวประมาณ 90 เซนติเมตร	ใบ คนโบราณจะรู้กันดีว่าสามารถนำมารักษาอาการปวดเมื่อย กล้ามเนื้ออักเสบ คลายเส้น แก้อาการฟกช้ำปวดบวมได้ และยังสามารถนำไปใช้กับคุณแม่ที่เพิ่งคลอด หรืออยู่ไฟได้ โดยเอามาประคบหน้าท้อง ทำให้มดลูกเข้าที่อยู่ตัว น้ำคาวปลาแห้ง ขจัดไขมันส่วนเกิน และขับของเสียต่าง ๆ ออกจากร่างกายคุณแม่ที่เพิ่งคลอดได้ด้วย นอกจากนั้นยังมีสรรพคุณเป็นยาบำรุงกำลัง ขับเสมหะ เป็นยาระบาย ทำให้คลื่นเหียนอาเจียน รักษาโรคเกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะและน้ำดี	
-----	----------	-----------	--	--	---

081	ลูกท้อสวรรค์	ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก	ลำต้นสูงประมาณ 5-10 เมตร ลำต้นแตกกิ่งตั้งแต่ระดับต่ำ กิ่งหลัก และกิ่งแขนงมีปานกลาง ทำให้เป็นทรงพุ่มโปร่ง ไม่หนาทึบ ลูกท้อเป็นพืชใบเลี้ยงคู่ แตกออกเป็นใบเดี่ยวเรียงเยื้องสลับกันตามปลายยอด ใบมีรูปหอก แผ่นใบ และขอบใบเรียบ สีเขียว ผลลูกท้อออกเป็นผลเดี่ยวๆ ผลมีลักษณะค่อนข้างกลม คล้ายผลบ๊วย (apricot) แต่ขนาดผลจะใหญ่กว่า และมีขนปกคลุมทั่วบริเวณผิว แต่บางพันธุ์มีผลขนาดเล็กกว่าผลบ๊วย ผลดิบมีสีเขียว ผลสุกเปลี่ยนเป็นสีชมพู ทั้งนี้ ก่อนออกดอก ต้นท้อจะผลิใบร่วงจนหมด แล้วค่อยติดดอก และแตกใบใหม่พร้อมกัน	ท้อนับเป็นผลไม้ที่ใช้ประโยชน์ในการรับประทานมาอย่างยาวนาน และได้รับความนิยมไปทั่วโลก นอกจากนี้แล้วในวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ จะมีท้อเข้ามาร่วมอยู่ด้วย ได้แก่ ชาวจีนมีความเชื่อว่า ท้อเป็นสัญลักษณ์ของการมีอายุยืนยาว และเกี่ยวข้องกับการกับการป้องกันสิ่งชั่วร้าย ถัดดอกท้อของบานในระหว่างการฉลองวันปีใหม่ หมายถึง ปีต่อไปจะเป็นปีของโชคลาภ และดอกท้อยังใช้ประดับตกแต่งภายในบ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล ป้องกันสิ่งชั่วร้ายอีกด้วย นอกจากนี้แล้วในสมัยโบราณ การเขียนป้ายคำอวยพรก็นิยมเขียนลงไม้ที่ทำมาจากต้นท้อ	
082					

083	แก้วเจ้าจอม	ไม้ยืนต้น	ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 10-15 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดทรงกลม ค่อนข้างหนาทึบ เปลือกต้นสีเทาเข้ม กิ่งมีข้อพองเห็นเป็นปุ่มๆ ทั่วไป กิ่งค่อนข้างแบน ใบประกอบแบบขนนก ปลายคู่ เรียงตรงข้าม มีทั้งชนิดที่มีใบย่อย 2 คู่ และ 3 คู่ ใบรูปรีเบี้ยวเล็กน้อย รูปไข่กว้าง หรือรูปไข่กลับ ใบย่อยมีขนาดไม่เท่ากัน ผลรูปรางกลมแป้นหรือรูปหัวใจกลับ เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 ซม. มีครีบ 2 ข้าง เมื่อแก่เป็นสีเหลืองหรือสีส้ม	ต้นขนาดใหญ่ แก่นไม้สีน้ำตาลหรือดำ เป็นมัน เนื้อแข็งและหนามากทนต่อแรงอัดและน้ำเค็ม ในต่างประเทศจึงนิยมนำมาใช้ทำส่วนประกอบของเรือเดินทะเลหรือเป็นส่วนประกอบของเครื่องจักรในโรงงานในไทย ต้นขนาดไม่ใหญ่นักจึงนิยมเพียงปลูกประดับ	
084	มหัศจรรย์				

085	น้อยหน่า	ไม่ยืนต้น	สูง 3-5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปใบ หอกแกมขอบขนาน กว้าง 3-6 เซนติเมตร ยาว 7-13 เซนติเมตร ดอกเดี่ยว ออกที่ ซอกใบ ห้อยลง กลีบดอกสีเหลืองแกม เขียว 6 กลีบ เรียง 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ หนาอวบน้ำ มีเกสรตัวผู้และรังไข่จำนวนมาก ผลเป็นผลกลุ่ม ค่อนข้างกลม เมล็ดสีดำ มีจำนวนมาก	ใบสดและเมล็ดน้อยหน่าสามารถใช้ฆ่า เหา และ โรคกลากเกลื้อน โดยเอาใบ น้อยหน่าสดมาคั้นเอาแต่น้ำ แล้วพอกหัว ภายใน 7 วัน กลากเกลื้อนและเหาก็จะ หาย เป็นเหา ราก เป็นยาระบาย ทำให้ อาเจียน และแก้พิษงู ถอนพิษเบื่อเมา เปลือกต้น เป็นยาสมานลำไส้ สมานแผล แก้ท้องร่วง แก้พิษงู แก้กามะนาด ยา ฟาดสมานแผล ผลดิบ จะเป็นยาแก้พิษงู แก้ฝีในคอ กลาก เกลื้อน ฆ่าพยาธิ ผิวหนัง และผลแห้ง แก้งูสวัด เริ่ม แก้ฝี ในหู	
-----	----------	-----------	---	---	---

086	ตะไคร้หอม	พืชล้มลุก	สูง 0.75-1.2 เมตร เหง้าใต้ดินมีกลิ่นเฉพาะ ช่อและปล้องสั้นมาก แตกเป็นกอ กาบใบ สีขาวนวลอมม่วงยาวและหนาหุ้มช่อและ ปล้องไว้ ใบเป็นใบเดี่ยว ยาว เรียวปลาย แหลม แผ่นใบสากและค ดอกเป็นช่อยาว มีดอกเล็ก	ทั้งต้น ใช้เป็นยารักษาโรคหืด แก้ปวด ท้อง ขับปัสสาวะและแก้หวัดตกโรค หรือทำเป็นยาทานวดก็ได้ และยังใช้รวม กับสมุนไพรชนิดอื่นรักษาโรคได้ เช่น บำรุงธาตุ เจริญอาหาร และขับเหื้อ และมีกลิ่นฉุนสามารถไล่แมลงได้ หวี เป็นยารักษาเกื้ออื่น แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ แก้ปัสสาวะพิการ แก้นิ่ว บำรุงไฟธาตุ แก้อาการขัดเบา ถ้าใช้ร่วมกับสมุนไพร ชนิดอื่น จะเป็นยาแก้ไอเจียน แก้ทราง ยานอนหลับลดความดันสูง แก้ลม อัมพาต แก้กษัยเส้น และแก้ลมใบ ใบ สด ๆ จะช่วยลดความดันโลหิตสูง แก้ไข้	
-----	-----------	-----------	--	---	---

087	บัวบก	ไม้ล้มลุก	เลื้อยแผ่ไปตามพื้นดิน ขอบที่ขึ้นและ แตกรากฝอยตามข้อ โหนดที่แผ่ไปจะงอกใบจากข้อ ชูขึ้น 3-5 ใบ ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปไข่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 2-5 ซม. ขอบใบหยัก ก้านใบยาว ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ ขนาดเล็ก 2-3 ดอก กลีบดอกสีม่วง ดอกเป็นดอกช่อคล้ายร่มออกจากข้อ มี 2 - 3 ช่อ ช่อละ 3 - 4 ดอก แต่ละดอกมีกลีบดอก 5 กลีบ สีม่วงอมแดงโดยเรียงสลับกับเกสรตัวผู้ ผล ขนาดเล็กมากสีดำ	ใช้เป็นยาภายนอกรักษาแผลเปื่อย แผลไฟไหม้น้ำร้อนลวก โดยใช้ใบสด 1 กำมือล้างให้สะอาด ตำละเอียด คั้นเอาน้ำทาบริเวณแผลบ่อย ๆ ใช้กากพอกด้วยก็ได้ แผลจะสนิทและเกิดแผลเป็นชนิดนูน (keloid) น้อยลง สารที่ออกฤทธิ์คือ กรด madecassic, กรด asiatic และ asiaticoside ซึ่งช่วยสมานแผลและเร่งการสร้างเนื้อเยื่อ ระวังการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรียที่ทำให้เกิดหนองและลดการอักเสบ มีรายงานการค้นพบฤทธิ์ฆ่าเชื้อรา	
-----	-------	-----------	---	--	---

088	แมงลัก	พืชล้มลุก	มีลำต้นสูงประมาณ 30-80 เซนติเมตร มีกลิ่นหอมทุกส่วน ใบเดี่ยว ใบเรียงตรงข้ามเป็นคู่ ๆ ดอกและช่อจะออกที่ปลายยอด อาจเป็นช่อเดี่ยวหรือแตกออกเป็นช่อย่อย ๆ ดอกจะบานจากล่างไปบน กลีบดอกสีขาวแบ่งเป็น 2 ปากและร่วงง่าย เกสรตัวผู้จะยื่นยาวกว่ากลีบดอก ดอกย่อยออกโดยรอบก้านก่อเป็นชั้น ๆ แต่ละชั้นมีดอกย่อย 6 ดอก แบ่งเป็น 2 ส่วน ดอกตรงกลางจะบานก่อนและช่อดอกย่อยที่อยู่ชั้นล่างสุดของก้านช่อดอกจะบานก่อนเช่นกัน ผล 1 ดอกมีผล 4 ผล มีขนาดเล็ก เรียกว่าเม็ดแมงลัก ซึ่งมีลักษณะกลมรีและมีสีดำ	ช่วยแก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ ด้วยการใช้ใบสดมาล้างน้ำให้สะอาดแล้วรับประทาน เม็ดแมงลัก ลดความอ้วน เพราะช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลได้ มีสรรพคุณในการเปลี่ยนคอเลสเตอรอลไปเป็นกรดน้ำดี และยังช่วยเพิ่มการขับออกของกรดน้ำดีด้วย ซึ่งจะไปลดเฉพาะคอเลสเตอรอลไม่ดี (LDL) แต่ไม่มีผลใด ๆ กับคอเลสเตอรอลชนิดดี	
-----	--------	-----------	--	---	---

089	โหระพา	ไม้ล้มลุก	สูง 0.5-1 เมตร ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยมมีกิ่งอ่อนสีม่วงแดง ใบเป็นใบเดี่ยวออกตรงข้าม รูปไข่หรือรูปรีกว้าง 3-4 เซนติเมตร ยาว 4-6 เซนติเมตร ปลายแหลม โคนมน ขอบจะเป็นฟันเลื่อยห่าง ๆ ดอกสีขาวหรือชมพูอ่อน ออกเป็นช่อที่ปลายกิ่งยาว 7-12 เซนติเมตร ใบประดับสีเขียวอมม่วงจะคงอยู่เมื่อเป็นผล กลีบดอกโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 2 ส่วน มีเกสรตัวผู้ 4 อัน	ใบสด มีน้ำมันหอมระเหย เช่น methyl chavicol และ linalool ฯลฯ ขับลมแก้ท้องอืดเพื่อใช้เป็นอาหาร แต่งกลิ่นอาหาร แต่งกลิ่นสำอางบางชนิด เมล็ดเมื่อแช่น้ำจะพองเป็นเมือก เป็นยาระบาย เนื่องจากไปเพิ่มจำนวนกากอาหาร (bulk laxative)	
090	กะเพรา	ไม้พุ่มเตี้ย	สูงประมาณ 1-3 ฟุต ต้นค่อนข้างแข็ง แตกกิ่งก้านสาขามาก ก้านเป็นขน ก้านใบยาว รูปใบรียาว โคนใบรูตในลักษณะเรียว ปลายมนรอบขอบใบเป็นหยัก พื้นใบด้านหน้าสีเขียว หรือแดงแก่กว่าด้านหลัง ซึ่งมีกระดูกใบนูนเห็นได้ชัด ดอกออกเป็นช่อตั้งขึ้นคล้ายฉัตร ออกบริเวณปลายยอด และปลายกิ่ง ดอกย่อยมีขนาดเล็ก รูปคล้ายระฆัง กลีบดอกมีทั้งชนิดสีขาวลายม่วงแดงและสีขาว	ใบสดของมัน มีน้ำมันหอมระเหยอยู่ ซึ่งประกอบด้วย linalool และ methyl chavicol เป็นยาแก้ขับลม ท้องอืด ท้องเฟ้อ ปวดท้อง บำรุงธาตุ ขับผายลม แก้อาการจุกเสียดในท้อง ให้ใช้ใบสดหรือยอดอ่อน สัก 1 กำมือ มาต้มให้เดือด แล้วกรอง เอาน้ำดื่ม แต่ถ้าใช้กับเด็ก ทารกให้น้ำเอามาทำให้ละเอียดคั้น เอาน้ำนำมา ผสมกับน้ำยามหาหิงคุ์แล้วใช้ทาบริเวณ รอบ ๆ สะดือ และทาที่ฝ่าเท้า แก้อาการปวดท้องของ เด็กได้	

091	ใบไม้สีทอง	ไม้เลื้อย	มีลำต้นเป็นเถาขนาดใหญ่ เติบโตโดยการเกาะเลื้อยพันขึ้นไปผลิใบคลุมเรือนยอดของต้นไม้ใหญ่ในป่า สูงถึง 30 เมตร ใบรูปหัวใจ ปลายใบรูปหัวใจกลับ กว้าง 10 ซม. ยาว 18 ซม. ผิวใบมีขน ละเอียดคล้ายกำมะหยี่สีทองหรือสีเหลืองเคลือบสีเงิน ปกคลุม ใบมีสองชนิด คือกลุ่มใบสีเขียวทำหน้าที่สังเคราะห์แสงและกลุ่มใบสีทองซึ่งบริเวณปลายกิ่งขณะยังเป็นใบอ่อนมีสีม่วงแล้วค่อยๆเปลี่ยนเมื่อใบแก่ขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งใบแก่เต็มที่จะเป็นสีคล้ายสีทองแดงระยะสุดท้ายจะเปลี่ยนเป็นสีเงินแล้วจะทิ้งใบ	ใบสีทองนำมาทำเป็นใบไม้แห้ง ประดับเป็นการดหรือใส่กรอบรูป	
-----	------------	-----------	--	--	---

092	ส้มโอ	ไม่ยืนต้น	ลำต้นมีสีน้ำตาล มีหนามเล็ก ๆ สูงประมาณ 8 เมตร ใบเป็นแผ่นหนาสีเขียวเข้ม โคนก้านใบมีหูใบแผ่ออกเป็นรูปหัวใจ แผ่นใบเหมือน มะกรูด คือแบ่งใบเป็น 2 ตอน แต่ขนาดใบใหญ่กว่า ใบหนาแข็ง มีสีเขียวแก่ มีกลิ่นหอม ดอกออกเป็นช่อสั้นหรือดอกเดี่ยว ตามบริเวณง่ามใบ มีสีขาวปลายกลีบมี 4 กลีบ กลางดอกมี เกสร 20-25 อัน ผลกลมโต บางพันธุ์ตรงขั้วมีจุดสูงขึ้นมา ผิวผลเมื่อยังอ่อนมีสีเขียว เมื่อแก่จัดเปลี่ยนเป็นสีเขียวอมเหลือง ผิวของผลไม่เรียบ ผิวของเปลือกผลมีต่อมน้ำมันกระจายทั่วไป	ลดความเสี่ยงจากโรคหัวใจ การรับประทานเป็นประจำจะช่วยชะลอและลดความเสี่ยงในการเกิดโรคหัวใจได้ ผลวิจัยระบุว่า สารชนิดหนึ่งในน้ำมันที่สกัดจากส้มโอมีสรรพคุณช่วยยืดอายุของเซลล์เยื่อหลอดเลือด และต้านอนุมูลอิสระที่เป็นสาเหตุของโรคหัวใจได้เป็นอย่างดี ลดอาการเบื่ออาหาร รสชาติเปรี้ยวอมหวานจากผลไม้ชนิดนี้จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความอยากอาหารมากขึ้น ลดอาการเบื่ออาหารได้	
-----	-------	-----------	--	---	---

093	เงาะโรงเรียน	ไม้ผลยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่	ต้นเป็นทรงพุ่ม ผลอยู่เป็นพวง มีลักษณะทรงกลมรี ผลอ่อนมีเปลือกสีเขียว มีขนยาวสีเขียวปกคลุมทั่วผล ผลสุกผิวเปลือกมีสีแดง มีขนยาวสีแดง ปลายขนมีสีเขียว ปกคลุมทั่วผล เปลือกหนาแกะออกง่าย ภายในผลมีเนื้อนุ่มฉ่ำน้ำ มีสีขาวใส มีรสชาติหวานกรอบ มีกลิ่นหอม มีเมล็ดอยู่ข้างในเนื้อ เนื้อร้อนเมล็ด หรือเนื้อติดเมล็ดแน่น	เป็นผลไม้รสหวานและ อมเปรี้ยว รับประทานเงาะสดสามารถแก้อาการท้องร่วงชนิดรุนแรง ได้ผลดี นอกจากนี้ ผลเงาะนำมาต้ม น้ำที่ได้มาเป็นยาแก้ อักเสบ ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย รักษาอาการ อักเสบในช่องปาก และโรคบิดท้องร่วง มีข้อควรระวัง คือเมล็ดในของเงาะมีพิษ แม้ว่าเราจะเอาไปคั่วจนสุกแล้ว แต่ถ้ารับประทานมากเกินไปจะมีอาการปวดท้อง เวียนศีรษะ มีไข้ คลื่นไส้ อาเจียน ดังนั้นไม่ควรจะรับประทานเมล็ด	
094	มะยงชิด	ไม้พุ่ม	ลักษณะทรงพุ่มค่อนข้างเป็นทรงกระบอก เนื่องจากแตกกิ่งในระดับต่ำ จำนวนกิ่งมาก โดยเฉพาะกิ่งแขนงที่แตกออกจากกิ่งหลัก และกิ่งมีใบติดตลอดจนถึงเรื้อนยอด ใบมะยงชิดมีลักษณะใบดก หนาที่ใบไม่ผลัดใบ แตกใบใหม่ได้ตลอดปี ใบกว้างประมาณ 3.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 14 เซนติเมตร	ใช้รับประทานเป็นผลไม้ให้ความหวาน ให้พลังงาน อุดมด้วยสารอาหารช่วย บำรุงร่างกาย นำมาแปรรูปเป็นขนมของหวาน เช่น มะยงชิดหรือมะยงชิดกวน เชื่อม ข้าวเหนียวมะยงชิดหรือมะยงชิด หรือผลดิบนำมาดอง ก็นำมาเป็นพืชมุงหาอาหาร ส่วนเนื้อไม้ใช้แปรรูปเป็นไม้สรางบ้านเรือน เฟอร์นิเจอร์และอื่นๆ	

095	สละอินโด	ไม่ยืนต้น	จัดเป็นพืชที่อยู่ในสกุลเดียวกับปาล์ม มีใบแตกขึ้นมาจากผิวดิน ไม่มีลำต้น ความสูงในช่วง 1-3 เมตรจะมีรูปทรงที่สวยงาม ออกเป็นใบเดี่ยว แผ่นใบพับจีบซ้อนกันไปมา ปลายใบแยกออกจากกันคล้ายหางปลา บริเวณเส้นกลางใบมีหนามปกคลุมอยู่เป็นจำนวนมาก มีความยาวของใบประมาณ 4 เมตร ส่วนก้านใบยาวประมาณ 1-2 เมตร ออกดอกเป็นช่อระหว่างกาบใบ ช่อดอกยาวประมาณ 30 ซม. มีดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่ภายในช่อเดียวกัน ลักษณะของผลมีรูปร่างกลม เปลือกผลเป็นเกล็ด ผลสุกมีสีแดงคล้ำ มีเนื้อภายในผลสีเหลือง แบ่งเป็น 1-3 กลีบ มีรสชาติดหวาน กรอบ อร่อย มีเมล็ดสีดำรูปรี หรือกลมรีอยู่ภายใน เท่ากับจำนวนกลีบ ผลที่โตเต็มที่จะมีขนาดประมาณ 1.5 ซม	ผลสละเป็นผลไม้รับประทานสด สละเชื่อม และทำน้ำผลไม้ ยอดอ่อนนำมาปรุงอาหาร เช่น แกง หรือรับประทานสด สละมีรากฝอยจำนวนมาก ช่วยป้องกันการพังทลายของดิน และการลูกกล้ำของดินเค็ม ใบ และก้านสละสามารถนำมาหมักหลังคา ทำร่มบังแดด หรือทำรั้วทำแนวกัน ผลสละอุดมด้วยน้ำตาล วิตามินซี และสารอาหารอื่นๆ ที่ให้พลังงาน และบำรุงร่างกาย ช่วยขับเสมหะ ลดอาการเจ็บคอ และอาการไอ มีแคลเซียมสูงช่วยบำรุงกระดูก และฟัน	
-----	----------	-----------	---	--	---

096	ท้าวยายม่อม	ไม้ล้มลุก	เป็นพืชที่มีหัว มีใบ 1-3 ใบ แต่ละใบจักเป็นสามแฉก เว้าแบบขนนก ดอกเป็นช่อยาว แต่ละช่อมีดอกย่อย 20-40 ดอก ผลกลม หัวของพืชชนิดนี้นำไปทำแป้งที่เรียกแป้งท้าวยายม่อม ไม่มีลำต้น เหง้าใต้ดินเป็นหัว กลมแบนหรือรีกว้าง เปลือกหุ้มบางผิวเรียบ เมื่ออ่อนสีขาว แก่แล้วเป็นสีเทาหรือน้ำตาล เนื้อหัวสีขาว ฉ่ำน้ำเล็กน้อย ดอกสีเหลืองหรือเขียวแกมม่วงเข้ม ผลสีส้มอ่อน มีเมล็ดมาก เนื้อผลฟาม ๆ เมล็ดแบน	หัวสดรับประทานไม่ได้ มีรสขม แต่สามารถสกัดแป้งมาใช้ประโยชน์ได้ แป้งที่ได้ใช้ทำขนมปัง พุดดิ้งและขนมได้หลายชนิด ในพืชนำแป้งที่ยังไม่ได้ตากแห้งห่อใบไม้นำไปฝังดิน ปล่อยให้เกิดการหมักก่อนรับประทาน ในชาวมัวใช้แป้งสดเป็นกาว ในกาบองรับประทานผลใบรับประทานเป็นผัก ก้านใบและก้านดอกให้เส้นใยใช้ทำหมวกและอุปกรณ์ตกเบ็ด หัวและแป้งใช้รักษาโรคบิดและอาการบวม	
-----	-------------	-----------	---	--	---

097	สะเดาจี๊ด	พันธุ์ไม้ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่	ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกต้นแตกเป็นร่องลึกตามยาว ยอดอ่อนสีน้ำตาลแดง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกเรียงสลับ รูปใบหอก กว้าง 3-4 ซม. ยาว 4-8 ซม. โคนใบมนไม่เท่ากัน ขอบใบจักเป็นฟันเลื่อย แผ่นใบเรียบ สีเขียวเป็นมัน ดอกออกเป็นช่อที่ปลายกิ่งขณะแตกใบอ่อน ดอกสีขาวนวล กลีบเลี้ยงมี 5 แฉก โคนติดกัน กลีบดอกโคนติดกัน ปลายแยกเป็น 5 แฉก ผล รูปทรงรี ขนาด 0.8 - 1 ซม. ผิวเรียบ ผลอ่อนสีเขียว สุกเป็นสีเหลืองส้ม เมล็ดเดี่ยว รูปรี	แก้พิษโลหิต กำเเดา แก้วริดสีดวงในลำคอ คันตุ่มมีตัวไต่อยู่ บำรุงธาตุ ขับลม ใช้เป็นอาหารผักได้ดี ถ่ายพยาธิ แก้วริดสีดวง แก้วปัสสาวะพิการ แก้วไข้ เจริญอาหาร แก้วท้องเดิน บิดมูกเลือด แก้วไข้ ทำยารักษาไข้มาลาเรีย แก้วโรคผิวหนัง แก้วเสมหะ ซึ่งเกาะแน่นอยู่ในทรวงอก ใช้เป็นยาถ่ายพยาธิ และยาระบาย แก้วโรคหัวใจเดินผิดปกติ	
-----	-----------	------------------------------	--	---	---

098	สารภี(ข้า)	ไม่ยืนต้น	สูง 10 – 15 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม รูปไข่กลับแกมขอบขนาน เส้นแขนงใบไม่ชัดเจน แต่เส้นใบย่อยแบบร่างแหเห็นชัดทั้งสองข้าง เนื้อไม้มีสีน้ำตาลแกมแดง ใบสีเขียว หนา แข็งเป็นมัน มียางขาว เปลือกสีเทาดำ แตกล่อนเป็นสะเก็ดตลอดลำต้น ดอกสีขาวอมเหลือง ออกดอกเป็นกระจุกตามกิ่ง สีขาว กลิ่นหอม ร่วงง่าย มีเกสรเพศผู้สีเหลือง ผลรูปกระสวย ยาวประมาณ 2.5 เซนติเมตร เมื่อสุกสีเหลือง มีเนื้อสีเหลืองหรือสีแดงเข้มเมล็ด รับประทานได้	ดอกสดและแห้ง-ใช้เข้ายาหอม บำรุงหัวใจ บำรุงเส้นประสาท แก้วเวียนหน้ามืด ตาตายและชูกำลัง ดอกตูม-ย้อมผ้าไหมให้สีแดง	
-----	------------	-----------	---	--	---

099	ขนุน	ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่	สูง 15-30 เมตร ลำต้นและกิ่งเมื่อมี บาดแผลจะมีน้ำยางสีขาวข้นคล้ายน้ำมัน ไหล ใบเดี่ยว เรียงสลับ แผ่นใบรูปรี ขนาด กว้าง 5-8 เซนติเมตร ยาว 10-15 เซนติเมตร ปลายใบทู่ถึงแหลม โคนใบมน ผิวในด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน เนื้อใบหนา ดอกเป็นช่อแบบช่อเชิงลดแยกเพศอยู่ รวมกัน เป็นช่อสีเขียว อัดกันแน่น แยกเพศ แต่อยู่บนต้นเดียวกัน ช่อดอกตัวผู้ออก ตามปลายกิ่งหรือซอกใบ เป็นแท่งยาว ช่อ ดอกตัวเมียเป็นแท่งกลมยาว ออกตามลำ ต้นหรือกิ่งใหญ่ เมื่อติดผล ดอกทั้งช่อจะ เจริญร่วมกันเป็นผลรวมมีขนาดใหญ่ โดย 1 ดอกกลายเป็น 1 ยวง ในผล ผลดิบ เปลือกสีเขียว หนามหุ้ม ถ้ารีดเปลือกจะมี ยางเหนียว เมื่อแก่ เปลือกสีน้ำตาลอ่อนอม เหลือง หนามจะป้านขึ้น ภายในผลมีซัง ขนุนหุ้มยวงสีเหลืองไว้	ขนุนเป็นผลไม้ที่นิยมรับประทานใน เอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื้อขนุนสุกใช้รับประทานเป็นผลไม้ และ ใช้ทำขนมได้หลายชนิด เช่น ใส่น้ำ ไอศกรีม ลอดช่องสิงคโปร์ รวมมิตร กิน กับข้าวเหนียวมูน หรือนำไปอบแห้ง ใช้ กินเป็นของว่าง ขนุนอ่อนนำมาปรุง อาหารใช้เป็นผัก เช่นใส่น้ำแกง ยำ ส้มตำ เมล็ดนำมาต้ม รับประทานได้ แก่นไม้ใช้ ย้อมสีจีวรของพระภิกษุ เนื้อไม้ใช้ทำ เฟอร์นิเจอร์ เครื่องดนตรี	
-----	------	-------------------	--	---	---

100	ผักเม็ก	ไม้พุ่มต้นไม่ผลัดใบ	เปลือกต้นสีน้ำตาลแดง แตกสะเก็ดแผ่น บางๆ โคนต้นมักเป็นพูพอน ใบ เป็นใบ เดี่ยวออกตรงข้าม ใบรูปหอก ขอบใบเรียบ ปลายใบแหลม ดอก ออกเป็นช่อซี่ร่มเล็กๆ สีเหลืองอ่อน ออกที่ปลายยอด ออกดอกเดือน มีนาคม- เมษายน ผล กลม สีขาว มีขนาดเล็ก ออก ผลเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน	ทางยาสมุนไพร คือ น้ำมันจากใบ มีกลิ่น คล้ายการบูร เรียกว่า “น้ำมันเขียว” ใช้ นวดแก้เคล็ด เมื่อย ปวดบวม แก้หมัด เหา ชุบสำลีอุดฟันแก้ปวดฟัน	
101	แดง				
102	มะละกอ		เป็นไม้ผลชนิดหนึ่ง สูงประมาณ 5-10 เมตร มีถิ่นกำเนิดในอเมริกากลาง ถูก นำเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัย กรุงศรีอยุธยา ผลดิบมีสีเขียว เมื่อสุกแล้ว เนื้อในจะมีสีเหลืองถึงส้ม นิยมนำมา รับประทานทั้งสดและนำไปปรุงอาหาร	มะละกามีส่วนช่วยในการบำรุงประสาท และสมอง ช่วยรักษาอาการขัดเบา ด้วย การใช้รากสดประมาณ 1 กำมือ ราก แห้งอีกครั้งกำมือ หั่นแล้วนำมาต้มกับน้ำ แล้วนำน้ำมาดื่มวันละ 3 ครั้งก่อนมื้อ อาหาร ใช้ฆ่าพยาธิ ด้วยการใช้อย่างจาก ผลดิบซึ่งเป็นยาช่วยย่อยโปรตีน ใช้เป็น ยาขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา จากราก มะละกอ	

103	ข้าวโพด	ไม่ล้มลุก	จำพวกหญ้า ลำต้นสดจะมีสีเขียว ประกอบด้วยข้อ และปล้อง ที่อยู่เหนือนดิน และอยู่ใต้ดิน ซึ่งส่วนที่อยู่เหนือนดินจะมีประมาณ 8-20 ปล้อง ทำให้ลำต้นโดยรวมเป็นลำต้นที่ตั้งตรงสูง 1-4 เมตร และอวบน้ำ กลม เรียบ เนื้อในคล้ายฟองน้ำ ส่วนปล้องที่อยู่ใต้ดินจะสั้นกว่า มีราก ที่เป็นรากฝอยเป็นตัวยึดเหนี่ยว ซึ่งในช่วงแรกรากจะงอกขึ้นรอบๆ ข้อใต้พื้นดินประมาณ 1-2 นิ้ว แต่เมื่อโตเต็มที่จะกระจายแผ่ออกโดยรอบประมาณ 100 ซม. และยังเสริมด้วยรากที่อยู่รอบๆ ข้อที่อยู่ใกล้ผิวดิน ซึ่งเรียกว่า รากยึดเหนี่ยว ที่คอยทำให้ลำต้นตั้งตรงอยู่ได้	ราก ขับปัสสาวะ และแก้อาการคลื่นไส้ อาเจียน เกล็ดเพเมีย แก้โรคความดันโลหิตสูง ขับความร้อน แก้อาการกระหายน้ำ แก้เลือดกำเดาอักเสบ แก้โพรงจมูกอักเสบ ช่วยขับน้ำในถุงน้ำดี กระตุ้นให้น้ำดี แก่ถุงน้ำดีอักเสบ มะเร็งในถุงน้ำดี บำรุงตับ แก้ตับอักเสบ แก้ดีซ่าน แก้ไตอักเสบและขับปัสสาวะ ฝักและผล นิยมใช้ทำอาหาร ต้มกินสดๆ ทั้งฝักอ่อน และแก่ นอกจากนี้ยังช่วยบำรุงร่างกาย บำรุงหัวใจ และปอด ช่วยเจริญอาหาร ลดอาการคลื่นไส้อาเจียน	
-----	---------	-----------	--	--	---

104	มะลิ	ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย ไม้รอเลื้อย	มะลิมียทั้งชนิดไม้ผลัดใบและไม้ไม่ผลัดใบที่ลำต้นตั้งตรงหรือกางออก หรือเป็นไม้พุ่มและไม้เถา ใบเรียงใบแบบตรงข้ามหรือเรียงใบแบบสลับ สามารถเป็นใบเดี่ยว มีสามใบ หรือเป็นแบบขนนก ดอกมีเส้นผ่าศูนย์กลางราว 2.5 ซม (0.98 นิ้ว) มีสีขาวหรือเหลือง บางชนิดมีสีแดงเรื่อ ดอกแบบช่อกระจุก หนึ่งกระจุกมีอย่างน้อยสามดอก บางชนิดเป็นดอกเดี่ยวที่ปลายแขนง แต่ละดอกมี 4 - 9 กลีบดอก มี 2 ช่อ และ 1 - 4 ออวูล มันมีเกสรเพศผู้ที่มีก้านชูอับเรณูสั้นๆ 2 เกสร ใบประดับรูปแถบหรือรูปไข่ วงกลีบเลี้ยงรูปประมง ดอกมีกลิ่นหอม	ดอกสด - ใช้รักษาโรคตาเจ็บ แก้ไข้ตัวร้อน แก้หวัด ดอกแห้ง - ใช้ปรงเป็นสารแต่งกลิ่น ใบสด - นำมาตำให้ละเอียดจะช่วยรักษาแผลพุพองและแผลฝีดาษ ตัน - ใช้รักษาโรคคุดทะราด ขับเสมหะและโลหิต ราก - นำมาฝนใช้แก้ปวด รักษาโรคร้อนในและอาการเสียต้อง	
-----	------	-------------------------------	--	---	---

105	เกาลัด	ไม่ย่นต้น	เกาลัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ มีลำต้นสูงได้มากกว่า 20 เมตร เปลือกมีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลอมดำ และปริแตกเป็นร่องลึกในแนวตั้งตามยาวลำต้น ส่วนกิ่งอ่อนหรือปลายกิ่งมีขนสีเทานุ่มปกคลุม ออกใบเดี่ยวเยื้องสลับกันตามปลายกิ่ง ใบเกาลัดมีลักษณะแตกต่างกันตามสายพันธุ์ เกาลัดทุกสายพันธุ์ออกดอกเป็นช่อ แต่ละชนิดมีลักษณะดอกแตกต่างกัน อาทิ เกาลัดจีนมีดอกออกเป็นช่อยาว จำนวนหลายช่อที่ปลายกิ่ง ผลเกาลัดออกรวมกันเป็นช่อ แต่ละช่อมีผลประมาณ 2-5 ผล กลุ่มผลมีรูปกลม และค่อนข้างแบน ผลอ่อนมีเปลือกสีเขียว ผลสุกมีสีแดงหรือสีแดง	□ - ช่วยให้ระบบเลือดในร่างกายไหลเวียนได้ดี - ช่วยบรรเทาอาการไอ ละลายเสมหะ - ช่วยบรรเทาอาการคลื่นไส้อาเจียน - ช่วยบำรุงร่างกายให้แข็งแรง - ช่วยบำรุงอวัยวะต่างๆ ภายในให้เป็นปกติ	
-----	--------	-----------	---	--	---

106	มะม่วง	ไม่ย่นต้น	เป็นพรรณไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ แตกกิ่งก้านสาขาออกไปรอบต้นมากมายจนดูหนาทึบ เปลือกของลำต้นจะมีสีน้ำตาลอมดำ พื้นผิวเปลือกขรุขระ เป็นร่องไปตามแนวยาวของลำต้น ใบ : ลักษณะของใบเป็นรูปหอก มีสีเขียวเข้ม เป็นไม้ใบเดี่ยวจะออกเรียงกันเป็นคู่ ๆ ไปตาม ก้านใบ ขอบใบเรียบไม่มีหยัก ปลายใบแหลม ส่วนโคนใบมน เนื้อใบค่อนข้างจะหนา ดอก : ดอกออกเป็นช่อ ช่อหนึ่งมีประมาณ 15-20 ดอก ลักษณะของดอกเป็นสีเหลืองอ่อน หรือสีนวล เป็นดอกที่มีขนาดเล็ก ผล : เมื่อดอกโรยก็จะติดผล มีลักษณะต่างกันไปแต่ละพรรณเช่น บางทีมีเป็นรูปมนรี ยาวรี หรือเป็นรูปกลมป้อม ผลอ่อนมีเป็นสีเขียว เมื่อแก่หรือสุกเต็มที่ จะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองสด ภายในผลมีเมล็ด ผลหนึ่งมีเมล็ดเดียว	เปลือกลำต้น ใช้เปลือกลำต้นสด นำมาต้มเอาน้ำกินเป็นยาแก้ไข้ แก้โรคคอติด แก้เยื่อ ปากอักเสบ เยื่อเมือกในจมูกอักเสบ หรือใช้สวนล้างช่องคลอดแก้ อาการตกขาว ใบ ใช้ใบสดประมาณ 15-30 กรัม นำมาต้มเอาน้ำกิน เป็นยาแก้ลำไส้อักเสบเรื้อรัง แก้อาการปวดท้องในเด็ก แก้อึดแน่น หรือใช้ใบสดตำให้ละเอียดพอกบริเวณแผลสด หรือใช้ล้างบาดแผล เป็นต้น ทดผล ใช้ผลสด นำมากินเป็นยาแก้คลื่นไส้ อาเจียนวิงเวียน แก้โรคเลือดออกตามไรฟัน ขับปัสสาวะ เป็นยาระบาย แก้อาการปวดเมื่อยเมื่อยมีประจำเดือน แก่บิดถ่ายเป็นเลือด และใช้เป็นยาบำรุงกระเพาะอาหาร เป็นต้น เมล็ด ใช้เมล็ดสด ประมาณ 2-3 เม็ด นำมาต้มเอาน้ำกินเป็นยาถ่ายพยาธิตัวกลม แก่ท้องร่วง แก่บิดเรื้อรัง ริดสีดวง ทวาร ตกขาว ตกเลือด ท้องอืด แก่ไส้เลื่อน และแก่อเ	
-----	--------	-----------	--	--	---

107	ลำโพง	ไม้ล้มลุก	อายุหลายปี สูง 1-2 เมตร แตกกิ่งก้านเป็นพุ่ม ตามลำต้นและกิ่งก้านมีสีม่วง ใบเดี่ยว รูปไข่ ออกเรียงสลับ กว้าง 8-15 เซนติเมตร ยาว 10-20 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบมีจักห่างๆ ใบเรียบ โคนใบไม่เท่ากัน ดอกโต รูปปากแตรหรือลำโพง ออกดอกเดี่ยว ตามซอกใบ กลีบดอกสีม่วงโคนกลีบดอกเชื่อมติดกัน กลีบซ้อนกัน 2-3 ชั้น ดอกยาวประมาณ 3.5-5.5 นิ้ว กลีบเลี้ยงสีเขียว ติดกันเป็นหลอด ยาวครึ่งหนึ่งของความยาวดอก	ตำรายาไทย ใช้ ใบ รสขมเมาเบื่อ ตำพอกฝี ทำให้ยุบ แก้สะอึกในไข้พิษไข้กาฬ ยาพอกแก้โรคผิวหนังกลากเกลื้อน แก้แผลเรื้อรัง แก้พิษสัตว์กัดต่อย แก้พิษฝิ แก้ปวดแสบบวมที่แผล แก้ปวดบวมอักเสบ ใช้ทาแก้อักเสบเต้านม มีฤทธิ์คลายกล้ามเนื้อเรียบ แก้อาการปวดเกร็งท้อง และขยายหลอดลม แก้หอบหืด มีฤทธิ์กดสมอง แก้อาเจียนจากเมารถเมาเรือ แต่มีอาการข้างเคียงคือ ปากคอแห้ง ใบและยอด มีอัลคาลอยด์ ที่มีฤทธิ์คลายกล้ามเนื้อเรียบ แก้อาการปวดท้องเกร็ง และขยายหลอดลม ดอก รสเมาเบื่อ ตากแห้งผสมยาเส้นสูบ แก้หอบหืด โพรงจุมูกอักเสบ	
-----	-------	-----------	---	--	---

108	โตไม่รู้ล้ม	เป็นพืชล้มลุก	มีลำต้นสั้นและกลม ขี้นตรง มีความสูงราว 10-30 เซนติเมตรอยู่ในระดับพื้นผิวดิน ตามผิวลำต้นและใบจะมีขนละเอียดสีขาว สาก ห่าง ทอดขนานกับผิวใบ พืชชนิดนี้ เมื่อถูกเหยียบหรือโดนทับก็จะติดตัวขึ้นมาใหม่ได้เหมือนปกติ (สมชื่อเลย) ขยายพันธุ์ ด้วยวิธีการใช้เมล็ด สามารถพบได้ทั่วไป ตามป่าโปร่งที่มีดินค่อนข้างเป็นทราย ใน ป่าเต็งรัง ป่าดิบ และในป่าสนเขาทั่วทุก ภาคของประเทศไทย และประเทศในเขตร้อนทั่วโลก	ใช้เป็นยาบำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง ด้วยการใช้รากต้มเป็นน้ำดื่ม หรือใช้ดอก เหล้าต้มผสมเข้ากับสมุนไพรกำลังเสือโคร่งและม้ากระทืบโรง หรือจะใช้ใบต้มกับน้ำดื่มก็ได้ และนอกจากนี้ยังใช้ทั้งต้นของโตไม่รู้ล้ม นำมาตากแห้งแล้วหั่นเป็นฝอยใช้ผสมเข้ายาร่วมกับสมุนไพรอื่น ๆ คือ ต้นนางพญาเสือโคร่ง ม้ากระทืบโรง ลำต้นห่อสะพายควาย สะค้าน ตานเหลือง มะดันขอ เปลือกลำ ห้วยยา ข้าวเย็น แก่นฝาง ไม้มะตูม และข้าวหลามดง นำมาต้มเป็นน้ำดื่มเป็นยาบำรุงก็ได้เหมือนกัน	
-----	-------------	---------------	---	--	---

109	มหาเศรษฐี	ไม้กอขนาดเล็ก	ว่านเศรษฐีเรือนกลาง มีหัวอยู่ใต้ดิน ไม่มีลำต้น เป็นไม้กอขนาดเล็ก ใบจะแตกขึ้นมาจากหัวโดยตรงเป็นกอกลม อยู่เหนือดิน ลักษณะใบแบน ปลายใบเรียวแหลม แต่แคบคล้ายใบตะไคร้แต่สั้น ขอบใบขนาน ไม่มีจัก ปลายใบโค้งจรดพื้นดิน สีเขียวเข้ม เมื่อโตเต็มที่จะแตกไหลเหนือดิน มีต้นเล็กๆ กระจุกอยู่ ดอกมีขนาดเล็กสีขาว ออกดอกที่ละจำนวนมากๆ อยู่รวมกันเป็นช่อ และเมื่อดอกโรยจะกลายเป็นต้นอ่อนแทนช่อดอก	ว่านเศรษฐีเรือนกลางมีประโยชน์ในด้านป้องกันสรรพภัย และยังเป็นไม้เสี่ยงทาย หากเลี้ยงแล้วเจริญงอกงามดี ผู้เลี้ยงก็จะมีความเจริญรุ่งเรืองเช่นเดียวกับว่าน	
110					
111					
112					
113					
114					
115					
116					
117					
118					

119	ผีเสื้อ	เป็นไม้พุ่มรอเลื้อย	เนื้อไม้แข็ง เลื้อยพาดพันต้นไม้อื่นไปได้ไกล สูง 4 -6 เมตรกิ่งอ่อนมีขนละเอียดสีน้ำตาลแดงใบเดี่ยว เรียงสลับรูปวงรีหรือรูปไข่ สีเขียวเข้ม ผิวใบมีขนสีน้ำตาลแดง ทั้งสองด้าน กว้าง 2.5-3.5 ซม.ยาว 4.5-10 ซม.ดอกสีแดงสดถึงสีแดงเข้ม ออกเป็นช่อ1-4 ดอก ตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 3 กลีบ มีขนปกคลุม กลีบดอก 6 กลีบรูปไข่ปลายมน มีขนปรายทั้งสองด้าน ดอกบานขนาด 1.5-2.5 ซม. เกสรผู้จำนวนมาก วงนอกมักเป็นหมัน รังไข่มี 10 อัน หรือจำนวนมากผลเป็นผลกลุ่ม รูปไข่หรือไข่กลับ ขนาดผลเท่าลูกตำลึง ปกคลุมด้วยขนหนาแน่น ขนาดยาว 2-3 ซม. แต่ละช่อมี 4-20 ผล เนื้อข้างในผล สีขาว ขุ่นหุ้มเมล็ดในสีดำไว้ ก้านผลยาว 1-4 ซม. เมล็ด 10-20 เมล็ด เมื่อสุก ผลจะสีแดงสด รสเปรี้ยวๆ รับประทานได้	แก่น และรากต้มน้ำดื่ม แก้ไข้ สลับใช้ซ้ำ เนื่องจากกินของแสลงรากแก้ผอมแห้ง สำหรับสตรีที่อยู่ไฟไม่ได้หลังการคลอดบุตร และช่วยบำรุงน้ำนม ผลผลสุก รสเปรี้ยวๆ รับประทานได้ (ต้องปอกเปลือกออก และทานทั้งเมล็ด เนื้อเนื้อและเมล็ด ตัดกัน)เถาเถาเนมควาย (ภาษาไทยถิ่นใต้ เรียกว่า ย่านนมควาย) มีเนื้อไม้แข็งสามารถนำเถาเนมควายแห้งมาทำเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งบ้านหรือใช้ในงานจักสานได้	
-----	---------	---------------------	---	---	---

120	โกโก้	เป็นไม้ไม่ผลัด	โกโก้ เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก-กลาง ลำต้นสูงประมาณ 3-12 เมตร ลำต้นแตกกิ่งแขนงปานกลาง แต่มียใบใหญ่ และดอก ทำให้แลดูเป็นทรงพุ่มหนา เปลือกลำต้นมีสีดำอมเทา และแตกเป็นร่องตื้นตามแนวยาว เนื้อไม้แข็งปานกลาง โกโก้ เป็นพืชใบเลี้ยงคู่ แตกกิ่งออกเป็นใบเดี่ยวหลายใบ เรียงสลับข้างกันตามความยาวของปลายกิ่ง ใบแต่ละใบมีลักษณะเป็นหอกหรือรูปไข่กลับ โกโก้ มีลักษณะผลรี คล้ายกับผลมะละกอ ผลออกเป็นผลเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มตามกิ่ง และลำต้น ขนาดผลประมาณ 5-10 เซนติเมตร ยาวประมาณ 12-30 เซนติเมตร	1. เมล็ดโกโก้ใช้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ขนมโกโก้ชนิดต่างๆ ได้แก่ โกโก้ผง และโกโก้เหลว รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ ความนิยมมากที่สุด คือ ช็อกโกแลต 2. ผงโกโก้หรือโกโก้เหลวใช้เป็นส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ม อาทิ นมโกโก้ 3. ผงโกโก้หรือโกโก้เหลวใช้เป็นส่วนผสมในขนมหวานขนมขบเคี้ยวต่างๆ อาทิ ลูกอม ลูกกวาด ขนมปัง คุกกี้ และเค้ก เป็นต้น 4. ใช้เป็นส่วนผสมของเครื่องสำอางหลายชนิด ได้แก่ น้ำหอม ลิปสติก 5. ใช้เป็นสารเติมแต่งกลิ่นในอุตสาหกรรมบุหรี 6. ใช้เป็นส่วนผสมในอุตสาหกรรมผลิตยา	
-----	-------	----------------	--	---	---

121	มะตูมขาว	ไม้ยืนต้น	เป็นไม้ยืนต้นที่มีขนาดเล็กถึงกลางชนิดผลัดใบ มีความสูงประมาณ 10 – 15 เมตร ช่วงเรือนยอดเป็นรูปไข่ เปลือกของลำต้นสีเทา โคนต้นและกิ่งก้านจะมีหนามแหลม ใบเป็นใบประกอบชนิดมีใบย่อย 3 ใบ ทรงรูปไข่ ส่วนสองใบล่างจะมีขนาดเล็กอยู่ตรงข้ามกัน ใบปลายมีขนาดใหญ่และปลายใบสอบ โคนใบแหลม และมีแผ่นใบเรียบเป็นมัน ดอกออกเป็นช่อสั้นๆ สีขาวอมเขียว หรือสีเหลืองอ่อนตามปลายกิ่งและซอกใบ	ต้นมะตูมสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เกือบทั้งต้น โดยเฉพาะส่วนที่เป็นผลซึ่งมีสรรพคุณทางยาตั้งแต่ที่ยังเป็นผลอ่อนจนกระทั่งถึงผลแก่ โดยที่ใบมะตูมถือว่าเป็นไม้มงคลที่นำมาใช้ในงานมงคลต่างๆ หรือใช้ในพิธีปัดเสนียดจัญไร ส่วนยอดอ่อนและใบอ่อนจะนำมารับประทานเป็นผักสดแนมในมื้ออาหาร	
-----	----------	-----------	---	---	---

122	คะน้าแม็กชิโก	ไม้พุ่ม	มีลำต้นอวบน้ำซึ่งจะคายน้ำยางขาวออกมา เมื่อถูกตัด ทรงพุ่มมีขนาดใหญ่ โตเร็ว สามารถสูงได้ถึง 6 เมตร แต่มักถูกลิดกิ่ง ก้านออกให้สูงประมาณ 2 เมตรเพื่อให้เด็ด ใบมาใช้ประโยชน์ง่ายขึ้น ใบกว้าง มีแฉก ตั้งแต่ 3 แฉกขึ้นไป คะน้าแม็กชิโกเป็นผัก กินใบยอดนิยมชนิดหนึ่งในตำรับอาหาร แม็กชิโก กัวเตมาลา และอเมริกากลาง	คะน้าแม็กชิโกเป็นแหล่งที่ดีของโปรตีน, วิตามิน, แคลเซียม, โพแทสเซียม และ เหล็ก และยังเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ ของสารต้านอนุมูลอิสระ ที่จริงแล้ว ใบ คะน้าแม็กชิโกยังมีระดับสารอาหารสูง กว่าผักใบเขียวชนิดใด ๆ ที่ปลูกบนดินถึง 2-3 เท่าอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ใบคะน้า แม็กชิโกดิบนั้นก็มีพิษเนื่องจากมีสารกลูโคไซด์ซึ่งจะปลดปล่อยสารพิษจำพวก ไฮยาโนดีออกมา จึงจำเป็นต้องทำให้สุก ก่อนรับประทาน โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาทีในการทำให้สุกเพื่อลดฤทธิ์ของ สารที่เป็นพิษให้อยู่ในระดับปลอดภัย	
-----	---------------	---------	---	--	---

123	ฝักข้าว	พืชล้มลุก	ฝักข้าวเป็นไม้ประเภทพืชล้มลุก โดยเป็นเถาเลื้อย มีมือเกาะ แบบเดียวกับตำลึง ใบเป็นใบเดี่ยว รูปหัวใจ หรือรูปไข่ รูปรางคล้ายใบโพธิ์ ความกว้างยาวเท่ากัน ประมาณ 6-15 เซนติเมตร ขอบใบหยัก เว้าลึกเป็นแฉก 3-5 แฉก ดอกลักษณะดอกจะออกบริเวณข้อต่อระหว่างใบ หรือซอกใบ โดยออกช่อละดอก ลักษณะคล้ายดอกตำลึง ลักษณะกลีบดอก ขาวอมเหลือง หรือขาวแกมเหลือง	ในปัจจุบันจากงานวิจัยหลายแห่งพิสูจน์แล้วว่า การบริโภคเยื่อหุ้มเมล็ดของผลสุก มีประโยชน์มากกว่าการบริโภคผลอ่อน เพราะในเยื่อหุ้มเมล็ด มีสารที่มีประโยชน์มากมาย เช่น สารต้านอนุมูลอิสระสูง, ช่วยเสริมภูมิคุ้มกันให้ร่างกาย มีส่วนช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจ โรคมะเร็งต่อมลูกหมาก มะเร็งปอด และมะเร็งกระเพาะอาหาร	
124	ดาวอินดา	ไม้เลื้อย	ถั่วดาวอินคา มีลำต้นเป็นไม้เลื้อยที่มีอายุนาน 10-50 ปี ลำต้นแตกกิ่งเป็นเถาเลื้อย ได้ยาวมากกว่า 2 เมตร เถาอ่อนมีสีเขียว เถาแก่หรือโคนเถามีสีน้ำตาล แก่นเถาแข็ง และเหนียว ถั่วดาวอินคาเป็นพืชใบเลี้ยงคู่ แตกใบเป็นใบเดี่ยว เรียงสลับเยื้องกันตามความยาวของเถา ใบมีรูปหัวใจ โคนใบกว้าง และเว้าตรงกลางเป็นฐานหัวใจ ส่วนปลายใบแหลม แผ่นใบมีสีเขียวสด และมีร่องตื้นๆตามเส้นแขนงใบ ส่วนขอบใบหยักเป็นฟันเลื่อย มีก้านใบยาวประมาณ 2-4 เซนติเมตร	- ช่วยลดคอเลสเตอรอล - ช่วยป้องกันการแข็งตัวของเลือด - ช่วยลดความเสี่ยงการเกิดโรคหัวใจ - ป้องกันโรคความดันโลหิตสูง - ช่วยลดไขมันประเภทไตรกลีเซอไรด์ - ป้องกันไขมันอุดตันในเส้นเลือด - ช่วยควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด และป้องกันโรคเบาหวาน - ช่วยลดน้ำหนัก - ช่วยลดอาการซึมเศร้า	

125	ต้นหมี่	ไม่ยืนต้น	ต้นหมี่ เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงกลาง มีลำต้นสูงประมาณ 5-10 เมตร ลำต้นมีลักษณะกลม เปลือกลำต้นมีสีเทาอมดำ และแตกสะเก็ดเป็นแผ่นขนาดเล็ก-กลาง ลำต้นแตกกิ่งในระดับล่าง กิ่ง และใบมีมากทำให้แลดูเป็นทรงพุ่มหนาใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับตามความยาวของกิ่ง มีก้านใบสีเขียว ยาวประมาณ 1-2.5 เซนติเมตร ดอกออกเป็นช่อบริเวณซอกใบใกล้ปลายยอด ดอกเป็นดอกแยกเพศ แยกอยู่คนละต้นกัน ช่อดอกเพศผู้จะมีดอกย่อยประมาณ 8-10 ดอก/ช่อ ผลต้นหมี่มีลักษณะกลม ขนาดผลประมาณ 1 เซนติเมตร ผิวผลเกลี้ยง และเป็นมัน เปลือกผลบาง ผลดิบมีสีเขียว ผลสุกมีสีดำ	รากต้นหมี่ (ใช้ตำบดทาหรือพอกภายนอก) – ช่วยแก้อาการปวดเมื่อยตามร่างกาย – ใช้ทารักษาฝี – ใช้ทาแผล ผลสดหรือผลเป็นหนอง – ช่วยแก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ – ช่วยแก้อาการท้องร่วง – แก้โรคลิชาง – ต้านมะเร็ง หรือ เนื้องอก – ใช้ป้องกันเชื้อรา – แก้อาการท้องอืด – แก้อาการแสบร้อนบริเวณผิวหนัง – แก้อาการเจ็บปวดหรือปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ – แก้อาการฟกช้ำดำเขียวตามร่างกาย	
-----	---------	-----------	--	--	---

126	ต้นข่อย	ไม้ยืนต้น	ข่อยเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงกลาง สูง 5–15 เมตร ไม่ผลัดใบ ลำต้น ค่อนข้างคดงอ มีปุ่มปมอยู่รอบ ๆ ต้น หรือเป็นพูเป็นร่องทั่วไป อาจจะขึ้นเป็นต้นเดี่ยว หรือเป็นกลุ่ม แตกกิ่งต่ำ กิ่งก้านสาขามาก เปลือกสีเทาอ่อน เปลือกแตกเป็นแผ่นบาง ๆ มียางสีขาวเหนียวซึมออกมา ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับมีขนาดเล็ก รูปใบรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง 2–3.5 เซนติเมตร ยาว 4–7 เซนติเมตร เนื้อใบค่อนข้างหนา	กิ่งข่อย ใช้ในการแปรง ฟันแทนแปรงสีฟันได้ แต่ต้องทุบให้ نرم ๆ ก่อน เปลือก สามารถรักษาแผล แก้ท้องร่วง ดับพิษภายใน ทาริดสีดวงแก้พยาธิ ผิวน้ำ และเมื่อต้มกับเกลือจะได้เป็นยาอมแก้รำมะนาด ยาง มีน้ำย่อยชื่อ milk (lotting enzyme) ใช้ย่อยน้ำมัน ราก สามารถนำมารักษาแผลได้ แก่น / เนื้อ คนเชียงใหม่ใช้แก่นข่อยหั่นเป็นฝอยมวนเป็นบุหรี่สูบแก้ริดสีดวงจมูก เมล็ด นำมารับประทานเป็นยาอายุวัฒนะได้ และทำให้เจริญอาหาร	
-----	---------	-----------	---	--	---

127	ชะอม(ผักข่า)	ไม้ยืนต้น	ชะอมเป็นไม้ยืนต้นมีอายุยาวนานหลายปี มีลำต้นสูงได้มากกว่า 5 เมตร ลำต้นแตกกิ่งน้อย ทำให้มีทรงพุ่มโปร่ง กิ่งมีขนาดเล็ก แต่ยาวได้หลายเมตร ใบชะอมเป็นใบประกอบ มีก้านใบหลัก ยาว 15-20 ซม. ก้านใบหลักแตกเป็นก้านใบย่อยเป็นคู่ๆ ตรงข้ามกัน 8-12 ก้าน ดอกชะอมออกเป็นช่อ แทงออกเหนือช่อใบบริเวณปลายยอด ดอกมีขนาดเล็ก สีขาว มีเกสรตัวผู้เป็นเส้นเล็กๆภายในดอก	ใบชะอม - ช่วยขับลม - ช่วยขับเสมหะ เปลือกชะอม - เปลือกชะอมบดผสมกับฟ้าทะลายโจรและสะเดา ใช้รับประทาน สำหรับช่วยขับพยาธิ - เปลือกหรือลำต้นชะอมต้มน้ำกิน ช่วยเป็นยาขับลม ช่วยขับปัสสาวะ - น้ำต้มจากเปลือกหรือลำต้นชะอมช่วยแก้อาหารท้องเสีย และลดอาการอาหารเป็นพิษ	
-----	--------------	-----------	---	---	---

128	สาบเสือ	ไม้ล้มลุก	ลำต้นและกิ่งก้านปกคลุม ด้วยขนอ่อนนุ่ม ก้านและใบเมื่อขยี้จะมีกลิ่นแรงคล้าย สาบเสือ สูง 1-2 เมตร ใบเดี่ยวออกจากลำ ต้นและข้อ แบบตรงกันข้าม ใบรูปรี ค่อนข้างเป็นสามเหลี่ยมขอบใบหยัก ปลาย ใบแหลม ฐานใบกว้าง เรียวสอบเข้าหากัน สีเขียวอ่อน เส้นใบเห็นชัดเจน 3 เส้น มีขน ปกคลุม ผิวใบทั้งสองด้าน ดอกเป็นช่อ สี ขาวหรือฟ้าอมม่วง ดอกย่อย 10-35 ดอก ดอกวงนอกบานก่อน กลีบดอก หลอม รวมกันเป็นหลอดขนาดเล็ก รูปร่างเป็น ห้าเหลี่ยมสีน้ำตาลหรือดำ	เป็นยาแก้ ปวดท้อง ท้องขึ้น ท้องเพื่อ แก้วม ดูดหนอง แล่วนนอกจากนี้ ใบ สาบเสือ ยังมีฤทธิ์ พิษิตปลวกได้อีกด้วย ใบของสาบเสือนี้อาจสำคัญคือ กรดอะนิ ลิก และฟลาโวนอยด์หลายชนิด เช่น ไอ โซชากรานิติน และโอโดราติน นอกจากนี้ยังมีสารพวกน้ำมันหอมระเหย ซึ่งประกอบไปด้วยสารยูพาทอล คูมาริน โดยสารสำคัญเหล่านี้จะไปออกฤทธิ์ที่ ผงเส้นเลือดทำให้เส้นเลือดหดตัว และ นอกจากนี้ยังมีฤทธิ์ไปกระตุ้นสารที่ทำให้ เลือดแข็งตัวได้เร็วขึ้น ทำให้สามารถห้าม เลือดได้[5]ใช้เป็นยารักษาแผลสด สมาน แผล ถอนพิษแก้พิษเสบ แก้พิษน้ำเหลือง แก้ตาฟาง แก้ตาแฉะ แก้วริดสีดวงทวาร หนัก รักษาแผลเปื่อย ชาวโอรังอัซลีใน รัฐเปรัก ประเทศมาเลเซียใช้ยาต้มที่ใส่ใบ ใช้เป็นยาขับปัสสาวะ	
-----	---------	-----------	---	---	---

129	รากสามสิบ	ไม้เลื้อย	ลำต้นสีเขียว มีหนามแหลม มักเลื้อยพันต้นไม้อื่น เลื้อยยาว 1.5-4 เมตร เถากลมเรียบ เถาอ่อนเป็นเหลี่ยม ตามข้อเถามีหนามแหลม มีเหง้าและรากไต่ดินออกเป็นกระจุกคล้ายกระสวยออกเป็นพวงคล้ายรากกระชาย อวบน้ำ เป็นเส้นกลมยาว โตกว่าเถามาก ลำต้นมีหนาม เถาเล็กเรียวกกลม สีเขียว ใบเดี่ยว แข็ง ออกรอบข้อ เป็นฝอยเล็กๆคล้ายหางกระรอก สีเขียวดก หรือเป็นกระจุก 3-4 ใบ เรียงแบบสลับ ใบรูปเข็ม กว้าง 0.5-1 มิลลิเมตร ยาว 3-6 เซนติเมตร แผ่นใบมักโค้ง สันเป็นสามเหลี่ยม มี 3 สัน ปลายใบแหลม เป็นรูปเคียว โคนใบแหลม มีหนามที่ซอกกระจุกใบ ก้านใบยาว 13-20 ซม. ช่อดอก ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบ	ตำรายาไทย: ใช้ ราก ซึ่งมีรสเย็น หวาน ชุ่ม ใช้แก้กระษัย แก้กัษุเบา ขับปัสสาวะ หล่อลื่นและกระตุ้น ขับเสมหะ บำรุงเด็กในครรภ์ บำรุงตับปอด แก้ตับปอดพิการ บำรุงกำลัง แก้กระษัย ยาพื้นบ้านใช้ ทั้งต้นหรือราก ต้มน้ำดื่ม แก้ตกเลือด และโรคคอพอก ราก มีรสเฝื่อนเย็น กินเป็นยาแก้พิษร้อนในกระหายน้ำ แก้ปวดเมื่อย ครั่นตัว ฝนทาแก้พิษแมลงป้องกันกัดต่อย แก้ปวดฝี ทำให้เย็น ถอนพิษฝี พิษปวดแสบปวดร้อน ช่วยบำรุงเด็กในครรภ์ บำรุงตับ ปอด บำรุงกำลัง ผสมกับเหง้าขิงป่า และต้นจันทน์แดงผสมเหล้าโรงใช้เป็นยาแก้วิงเวียน ทั้งต้นหรือราก ต้มน้ำดื่ม แก้ตกเลือด และโรคคอพอก	
130	โกฐพิไลรั่มพา				

131	ส้มเสี้ยว		ไม้ต้นขนาดกลาง สูงได้ถึง 15 เมตร บางท้องถิ่นเรียกว่า เสี้ยวใหญ่ เสี้ยวส้ม คังโคแดงโค ใบ รูปไข่ถึงรูปกลม ปลายใบกลมกว้าง โคนใบตัด ถึงรูปหัวใจ ผิวบนเกลี้ยง ผิวล่างมีนวล เกลี้ยงถึงมีขนสั้นนุ่ม ดอก สีขาว ดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น กิ่งเกลี้ยงถึงมีขนสั้นนุ่ม	เปลือกต้น - รสเปรี้ยวฝาด แก้อาพาหุ โสฬส ใบ มีรสเปรี้ยวฝาด เป็นยาขับโลหิตระดู และขับปัสสาวะ ใช้ใบส้มเสี้ยวร่วมกับยาระบาย ทำให้ขับเมือกเสมหะตกทางทวารหนักได้ดี ใช้ร่วมกับยาบำรุงโลหิตระดูที่เป็นลิม เป็นก้อนมีกลิ่นเหม็นให้ปกติดีขึ้น	
132	มะม่วงแก้ว	ไม้ยืนต้นไม่ผลัดใบ ขนาดกลาง	อายุประมาณ 10-20 ปี ลำต้นสูงประมาณ 15-20 เมตร ลำต้นแตกกิ่งตั้งแต่ระดับต่ำ เป็นทรงพุ่มกลม กิ่งหลัก และกิ่งแขนงมีมาก จนแลดูเป็นทรงพุ่มหนา เปลือกลำต้นแตกร่องเป็นแผ่นสะเก็ด สีเปลือกลำต้นมีสีดำอมเทา	1. มะม่วงแก้วดิบมีรสเปรี้ยวพอเหมาะ เนื้อมีความกรอบ จึงนิยมรับประทานผลดิบจิ้มกับพริกเกลือ รวมถึงใช้เป็น ส่วนประกอบอาหาร อาทิ ข้าวคลุกกะปิ เป็นต้น 2. มะม่วงแก้วสุกมีเนื้อสีเหลืองทองหรือเหลืองอมแดงตามสายพันธุ์ เนื้อมีความนุ่ม และเหนียว ไม่เลอะง่าย มีความหวานพอเหมาะ จึงนิยมรับประทานเป็นผลไม้ รวมถึงใช้ทำขนมหวาน อาทิ ข้าวเหนียวมะม่วง เป็นต้น	

133	ข้าวโพด	เป็นไม้ล้มลุกจำพวกหญ้า	มีถิ่นกำเนิดในทวีปอเมริกาใต้ ในปัจจุบันมีการปลูกทั่วไปในเขตร้อนและเขตอบอุ่นทั่วโลก ลำต้นนั้นมีลักษณะอวบกลมและตั้งตรงแข็งแรง มีความสูงของต้นประมาณ 1-4 เมตร ผิวต้นเรียบ เนื้อภายในพามคล้ายกับฟองน้ำ ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด	คนไทยนิยมบริโภคข้าวโพดในรูปอาหารหวานหรืออาหารว่างในระหว่างมื้ออาหาร ด้วยการนำข้าวโพดหวานที่เมล็ดยังไม่แก่เต็มที่มาต้ม นึ่ง หรือปิ้งให้สุก หรืออาจใส่น้ำเกลือหรือน้ำมันบางเพื่อช่วยเพิ่มรสชาติ เมนูอาหารที่ทำด้วยข้าวโพด ได้แก่ ขนมข้าวโพด ข้าวโพดเปียก ข้าวโพดนึ่งอบเนย ข้าวโพดอบเนย ข้าวโพดคั่วเค็ม ข้าวโพดคั่วหวาน ข้าวโพดน้ำกะทิ ข้าวโพดคั่วกล้วย ข้าวโพดปิ้งทานเนย ไอศกรีมข้าวโพดกะทิสด กระทงทองข้าวโพด ข้าวโพดห่อหุ้ม ข้าวโพดทอดนํ้านมข้าวโพด ฯลฯ	
134	หญ้าคาขาว				

135	ตัว	เป็นไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก	พบมากในป่าเบญจพรรณแถบภาคอีสาน มี 2 พันธุ์ คือ ดอกสีขาว กับ ดอกสีชมพู ซึ่งพันธุ์ดอกสีชมพูนั้นมักจะมียาลิ่นหอมอ่อนๆใบจะมีขนนุ่มๆ ขมกว่าชนิดดอกสีขาวเล็กน้อยเรือนยอดมักเป็นพุ่มกลม เปลือกต้นสีน้ำตาล อมเทา เมื่อแก่จะแตกเป็นสะเก็ดร่องๆถ้ามีแผลจะมียางสีเหลืองปนแดงซึมออกมาเป็นรูปไข่งลิบรีๆ ยาวประมาณ 3-12 เซนติเมตร	ยาสมุนไพรพื้นบ้านจังหวัดอุบลราชธานี ใช้ แก่นและลำต้น แขน้ำต้ม แก้ปวด เลือด (เลือดไหลไม่หยุด) ราก ต้มน้ำดื่ม แก้ปัสสาวะขัด ยาสมุนไพรพื้นบ้านจังหวัดอำนาจเจริญ ใช้ ยอด ดอก และใบอ่อน เถา รสเบื่อเมาฝาด บำรุงโลหิต ฟอกโลหิต แก้ปวดตามข้อ แก้ไขข้อพิการ แก้ประดง ขับลม ยาง ใช้รักษาเส้นเอ็นแตก	
136					
137					
138					
139					

140	ลั่นจี่	ไม้พุ่ม	ลั่นจี่เป็นไม้สกุลเดียวกับเงาะ และลำไย มีอายุได้นาน 5-25 ปี หรือมากกว่า เป็นไม้ไม่มีการผลัดใบ และมีความสูงขนาดกลาง มีลำต้นสูงประมาณ 10-15 เมตร หรือมากกว่า ลำต้นแตกกิ่งค่อนข้างต่ำ กิ่งมีขนาดยาว แตกกิ่งออกจำนวนมาก ทำให้แลดูเป็นทรงพุ่มหนาทึบเป็นทรงกลม เปลือกลำต้นมีสีน้ำตาลอมเทา เปลือกลำต้นขรุขระ	สรรพคุณลั่นจี่ เนื้อผล - ให้พลังงานแก่ร่างกาย ช่วยบำรุง และฟื้นฟูกำลังร่างกาย - ช่วยในการย่อยอาหาร - แก้อาการเจ็บคอ ลดอาการไอ - ช่วยรักษาอาการท้องเดิน - ป้องกันโรคลึกลับดักเปิด - ป้องกันโรคเหน็บชา เมล็ด - สำหรับถ่ายพยาธิ - แก้อาการท้องเสีย - ช่วยรักษาโรคบิด ราก และลำต้น - รักษาอาการท้องร่วง - รักษาโรคบิด - ช่วยรักษาแผล ทำให้แผลแห้งเร็ว - รักษาโรคผิวหนัง - ช่วยลดกรดในกระเพาะอาหาร - ช่วยขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะเหลือง	
-----	---------	---------	--	---	---

141	ลำไย	มียืนต้นทรงพุ่มแผ่กว้าง	มีตั้งแต่ขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ ต้นที่ปลูกจากเมล็ดมีลำ ต้นสูงตรง เมื่อปลูกจากกิ่งตอนมีทรงพุ่มแผ่กว้าง เมื่อเจริญเติบโตเต็มสูง 10-12 เมตร เปลือกลำต้น สี น้ำตาลหรือสีเทาปนน้ำตาล แตกเป็นสะเก็ดและร่องขรุขระ กิ่งกลมและเนื้อไม้มักเปราะทำให้กิ่งหักง่าย	ใบ ใช้ต้มกินน้ำ แก้ไข้มาลาเรีย ใช้หัวริดสีดวงทวาร ดอกและเมล็ด บดละเอียดแฉกผลไม้หนอง ราก แห้งต้มดื่มแก้วิงเวียนศีรษะ แก้กักขาวและขับพยาธิเส้นด้าย เนื้อหุ้มเมล็ด บำรุงหัวใจ ผลแก่ รับประทานเนื้อที่หุ้มเมล็ด มีรสจืดจนถึง หวานมาก กลิ่นหอม อาจรับประทานสดหรือนำไปปรุงอาหาร เนื้อผล ตากหรืออบแห้งมีสีน้ำตาลนำมาต้มเป็นน้ำผลไม้	
142	เชอร์รี่	เป็นไม้พุ่มขนาดใหญ่	รูปร่างกลมท้อยลง แยกออกเป็น 3 พูใหญ่ เมื่อยังดิบผิวผลสีเขียวอ่อน เมื่อสุก เปลี่ยนเป็นสีแดง ผลนิ่ม มีเมล็ดแข็งๆ 1 เมล็ด เมื่อเริ่มแก่เป็นสีเขียวใส หรือเขียวปนขาวหรือปนเหลือง เมื่อแก่จัดเป็นสีส้ม ส้มอมเหลือง สีสดสวยเมื่อสุกงอม สีผลเป็นสีแดงเข้มหรือแดงคล้ำ มีกลิ่นหอม เปลือกบาง เนื้อสีเหลืองฉ่ำน้ำ รสเปรี้ยวจัด	ป้องกันโรคเลือดออกตามไรฟัน โรคโลหิตจาง มีฤทธิ์เป็นยาระบายอ่อนๆ	

143	ขนาวาว	เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง	เนื้ออ่อน เปลือกค่อนข้างเหนียว ลำต้นสูงประมาณ 8 ฟุต ใบ เดี่ยว ลักษณะของใบมนรี ปลายแหลม โคนใบมน ฐานใบกว้าง ขอบใบหยัก สีเขียวเข้ม ขบามีรูปดอกอยู่หลายชนิด จะแตกต่างกันตามพันธุ์ มีทั้งชนิดดอกซ้อนและดอกรา มีทั้งดอกเล็กและดอกใหญ่	ปลูกเป็นไม้ประดับ พันธุ์แท้ รากดำสด พอกไฟ รับประทานช่วยขับน้ำย่อย ทำให้เจริญอาหาร ดอกสดใช้ชั้ดรองเท้าให้มัน	
144					

145	ส้มโอ	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง	แตกกิ่งก้านสาขาที่เรือนยอด ลำต้นมีสีน้ำตาล มีหนามเล็ก ๆ สูงประมาณ 8 เมตร ใบเป็นแผ่นหนาสีเขียวเข้ม โคนก้านใบมีหูใบแผ่ออกเป็นรูปหัวใจ แผ่นใบเหมือนมะกรูด คือแบ่งใบเป็น 2 ตอน แต่ขนาดใบใหญ่กว่า ใบหนาแข็ง มีสีเขียวแก่ มีกลิ่นหอม ดอกออกเป็นช่อสั้นหรือดอกเดี่ยวตามบริเวณง่ามใบ มีสีขาว ปลายกลีบมีขน 4 กลีบ กลางดอกมี เกสร 20-25 อัน ผลกลมโต บางพันธุ์ตรงข้ามมีจุดสูงขึ้นมา ผิวผลเมื่อยังอ่อนมีสีเขียว เมื่อแก่จัดเปลี่ยนเป็นสีเขียวอมเหลือง ผิวของผลไม่เรียบ ผิวของเปลือกผลมีต่อมน้ำมันกระจายทั่วไป	รับประทานส้มโอช่วยขับสารพิษในร่างกายได้ (ผล) มีส่วนช่วยลดความเสี่ยงของโรคมะเร็ง (ผล) ในตำราจีนเปลือกส้มโอใช้เป็นยาแก้ธาตุไม่ปกติ ช่วยแก้อาการไอ ผสมในยาหอมกินแล้วทำให้สดชื่น (เปลือก) ในตำราค่าไทย เปลือกส้มโอจัดอยู่ในเปลือกส้มทั้ง 8 ประการ ซึ่งประกอบไปด้วย เปลือกส้มโอ เปลือกส้มเขียวหวาน เปลือกส้มจีน เปลือกส้มซ่า เปลือกส้มตรังกานู เปลือกมะนาว เปลือกมะกรูด เปลือกมะขาม ซึ่งมีสรรพคุณแก้ลม (ระบบไหลเวียนโลหิต) แก้อาการ และใช้ปรุงเป็นยาหอม	
-----	-------	-------------------	--	--	---

146	สนไฉ่ยุง	ไม้พุ่มยืนต้นขนาดเล็ก	สนหอม ไฉ่ยุง เป็นต้นไม้ที่มีลักษณะเหมือนต้นสนทั่วไป แต่ต้นสนหอมแอฟริกา มีลักษณะเด่นอย่างหนึ่งคือ ส่วนยอดของใบจะมีสีออกชมพูออกแดง ใบแก่จะมีสีเขียวเข้ม มีลักษณะเล็ก ปลายแหลมโคนมน ใบเนื้อหนาและแข็ง เมื่อเด็ดใบมาขยี้มีกลิ่นหอมอ่อนๆ คล้ายมินต์	ตำรายาไทยจะใช้แก่นนำมาต้มน้ำดื่มเป็นยาแก้บิด แก้ท้องร่วง ท้องเดิน ปวดท้อง ชันสนใช้เป็นยาแก้บิด น้ำมันสนใช้หยดลงในน้ำร้อนประคบท้องแก้ท้องบวม แก้ลำไส้พิการ และช่วยแก้มดลูกอักเสบ ใบและเปลือกใช้ต้มน้ำเป็นยาแก้ผดผื่นคันตามผิวหนังตามร่างกาย	
147	หญ้าหวาน	เป็นพืชล้มลุก	ลำต้นแตกกิ่งสาขาดังแต่ระดับโคนต้น ทำให้แลดูเป็นทรงพุ่มเตี้ย สูงประมาณ 30-90 เซนติเมตร ลำต้นตั้งตรง มีลักษณะทรงกลม เปลือกลำต้นบาง สีเขียวอ่อน หุ้มติดกับแกนลำต้น แกนเนื้อไม้เป็นไม้เนื้ออ่อน เปราะหักง่ายหญ้าหวานเป็นพืชใบเลี้ยงคู่แตกใบออกเดี่ยวๆเรียงตรงข้ามกันเป็นคู่ตามลำต้น และกิ่ง	- สารสกัดน้ำจากใบใช้เป็นยาคุมกำเนิด - ใบหรือน้ำต้มจากใบช่วยลดระดับน้ำตาลในเลือด ช่วยป้องกัน และรักษาโรคเบาหวาน - ใบนำมาเคี้ยวหรือต้มน้ำดื่ม ใช้เป็นยาต้านเชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคฟันผุ - หญ้าหวานให้พลังงาน และมีไขมันน้อย ทำให้ช่วยลดไขมันในเส้นเลือด และช่วยลดความอ้วนได้ - ช่วยลดความเสี่ยงการเกิดโรคในระบบหัวใจ และหลอดเลือด - หญ้าหวาน ช่วยสมานแผล ช่วยลดน้ำหนองไหลจากแผล ทำให้แผลแห้ง และหายเร็ว	

148	มะระขี้นก	ไม้เถามีขน	มะระขี้นกเป็นไม้เถามีขน พั่นเลื้อย มีมือเกาะ ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับกัน รูปฝ่ามือ กว้างและยาวประมาณ 4-7 ซม. ก้านใบยาว ขอบใบเว้าเป็นแฉกลึก 5-7 แฉก ดอก เป็นดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ ดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่ต่างดอก แต่อยู่บนต้นเดียวกัน ก้านดอกยาว กลีบดอกเหลือง ดอกใหญ่ประมาณ 1-1.5 ซม. ผล เป็นรูปกระสวย ผลสดภายนอกสีเขียวขรุขระ รสขมจัด ภายในมีเมล็ดแบน ๆ สีเหลืองอ่อน ฝังอยู่ในเนื้อสีน้ำตาลขาวเป็นฟาม ๆ มีอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อผลสุกเนื้อของผลจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอมส้ม เนื้อในที่เมล็ด ฝังอยู่จะละนิ่มเป็นสีแดง ผลยาว 4-6 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางผล 2.5-3 ซม.	เนื้อผล เป็นยาขมเจริญอาหาร บำรุงน้ำดี แก้โรคม้ามและตับ ขับพยาธิ น้ำคั้นจากผงสดเป็นยาระบายอ่อน ๆ อมแก้ปากเปื่อย ผลเป็นยาเย็นแก้ร้อนในกระหายน้ำ ทำให้ตาสว่าง แก้อาการบวมแดง แก้แผลบวมเป็นหนอง ฝีกเสบ แก้บิด วิธีใช้ ผลสด ต้มรับประทานครั้งละ 6-15 กรัม หรือผิงไฟให้แห้งบดเป็นผงรับประทาน เมล็ด รสขมชุ่ม คั้นเอาน้ำกินเป็นยากระตุ้นความรู้สึกทางเพศ เพิ่มพูนลมปราณ บำรุงธาตุ บำรุงกำลัง โดยใช้เมล็ดแห้ง 3 กรัม ตมน้ำดื่ม ใบ แก้โรคกระเพาะ บิด แผลฝีบวมอักเสบ ขับพยาธิ โดยใช้ใบสด 30-60 กรัม ตมน้ำดื่ม หรือใบแห้งบดเป็นผงรับประทาน ใช้ภายนอก ต้มเอาน้ำชะล้าง พอก หรือคั้นเอาน้ำทา	
-----	-----------	------------	---	--	---

149	ยี่หระ	พืชล้มลุกมีลักษณะเป็นไม้พุ่มเตี้ย	มีความสูงประมาณ 0.5 – 1 เมตร ลำต้นกลมมีสีน้ำตาลแก่ มักจะแตกกิ่งก้านสาขามากแต่ กิ่งก้านจะไม่ใหญ่ ใบเป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ ลักษณะของเป็นรูปกลมรี โคนใบสอบ ปลายใบแหลม ขอบใบหยักแบบฟันเลื่อย ใบสีเขียวสด ผิวด้านบนมีสีสดกว่าด้านล่าง ผิวใบสากมือ มีขนสีขาวๆเล็กปกคลุม ใบยี่หระมีกลิ่นหอมเฉพาะตัว ดอก ออกดอกเป็นช่อคล้ายๆฉัตรที่บริเวณปลายยอด	ช่วยในการทำงานของระบบย่อยอาหารหรือแก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ปวดท้อง ท้องเสีย ให้ใช้รากแห้งหรือต้นแห้งนำมาต้มกับน้ำใช้ดื่ม วันละ 3 เวลา หรือจะใช้ใบแห้งชงเป็นชาดื่มก็ได้ ช่วยบำรุงธาตุ ช่วยขับเหงื่อ ลดอาการปวดประจำเดือน แก้อาเจียน ขับลม ขับน้ำนม ให้ใช้ใบแห้งนำมาต้มหรือชงกับน้ำร้อนแล้วใช้รับประทาน เข้า-เย็นหรืออาเจียนใบสดมาใช้เป็นส่วนประกอบในการทำอาหารรับประทานก็ได้เช่นกัน ช่วยฆ่าเชื้อจุลินทรีย์	
150	ฝรั่ง	ไม้ต้น ขนาดกลาง	สูง 3-5 เมตร ผิวเปลือกต้นเรียบเกลี้ยง กิ่งอ่อนเป็นสีเหลี่ยม ใบ หนา หยาด ใต้ท้องใบเป็นริ้ว เห็นเส้นใบชัดเจน ขนขึ้นนวลบาง ใบยาวประมาณ 10 ซม. กว้างประมาณ 6 ซม. ดอกช่อ ช่อหนึ่งมีดอกย่อย 3 - 5 ดอก ดอกเล็ก สีขาวอมเขียวอ่อน กลีบเลี้ยงแข็ง ผล รูปทรงกลม รูปไข่หรือรูปรี ผิว เกลี้ยง สีเขียว เนื้อในขาวรสหวาน กรอบ ผลสุกสีเหลือง- เขียว มีเมล็ดเล็กๆ แข็งอยู่ภายใน	ฝรั่งมีสารแทนนินอยู่มาก สารนี้มีฤทธิ์ฝาดสมานน้ำมันหอมระเหยในใบฝรั่ง สารแทนนินในฝรั่งยังยับยั้งการลุกลามของเชื้อโรค ช่วยสมานท้องและลำไส้ โดยช่วยลดอาการอักเสบของกระเพาะลำไส้ และช่วยลดอาการคลื่นไส้ อาเจียน และยังช่วยอาการเกร็งตัวของลำไส้ ทำให้อาการปวดท้องบรรเทาลงได้ แก่ปวดแบ่ง	

151	คัดเค้า	ไม้ต้นรอเลื้อย	สูง 3-5 เมตร ลำต้นตรง แตกกิ่งก้านเป็นทรงฉัตร หรือรูปกรวยคว่ำโดยกิ่งแขนงจะขนานกับหน้าดิน เรือนยอดแหลม ใบเป็นใบเดี่ยว รูปรี ปลายและโคนใบแหลมมีหนามโค้งเป็นคู่ที่โคนใบและตามกิ่งก้าน ใบเป็นสีเขียวสด ดอก ออกเป็นช่อตามซอกใบและปลายกิ่ง แต่ละช่อประกอบด้วยดอกย่อยจำนวนมาก ลักษณะดอก กลีบดอกโคนเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น	ประโยชน์ทั่วไป ราก แก้ไข้ แก้เลือดออกตามไรฟัน ต้น บำรุงโลหิต ผล ขับประจำเดือน ซึ่งการศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา พบว่าผลมีฤทธิ์เบื่อปลา เนื่องจากมีสาร "ซาโปนิน" จำพวก "ไตรเทอร์ปิน"	
-----	---------	----------------	---	--	---

152	วาสนา	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง	ลำต้นมีความสูงประมาณ 4-10 เมตร ลำต้นกลม ต้นตรง ไม่มีกิ่งก้าน ลำต้นเป็นข้อถี่ ผิวเปลือกลำต้นมีสีน้ำตาล เป็นใบเดี่ยว แตกออกจากลำต้นส่วนยอดเรียงซ้อนกัน เวียนรอบลำต้นเป็นรูปวงกลมลักษณะใบเรียวยาว ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยงเป็นมันสีเขียว ตัวใบโค้งงอ ขนาดใบกว้างประมาณ 3-6 เซนติเมตร ยาวประมาณ 20-40 เซนติเมตร ออกดอกเป็นข้อตรงส่วนยอดของลำต้นช่อดอกมีขนาดใหญ่เป็นรูปทรงกลมช่อดอกยาวดอกมีขนาดเล็กอยู่รวมกันเป็นกลุ่มดอกมีสีขาวหรือเหลืองอ่อน	ปลูกเป็นไม้ประดับอาคาร ใบนำมาต้มกับน้ำสะอาดแล้วกรองแล้วนำมาดื่มช่วยแก้ปวดท้องได้ รากนำมาต้มกับน้ำสะอาด ช่วยบรรเทาอาการปวดในการคลอดบุตร	
153	พริก	ไม้พุ่มลำต้นเปราะหักง่าย	พริกเป็นพืชที่มีอายุได้หลายฤดู ลำต้นตั้งตรง สูงประมาณ 1-1.25 ฟุต ใบแบน เรียบเป็นมัน ดอกเป็นดอกเดี่ยวขนาดเล็ก กลีบดอกจะมีสีขาว หรือสีม่วง เกสรตัวผู้ 1-10 อัน เกสรตัวเมีย 1-2 อัน ผลหลายขนาด ผลขนาดเล็กยาวประมาณ 1-1.5 นิ้ว ลูกอ่อนสีเขียวเข้ม เมื่อแก่เป็นสีแดง การปลูกพริกชอบดินร่วนซุย และอากาศร้อน	ยอดอ่อนรับประทาน โดยลวกเป็นผัก แกลัมน้ำพริก หรือนำไปปรุงอาหาร ประเภทแกงจืด แกงเลียง มีสรรพคุณทางยาขับลม ขับปัสสาวะ	

154	แบะดำลิง	เป็นไม้พุ่มเตี้ย	ลำต้นอวบน้ำ (Herbaceous) สีเขียวอ่อน ปนม่วง ดอกเป็นช่อตรงก้านดอกยาวชูตรง ดอกมีสีเหลืองสวยงามน่ารัก ออกดอก เป็นระยะตลอดทั้งปี ใบหนาอวบน้ำเช่นกัน ใบมีลักษณะ 2 แบบ คือทั้งแบบกลม และ ใบรี สรรพคุณไม่ต่างกัน แต่ชนิดใบกลมจะ มีขนอ่อนๆ คลุมหนากว่าชนิดใบรีหน่อย หนึ่ง เป็นต้นไม้ที่เลี้ยงง่าย ปลูกง่าย ขึ้นได้ดี ในดินทุกชนิด ชอบน้ำ สามารถอยู่ได้ทั้ง กลางแจ้งและในร่ม	แปะดำปึง จัดว่าเป็นสมุนไพรประเภท ครอบจักรวาลก็ว่าได้ เช่น ฟอกโลหิต สตรี ช่วยขับสารพิษต่างๆ รักษาเรื้อ รังสุวัด ลดความดันโลหิต บรรเทาอาการ ภูมิแพ้ บำบัดโรคจิตเสีดวงทวาร และอื่นๆ	
155	ชาต้น				

156	กระดังงาสงขลา	ไม่ยืนต้น	ความสูงประมาณ 8-15 เมตร ส่วนต้นกระดังงาสงขลานั้นจะเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก มีความสูงของต้นไม่เกิน 4 เมตร โดยจัดเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก มีความสูงของต้นประมาณ 1-2.5 เมตร บ้างว่าสูงประมาณ 1-4 เมตร เปลือกลำต้นเป็นสีเทาอมสีน้ำตาลและมีกลิ่นฉุน เนื้อไม้เปราะ ลำต้นแตกกิ่งก้านเป็นพุ่มทึบ กิ่งตั้งฉากกับลำต้นปลายย้อยลู่ลง ที่กิ่งมีขนอ่อน ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมกันมาก และอีกวิธีคือการตอนกิ่ง แต่ไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากกิ่งเปราะและหักได้ง่าย	เปลือก แก้วคัน ดอก มีสรรพคุณแก้ลมวิงเวียนศรีษะ และบำรุงเลือด จึงใช้ปรุงเป็นยาหอมหรือทำบุหงา อบร่ำ ทำน้ำหอม ใช้อบทำให้น้ำเชื่อมมีกลิ่นหอม และนำน้ำเชื่อมมาปรุงขนมหวาน ใบและเนื้อไม้ ใช้เป็นยาขับปัสสาวะ โดยนำมาต้มกับน้ำใช้ดื่มกินเป็นยาขับปัสสาวะ นอกจากนี้แล้วในส่วนของเปลือกต้น ยังสามารถใช้ทำเชือกชนิดหยาบได้อีกด้วย	
157	ลิ้นขาม				

158	ผักเสี้ยน	จัดเป็นไม้ล้มลุก	มีความสูงประมาณ 30-15 เซนติเมตร ส่วนต่าง ๆ ของต้นมีขนปกคลุม[1] ส่วนรากเป็นรากแก้ว และรากแขนงจำนวนมาก ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ด[2] โดยมีถิ่นกำเนิดและมีเขตการกระจายพันธุ์อยู่ทั่วไปในทวีปเอเชีย (รวมทั้งไทย) และแอฟริกา สำหรับในประเทศไทย แหล่งที่พบผักเสี้ยน มักพบขึ้นเป็นวัชพืชตามท้องไร่ปลายนา ที่รกร้างว่างเปล่าทั่วไป และริมลำธาร	ส่วนที่นำมาใช้เป็นยาสมุนไพรได้แก่ ต้น ดอก ใบ เมล็ด และราก แต่ปกติทั่วไปแล้วจะไม่ค่อยใช้ผักเสี้ยนมาเป็นยาสมุนไพรมากนัก แต่จะนิยมนำมาดองกินมากกว่า ส่วนผักเสี้ยนชนิดที่นิยมนำมาใช้เป็นยาสมุนไพรนั้น จะใช้ผักเสี้ยนฝีมมากกว่า แต่บางครั้งก็ใช้ทั้งสองอย่าง	
-----	-----------	------------------	---	--	---

159	ผักเสี้ยนผี	จัดเป็นไม้ล้มลุก	ลำต้นมีกิ่งก้านแผ่รอบต้น มีขนสีเหลืองอ่อน มีกลิ่นเหม็นเขียวฉุน ใบประกอบ 3-5 ใบ ติดที่ปลายก้าน ใบย่อยรูปไข่ ปลายและโคนแหลม มีขนอ่อนปกคลุม ดอกเล็กๆสีเหลืองเป็นช่อ ออกที่ปลายกิ่ง ผลกลมยาว 1-3 นิ้ว ปลายแหลมมีจะงอย เมล็ดสีน้ำตาลแดง	ตำรายาไทย ทั้งต้น รสขมร้อน เจริญไฟธาตุ คุมแก้ลม แก้ปวดท้อง ลงท้อง ทำให้หนองแห้ง แก้ฝีภายใน เช่น ฝีในปอด และลำไส้ แก้ฝีในตับ แก้พิษฝี แก้ไข้ตรีโทษ ตำรายาช่วยในยาถ่ายพยาธิตัวกลม แก้โรคไขข้ออักเสบ ทาแก้โรคผิวหนัง หยอดหูแก้หูอักเสบ ใบ รสร้อนขม แก้ปัสสาวะพิการ แก้ฝีในปอด ตับ ขับหนองฝี ขับน้ำเหลืองเสีย ขับลมให้ลงสู่เบื้องต่ำ ระบายอ่อนๆ พอกแก้ปวดศีรษะ ตำผสมเกลือทาแก้ปวดหลัง ดอก รสขมขึ้นร้อน ฆ่าพยาธิผิวหนัง ฆ่าเชื้อโรค ผล รสเมาร้อนขม ฆ่าพยาธิ ราก รสร้อนขม	
-----	-------------	------------------	--	---	---

160	หมาหมู่ยอินเดีย	ไม้ล้มลุกฤดูเดียว	มีเถาเลื้อย ยาว 2-10 เมตร มีขนหนาแน่น ใบ เป็นใบประกอบแบบขนนก ออกเรียงสลับ ใบย่อยมี 3 ใบ ที่ปลาย รูปไข่หรือรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ใบกลางมักมีขนาดใหญ่ที่สุด กว้าง 3-10 เซนติเมตร ยาว 5-15 เซนติเมตร แผ่นใบทั้งสองด้านมีขนสีเทาปกคลุม ฐานใบเบี้ยว ปลายใบมนหรือมีติ่งแหลม ขอบใบเรียบ เส้นกลางใบมี 3 เส้น ดอกออกเป็นช่อกระจุกที่ซอกใบ ห้อยลงมา ยาว 15-30 เซนติเมตร ดอกสีม่วงคล้ำ มีกลิ่นเหม็นเอียน รูปดอกถั่ว	เมล็ดปรุงเป็นยาแก้ไข้ ขับปัสสาวะ บำรุงประสาท รักษาโรคบุรุษ กระตุ้นกำหนด เป็นยาฝาดสมาน	
161	หวาย	ไม้เลื้อยหรือไม้รอเลื้อย	ลักษณะโดยทั่วไปของหวายเป็นพันธุ์ไม้เลื้อยหรือไม้รอเลื้อยตระกูลปาล์ม ลำเถาชอบพันเกาะต้นไม้ใหญ่ มีกาบหุ้มต้น และมีหนามแหลม มีความเหนียว ใบเป็นรูปขนนกเล็กๆ ใบย่อยนั้นเรียวยาว มีสีเขียวสด ก้านใบหนึ่งๆ มีใบย่อยราว 60 - 80 คู่ ออกดอกเป็นช่อ สีขาวปนเหลือง ผลค่อนข้างกลม เปลือกเป็นเกล็ด ลูกอ่อนเปลือกสีเขียว เนื้อสีขาว ผลแก่เปลือกสีเหลือง เปลือกอ่อน เนื้อแข็ง รสเปรี้ยวอมฝาด	เป็นไม้ที่มีคุณค่าสูงทางเศรษฐกิจของไทย ทั้งนี้เพราะหวายสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างมากมายโดย เฉพาะผิวหวายเป็นวัตถุดิบสำคัญในการทำหัตถกรรมเครื่องจักสานการทำเครื่องเรือนและใช้ผูกมัดได้เหมือนเชือก ลำหวายใช้ ทำบ้านเรือน คุณสมบัติที่ดีของหวายคือมีความเหนียว แข็งแรงทนทาน และยืดหยุ่นได้ดีกว่าไม้ไฟ ลำต้นหวายต้นสามารถตัดโค้งงอได้ ด้วยการผ่านความร้อน	

162	พุดขาววัง	เป็นพรรณไม้ยืนต้นขนาดเล็ก	ลักษณะเป็นพุ่มเตี้ย ลำต้นมีความสูงประมาณ 1-3 เมตร ผิวลำต้นมีสีขาวเทา แตกกิ่งก้านออกใบรอบต้น ใบเป็นใบเดี่ยว แตกออกเป็นคู่ตรงกันข้าม ออกตามข้อของกิ่ง ลักษณะของใบเป็น รูปมนรี ปลายใบแหลม ผิวใบเรียบสีเขียว ขนาดใบกว้างประมาณ 3-5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 8-12 เซนติเมตร ดอกเป็นดอกเดี่ยว ออกตามปลายยอดหรือปลายกิ่ง ช่อหนึ่งมีดอกประมาณ 5-6 ดอก ซึ่งแล้วแต่ชนิดพันธุ์ ดอก มีกลิ่นหอมสีขาว กลีบดอกซ้อนเป็นชั้น ๆ หรือเรียงเป็นชั้นเดียวแล้วแต่ชนิดพันธุ์ ดอกบานมีความโตประมาณ 2-5 เซนติเมตร ออกผลเป็นฝัก รูปกระบอกแหลมโค้ง ภายในมีเมล็ดประมาณ 3-5 เมล็ด เพราะดอกพุดมีสีขาวสดใส	เชื่อกันว่าไม่ว่าจะเป็นต้นพุดชนิดใดจะส่งผลให้มีความเจริญ มั่นคง แข็งแรง สมบูรณ์ ทั้งสิ้น แต่ก็ควรให้เป็นพุดชนิดที่ดอกสีขาว	
-----	-----------	---------------------------	--	--	--

163	ฟักทอง	ไม้เถาเลื้อยไปตามดิน	ฟักทองเป็นไม้เถาเลื้อยไปตามดิน มีมือสำหรับยึดเกาะ ลำต้นอวบน้ำ ใบเดี่ยวรูปห่าเหลี่ยม มีขนทั้งสองด้าน ดอกสีเหลืองรูปกระดิ่ง ผลฟักทองมีด้วยกันหลายลักษณะ บางครั้งเป็นผลเกือบกลมก็มี แต่โดยทั่วไปเป็นรูปทรงกลมแบน ผิวขรุขระเล็กน้อย เมื่อยังดิบเนื้อค่อนข้างแข็ง	ฟักทองถือเป็นพืชในตระกูลมะระ ชนิดไม้เถาขนาดใหญ่ ผิวผลขณะยังอ่อนมีสีเขียว เมื่อแก่จะแล้วจะมีสีเขียวสลับเหลือง ผิวไม่เรียบขรุขระเปลือกมีลักษณะแข็งเนื้อในสีเหลือง มีเส้นใยอยู่ภายในเป็นสีเหลืองนํมพร้อมกับเมล็ดสีขาวแบนๆ ติดอยู่ ประโยชน์ของฟักทองนั้นมีมากมาย สามารถนำมาใช้กินบำรุงร่างกายและรักษาโรคได้ดี	
-----	--------	----------------------	--	---	---

164	มะม่วงหาวมะนาวโห่	เป็นไม้พุ่ม	สูง 2-3 เมตร ทรงพุ่มกลม แตกกิ่งจำนวนมากทุกส่วนมียางสีขาวเหมือนน้ำมัน ลำต้นและกิ่งก้านมีหนามแหลมยาว 2-5 เซนติเมตร ปลายหนามมีสีแดง เป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่กลับ ปลายใบมนหรือเว้าเข้าเล็กน้อย โคนใบกลม ผิวใบสีเขียวเข้มเป็นมัน เป็นดอกช่อสั้น ๆ ที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาว มีกลีบเลี้ยง 5 กลีบมีขนโคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาวสีชมพูแกมแดง ดอกมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ หอมตลอดวัน ออกดอกทั้งปี ผลเดี่ยวออกรวมกันเป็นช่อ ผลรูปกลมรี มนรี หรือรูปไข่ ผลอ่อนมีสีขาวอมชมพู ผลดิบมีน้ำยางมาก ผลจะค่อยๆ เข้มขึ้นเป็นสีแดง กระทั่งสุกจึงกลายเป็นสีดำ	ผล ฆ่าเชื้อ ขับปัสสาวะ พอกดับพิษ แก้โรคลักปิดลักเปิด - เมล็ด แก้กกลากเกลื้อน แก้เนื้อหนังชาในโรคเรื้อน แก้โรคผิวหนัง แก้ตาปลา แก้เนื้องอก บำรุงไขข้อ บำรุงกระดูก บำรุงเส้นเอ็น บำรุงกำลัง บำรุงผิวหนัง - เปลือก แก้บิด ขับน้ำเหลืองเสีย แก้ท้องเสีย แก้กามโรค ทำยาอมรักษาแผลในปาก แก้ปวดฟัน พอกดับพิษ - ยอดอ่อน รักษาโรคผิวหนัง - ยาง ใช้ทำลายตาปลา กัดทำลายเนื้อที่ด้านเป็นปุ่มโต แก้เลือดออกตามไรฟัน รักษาหูด รักษาซีกกลาก แผลเนื้องอก โรคเท้าช้าง - น้ำมัน ใช้ฆ่าเชื้อ ทาถอนตัวไรอ่อนแดง ยาชา รักษาโรคเรื้อน กัดหูด แก้ตาปลา แก้บาดแผลเน่าเปื่อย	
-----	-------------------	-------------	--	--	---

165	ยางนา	เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่	สูง 40 - 50 เมตร ไม่ผลัดใบ ลำต้นตรง เปลือกเรียบหนาสีเทา โคนต้นมีพูพอน เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ใบเดี่ยวรูปไข่แกมรูปหอกกว้าง ปลายใบสอบเรียว เนื้อใบหนา กว้าง 8 – 15 เซนติเมตร ยาว 20 – 35 เซนติเมตร[2] ดอกสีชมพู ออกเป็นช่อสั้น ๆ สีน้ำตาล กลีบดอกมี 5 กลีบ โคนกลีบประสานเหลื่อมกัน ปลายกลีบบิดเวียนตามกันแบบกังหัน เกสรเพศผู้มี 25 อัน รังไข่มี 3 ช่อง ออกดอกระหว่างเดือนมีนาคม-เดือนพฤษภาคม ผลเป็นผลแห้งทรงกลม มีครีบตามยาว 5 ครีบ ปีกยาว 2 ปีก	ตำรายาไทยจะนำต้มจากเปลือกเป็นยาบำรุงร่างกาย ฟอกเลือด บำรุงโลหิต แก้ตับอักเสบ และใช้ทำถูนวดขณะร้อน ๆ เป็นยาแก้ปวดตามข้อ น้ำมันยางใช้ผสมกับเมล็ดกุยช่าย (<i>Allium tuberosum</i> Rottler ex Spreng.) นำมาคั่วให้เกรียมบดให้ละเอียด ใช้เป็นยาอุดฟันแก้ฟันผุ เมล็ดและใบมีรสฝาดร้อน นำมาต้มใส่เกลือ ใช้อมแก้ปวดฟัน ฟันโยกคลอน	
-----	-------	-----------------------	--	---	---

166	คู่	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง	เป็นพรรณไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศมาเลเซีย และอยู่ในแถบอันดามัน มีทราซเบงกอล ส่วนอีกข้อมูลระบุว่า มีถิ่นกำเนิดในประเทศอินเดีย ต้นประดับเป็นพรรณไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ลำต้นมีความสูงประมาณ 20-25 เมตร หรืออาจสูงกว่า จะผลัดใบก่อนการออกดอก แตกกิ่งก้านเป็นทรงพุ่มกว้าง และปลายกิ่งห้อยลง เปลือกลำต้นหนาเป็นสีน้ำตาลเทา แตกหยาบ ๆ เป็นร่องลึก ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ดและวิธีการปักชำกิ่ง เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนซุย ต้องการน้ำปานกลาง เป็นพรรณไม้กลางแจ้ง ชอบแสงแดดจัด มักพบขึ้นตามป่าเบญจพรรณทางภาคใต้ สามารถปลูกได้ทั่วไป	เปลือกต้นมีรสฝาดจัด มีสรรพคุณเป็นยาบำรุงร่างกาย (เปลือกต้น) แก่นเนื้อไม้ประทุ มีรสขมฝาดร้อน มีสรรพคุณเป็นยาบำรุงโลหิต บำรุงกำลัง บำรุงธาตุในร่างกาย (แก่น) แก่นเนื้อไม้ใช้ต้มกับน้ำกินเป็นยาแก้ไข้ แก้พิษไข้ (แก่น) ส่วนรากใช้เป็นยาแก้ไข้ แก้พิษไข้ (ราก) แก่นเนื้อไม้ใช้ต้มกับน้ำกินเป็นยาแก้เสมหะ (แก่น) ใบนำมาตากแห้งใช้ชงกับน้ำร้อนเป็นชา ใบประทุ นำมาดื่มจะช่วยบรรเทาอาการระคายคอได้ (ใบ)	
167	มันใต้หัว				
168	มัน 5 นาที				

169	พลับ	ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่	มีทรงพุ่มขนาดกลาง ลำต้นมีลักษณะกลมๆ เป็นเนื้อไม้แข็งและเหนียว เปลือกมีผิวหยาบขรุขระ มีสีน้ำตาล ใบมีลักษณะทรงรี คล้ายรูปหัวใจ มีสีเขียว ดอกออกเดี่ยว มีลักษณะคล้ายระฆัง กลีบดอกมีสีเหลือง ผลเป็นผลเดี่ยว มีลักษณะทรงกลม ทรงไข่ หรือทรงแป้น ตามสายพันธุ์ มีเปลือกบาง ผิวเรียบเกลี้ยง ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อผลสุกจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง หรือสีเหลืองอมส้ม ภายในผลข้างในจะมีเนื้อสีเหลือง หรือสีส้ม มีเนื้อแน่นฉ่ำน้ำ มีเมล็ดอยู่ข้างในเนื้อตรงใจกลาง	- ลูกพลับ มีคุณสมบัติพิเศษคือมีฤทธิ์เย็น - ลูกพลับ อุดมด้วยวิตามินเอและวิตามินซี กินได้ทั้งแบบสดและตากแห้ง ประโยชน์ช่วยบำรุงและรักษาสายตา ป้องกันต่อกระจก ตาฟาง - ลูกพลับเป็นผลไม้ที่มีแคลอรีและไขมันต่ำ และยังอุดมไปด้วยเส้นใยอาหาร จึงเหมาะอย่างมากสำหรับผู้ที่ต้องการลดน้ำหนักหรือควบคุมน้ำหนัก - ลูกพลับมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระหลายชนิด ซึ่งช่วยชะลอการเกิดริ้วรอย และช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคต่างๆ ฯลฯ	
170	ไผ่สีสุก	เป็นไม้ยืนต้นเป็นกอหนาแน่น	มีลำสูงใหญ่ มีความสูงประมาณ 20-25 ซม. เนื้อหนาประมาณ 7 ม.ม (บางกว่าไผ่ป่า) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำ 7-10 ซม. ปล้องยาวประมาณ 30 ซม. จำนวนปล้องประมาณ 50 ปล้อง บริเวณข้อมีกิ่งคล้ายหนาม กิ่งและแขนงมีหนามแหลมคม ลักษณะลำต้นกลวง ส่วนโคนจะมีความหนา 1.5 ซม. ลำต้นมีสีเขียวสด ผิวเป็นมัน ดอกออกเป็นช่อ	ไผ่สีสุก เป็นไผ่ที่มีเนื้อไม้ละเอียด เหนียว ทนทานดีมาก ใช้ในงานจักสานต่างๆ ได้ดี ผลัดภักดิ์ที่ทำจากไผ่ชนิดนี้สวยงาม และคงทน ใช้ไผ่อายุ 1 - 3 ปี ส่วนการใช้ลำนั้น เนื่องจากมีความแข็งแรงทนทานดี ปัจจุบันใช้ไผ่ชนิดนี้ทำเฟอร์นิเจอร์กันมากขึ้น จะได้งานที่สวยงามแข็งแรง ทนทาน อายุลำไผ่ที่ใช้ 3 - 5 ปี	

171	ค้อ	ไม่ยืนต้น	อ (ชื่อวิทยาศาสตร์: Livistona speciosa) หรือบะกือ ภาษากะเหรี่ยงเรียก โลหล่า มีถิ่นกำเนิดที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นปาล์มต้นเดี่ยว ชอบขึ้นอยู่บนภูเขา ขนาดของลำต้นประมาณ 30 เซนติเมตร สูงได้ถึง 25 เมตร ใบเป็นรูปพัด จักเว้าลึกไม่ถึงครึ่งตัวใบ จีบเวียนรอบใบสวยงาม ใบอ่อนสีเขียวเข้มเป็นมัน ดอกช่อดอกออกระหว่างกาบใบ ช่อยาว 1.50 เมตร ผลกลมรี ขนาด 2 เซนติเมตร ผลแก่สีเขียวคล้ำ	ผลสุกรับประทานได้ ใบตากแห้งใช้มุงหลังคา	
172	ถั่วฝักยาว	ไม้เลื้อย	ลำต้น เป็นเถาเลื้อย เถาแข็งและเหนียว คล้ายกับถั่วพู แต่มีอายุเพียงปีเดียว หรือฤดูเดียว เถาสีเขียวอ่อน ลำต้นมีขนพ่นสี ยึดเกาะได้ดี ใบเป็นใบประกอบแบบฝ่ามือ มี 3 ใบย่อย รูปสามเหลี่ยมยาว 6 -10 เซนติเมตร ดอก เป็นดอกช่อออกตามซอกใบกลีบดอกสีขาว หรือน้ำเงินอ่อน ฝักเป็นฝักกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5 - 1 เซนติเมตร ยาว 20 - 80 เซนติเมตร มีหลายเมล็ด	ฝักของถั่วฝักยาวใช้รับประทานทั้งดิบและสุก เหมาะที่จะรับประทานเมื่อยังอ่อน ในหมู่เกาะอินโดสตะวันตกนิยมนำไปผัดกับมันฝรั่งและกุ้ง ชาวจีนนิยมนำไปผัดเช่นกัน อาหารมาเลเซียนิยมนำถั่วฝักยาวไปผัดกับพริกและซึ่มบัล หรือใส่ในข้าวยาหรือไข่เจียว	

173	ผักหวานบ้าน	เป็นไม้พุ่ม	กิ่งก้านค่อนข้างเล็ก สีเขียวปนเทา ใบเป็นใบเดี่ยว ก้านใบสั้น ดอกเดี่ยวออกตรงซอกใบ ดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยกเพศกัน ผลรูปร่างคล้ายลูก มะยม เรียงกันอยู่ใต้ใบ ผลมี 3 พู สีขาวนวลและออกสีชมพู เล็กน้อย เมล็ดเป็นรูปสามเหลี่ยม ขนาดเล็ก ผักหวานบ้านมักพบในป่าธรรมชาติ เช่น ป่าหุ้ง ป่าผสมผลัดใบ ป่าแดง และตามบริเวณ ทุ่งนา ชาวบ้านนิยมนำมาปลูกไว้ข้างบ้าน	ยอดอ่อน ใบอ่อน ลูกอ่อนของผักหวานบ้านรับประทานเป็นผักได้ ยอดอ่อนตลอดทั้งปี แต่ผลมากในฤดูฝน ยอดอ่อนและใบอ่อนนำมาต้ม ลวก นึ่ง ผัดน้ำมัน ให้สุกและรับประทานเป็นผักจิ้มกับน้ำพริกรสจัด หรืออาจนำผักหวานบ้านมาปรุงเป็นอาหาร	
-----	-------------	-------------	---	---	---

174	ตะลิงปิง	ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก	ไม่ผลัดใบ สูง 5-10 เมตร ลำต้นสั้น แตกกิ่งก้านสาขามาก กิ่งมีขนอ่อนนุ่ม หักง่าย เปลือกสีชมพู ผิวเรียบใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ เวียนกันไปเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง แต่ละใบประกอบด้วยใบย่อย 21-45 ใบ รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 1.2-3 เซนติเมตร ยาว 2-10 เซนติเมตร ท้องใบมีขนสีเหลือง ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย ดอกช่อ ออกที่โคนต้นหรือกิ่งก้าน ยาว 5-20 เซนติเมตร กลีบดอกสีม่วงเข้ม ผลกว้างประมาณ 2.5 ยาว 5-9 เซนติเมตร ผลสด น้ำน้ำ สีเหลือง แฝมเขียว ผิวบาง เรียบ รสเปรี้ยวจัด	แก้ไข้ส่วงสวาย ดับพิษร้อนของไข้ บำรุงกระเพาะอาหาร แก้โลหิตออกตามลำไส้ แก้ริดสีดวงทวาร แก้คางทูม แก้ไข้ช้ออักเสบ รักษาสิ่วแก้ไข้พิษ รักษาโรคเก๊าท์ แก้ไอ แก้เสมหะเหนียว แก้ปวดมดลูก	
-----	----------	-------------------	---	---	---

175	มะยม	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง	มะยมเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงกลาง มีความสูงประมาณ 3-10 เมตร ลำต้นมีลักษณะค่อนข้างกลม ผิวเรียบ เป็นลูกคลื่นเล็กน้อย ลำต้นแตกกิ่งตั้งแต่ระดับล่างของลำต้น กิ่งค่อนข้างเปราะ และหักง่าย แตกใบจำนวนมากตามกิ่ง ใบมะยมเป็นใบประกอบ แทงออกตามกิ่ง มีก้านใบยาว 20-30 ซม. แต่ละก้านใบมีใบออกเป็นคู่ตรงข้ามกัน ใบมีสีเขียว ดอกมะยมออกเป็นช่อ แทงออกตามกิ่ง และลำต้น ผลมะยมมีลักษณะเป็นพวงวนรอบผลประมาณ 6-8 พู (เหลี่ยมมน) ผลค่อนข้างกลมแบน ผลกว้างประมาณ 1-3 ซม. มีขั้วผลสั้นประมาณ 0.5 ซม.	ตามตำรายาไทยระบุว่า ราก รสจืด แก้โรคผิวหนัง ผดผื่นคัน ช่วยขับน้ำเหลืองให้แห้ง ประดง ดับพิษเสมหะ เปลือกต้น รสจืด สรรพคุณแก้ไข้พิษระดู ระดูทับไข้ และแก้เม็ดผดผื่นคัน ใบ รสจืด มัน ประจุนเป็นส่วนของยาเขียว สรรพคุณแก้ไข้ ดับพิษไข้ บำรุงประสาท ต้มร่วมกับใบหมากผู้หมากเมียและใบมะเฟืองอาบแก้คัน ไข้หัด เหือด และสุกใส ดอก ดอกสดใช้ต้มกรองเอาน้ำ แก้โรคในตา ช้ำระล้าในตา ผล รสเปรี้ยวสุขุม กัดเสมหะ แก้ไอ บำรุงโลหิต และระบายท้อง แก้เลือดออกตามไรฟัน ใช้เป็นยาบำรุงเลือด บำรุงธาตุ ใช้เป็นยาอายุวัฒนะ	
-----	------	-------------------	---	---	---

176	ขนาด	ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก	มีกลิ่นหอมคล้ายการบูร สูง 1-4 เมตร ลำต้นกลม กิ่งก้านมีขนนุ่มยาว เปลือกต้นสีน้ำตาลเทา มีกลิ่นหอมของการบูร ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปวงรีแกมขอบขนาน ผิวใบทั้งสองด้านมีขนละเอียดหนาแน่น คล้ายเส้นไหม และมีกลิ่นหอม กว้าง 2-20 เซนติเมตร ยาว 8-40 เซนติเมตร ปลายใบและโคนใบแหลม ขอบใบหยักแบบซี่ฟันหรือฟันเลื่อย ก้านใบมีระยะ 2-3 อัน ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่งหรือซอกใบ เป็นช่อกลม ช่อดอกมีขนาดโตไม่เท่ากัน กว้าง 6-30 เซนติเมตร ยาว 10-50 เซนติเมตร มีริ้วประดับหลายชั้น บางครั้งริ้วประดับอาจยาวกว่าดอก รูปขอบขนาน แคบยาว 1-9 มิลลิเมตร ปลายแหลม ด้านหลังมีขนนุ่มหนาแน่น ดอกย่อยมีเป็นจำนวนมาก กลีบดอกสีเหลือง	ใบ มีกลิ่นหอมฉุน มีรสเมาร้อน แก้อาการเกร็งของกล้ามเนื้อ เป็นยาห้ามเลือด ยาเจริญอาหาร แก้โรคไขข้ออักเสบ เป็นยาบำรุงหลังคลอด แก้ไข้ลดความดันโลหิต ขับพยาธิ ระงับประสาท ขับลม แก้จุกเสียดแน่นเพื่อแก้ปวดท้อง ขับเหงื่อ ขับเสมหะ แก้มูกัด ใบและยอดอ่อน กลั่นด้วยไอน้ำจะได้พิมเสนตกผลึกออกมา นำมาทำเป็นยากิน แก้ปวดท้อง ท้องร่วง หรือใช้ขับลม ใช้ภายนอกเป็นผงใส่บาดแผล แก้แผลอักเสบ แก้กกลากเกลื้อน และแผลฟกช้ำ ใบและยอดอ่อน ต้มกินเป็นยาแก้ไข้ ขับเหงื่อ แก้จุกเสียด แน่นเพื่อปวดท้อง ขับเสมหะ แก่ริดสีดวงจมูก ขับลมในลำไส้ ขับพยาธิ แก้บิด บำรุงกำลัง หรือใช้ภายนอก บดเป็นผงผสมสุรา ใช้พอกหรือทาแผลฟกช้ำ ฝีบวมอักเสบ แผลฝีหนอง บาดแผลสด ห้ามเลือด	
-----	------	----------------------------------	---	---	---

177	เปล้าน้อย	จัดเป็นไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น	มีความสูงของต้นประมาณ 1-5 เมตร แตกกิ่งก้านตั้งแต่โคนต้น ที่เปลือกลำต้นมีสีน้ำตาลปนเทา ผิวลำต้นค่อนข้างเรียบ ใบเป็นแบบเรียงแบบสลับ เมื่อใบใกล้ร่วงจะเปลี่ยนเป็นสีส้มเหลือง ก้านใบยาว 1-3.5 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่มประปราย แผ่นใบตรงแคบยาว กว้าง 1.5 -2.44 เซนติเมตร ยาว 10-17 เซนติเมตร แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ฐานใบแหลม ขอบใบจักฟันเลื่อย เป็นระยะ ขนาด 5-7 มิลลิเมตร ถึงเกือบเรียบ ปลายใบแหลมถึงเรียวแหลม ผิวใบด้านบนเกลี้ยง	ตำรายาไทย ใบ รสร้อน แก้คันตามตัว รักษาแผลในกระเพาะอาหารและลำไส้ได้ดี เปลือกและใบ รักษาโรคท้องเสีย บำรุงโลหิตประจำเดือน รักษาโรคผิวหนัง ราก รสร้อน แก้ลมชักเบื้องต้นให้เป็นปกติ ขับโลหิตแก่ช้ำใน ผล รสร้อน ต้มน้ำดื่ม ขับหนองให้กระจาย ดอก เป็นยาขับพยาธิ เปลือกต้น รสร้อน ช่วยย่อยอาหาร ใบ ราก แก้คัน รักษาเมะเร็งเพลิงรักษาโรคผิวหนัง กลาก เกื้ออื่นแก้พยาธิต่างๆ	
178	ผุดเวียดนาม	ไม้พุ่มถึงไม้ยืนต้น	พุดเป็นไม้พุ่มถึงไม้ยืนต้น ใบเป็นใบเดี่ยว รูปไข่ สีเขียวเข้ม หนาเป็นมัน เรียงสลับกัน ดอกเป็นดอกเดี่ยว สีขาวนวล มี 5-12 กลีบ กลิ่นหอม บางชนิดกลีบดอกมีเพียงชั้นเดียว บางชนิดกลีบซ้อนกันหลายชั้น ผลเป็นรูปไข่ สีเหลือง-ส้ม ฉ่ำน้ำ ภายในผลมีเมล็ดสีเหลืองส้มเป็นจำนวนมาก	เชื่อกันว่าไม่ว่าจะเป็นต้นพุดชนิดใดจะส่งผลให้มีความเจริญ มั่นคง แข็งแรง สมบูรณ์ ทั้งสิ้น แต่ก็ควรให้เป็นพุดชนิดที่ดอกสีขาว	

179	เสน่ห์จันทร์แดง	ไม้พุ่มขนาดใหญ่	ลำต้นตั้งตรงไม่แตกกิ่งก้านสาขา ต้นโตประมาณ 1-2 นิ้วและลำต้นสูงประมาณ 4 นิ้วนอกนั้นจะเป็นก้านใบและตัวใบ ใบเป็นไม้ใบเดี่ยว แตกใบออกตรงส่วนยอดของ ซึ่งมีก้านใบเป็นสีแดงจะยาวกว่าแผ่นใบเสียด้วยซ้ำ ตรงโคนก้านใบจะเป็นกาบห่อหุ้มลำต้นอยู่ ลักษณะของใบเป็นรูปหัวใจปลายแหลม โคนใบเว้าลึก พื้นใบเป็นสีเขียวสด แต่เส้นใบเป็นสีแดง ขนาดของใบกว้างประมาณ 4-8 นิ้วยาว 6-12 นิ้ว ดอก ออกเป็นช่อ ตรงกลางต้น ลักษณะของดอกจะเป็นแท่งกลมและยาว ช่อดอกยาวประมาณ 3-4 นิ้ว อวบ และจะมีกาบสีแดงห่อหุ้มดอกเอาไว้ ฝัก/ผล มีขนาดเล็ก และสด จับดูจะนุ่ม ๆ	ประโยชน์ - นิยมปลูกเป็นไม้ประดับ - สมุนไพร - ใช้เป็นส่วนผสมในน้ำยาอุทัย สรรพคุณทางยา - แก่นมีรสขมเย็น ใช้แก้ไออันเกิดจากขางและดี บำรุงหัวใจ แก้เลือดออกตามไรฟัน แก้บาดแผล - ใช้ทำยาหอม ช่วยบำรุงหัวใจ ดับพิษไข้	
-----	-----------------	-----------------	--	---	---

180	มะกรูด	เป็นไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก	ต้น : เป็นไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก ลำต้นเป็นเนื้อแข็งผิวเปลือกลำต้นเรียบลำต้นและกิ่งก้านมีหนามแหลม ใบ : สีเขียวหนา มีลักษณะเหมือนแบ่งออกเป็น 2 ตอน ส่วนบนเป็นแผ่นใบจะมีขนาดใหญ่กว่า ส่วนล่างเป็น ส่วนของก้านใบที่แผ่ขยายออกเป็นแผ่นใบที่เรียกว่า วิง เส้นก้านใบนูน ดอก : ออกเป็นดอก เดี่ยวหรืออาจออกเป็นช่อ ช่อมักจะออก 2 กลุ่มๆ ละ 3 ดอก ดอกพร้อมแต่ยกยอดอ่อน กลีบดอก 4 กลีบ สีขาว กลีบเลี้ยง 4 กลีบมีกลิ่นหอม ผล : ผลสดเป็นผล เดี่ยวหรือติดเป็นพวง ผลอ่อนมีสีเขียว เมื่อแก่จะมีสีเขียวอมเหลืองผิวของผลขรุขระเป็นปุ่มปมทั้งลูก ตรงหัวผลมีจุก สูง น้ำในผลมีรสเปรี้ยว มีต่อมน้ำมันทั้งผิวผล เมล็ด : มีลักษณะแบน	การใช้ประโยชน์ : - ใบ ประุงอาหารดับกลิ่นคาว - น้ำมันภายในกิ่ง ใช้สกัดน้ำหอม ผิวผลใช้ปรุงอาหาร - ผลสด ใช้เป็นยาสระผม ทำให้ผมสะอาด ชุ่มชื้น ดอกดำและกันรังแค - น้ำมะกรูด แก้อา แก่โรคเลือดออกตามไรฟัน - ผิวมะกรูด ใช้ทำน้ำมันตังในงานทำบุญต่างๆ เช่น งานแต่งงาน	
181	ราวไม้เล็ก				
182	คอนพิขหวาน				
183	เสน่हनวลจันทร์				

184	บัวบกสวรค์				
185	รางเงิน	เป็นไม้ล้มลุก	ใบเดี่ยว ออกจากหัวใต้ดิน กว้าง 3.5 - 4 ซม. ยาว 25 - 35 ซม. ปลายใบแหลม เส้นกลางใบเป็นแถบสีนวล ดอก มีสีชมพูอมส้มอ่อน ออกเป็นช่อแทงขึ้นจากหัวใต้ดิน มี 4 ดอก กลีบดอกเป็นแบบรูปประฆัง (campanulate) โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว 2 - 2.5 ซม. ปลายแยกเป็น 6 กลีบ มีลายสีเข้ม ดอกบานมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 - 8 ซม. ผลมีลักษณะกลมหรือรี เมล็ดแบน มีสีดำ	การใช้ประโยชน์ ปลูกเป็นไม้ดอกไม้ประดับ	

186	งาน	เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง	สูงประมาณ 12-18 เมตร เรือนยอดทรงกลมหรือรูปไข่ ทรงพุ่มทึบปานกลาง ผลัดใบ เจริญเติบโตช้ามากเนื่องจากเป็นไม้เนื้อแข็ง เวลาออกดอกใบจะร่วงหมด ดอกสะพรั่งเต็มต้น เป็นไม้ที่ทนต่อสภาพแห้งแล้งทนลม และสภาพดินเค็ม ถ้าปลูกในที่ชื้นหรือใกล้แหล่งน้ำจะไม่ค่อยออกดอก ปลูกจากเมล็ดจะออกดอกเมื่อมีอายุ 8 - 10 ปี โคนลำต้นมีลักษณะเป็นพูพอนเล็กน้อย ลำต้นมักจะบิดงอไม่ตั้งตรง	ราก รสเมาร้อน ต้มน้ำดื่มแก้โรคประสาทและบำรุงธาตุ แก้ก้องอืดท้องเฟ้อ ขับพยาธิ แก้กิดสีดวงทวาร ยาง รสเมา แก้ก้องร่วง แก้กิดดอกในกระเพาะอาหารและกระเพาะปัสสาวะ ใบ รสเมา โขลกพอกฝีและสิว แก้ก้องขึ้น แก้กิดสีดวงทวาร ถอนพิษ แก้ปวด ใช้เป็นยาบำรุงกำลัง ดอก รสฝาดขม ต้มน้ำดื่ม ถอนพิษไข้ ขับปัสสาวะ หรือนำนํ้ามาผสมยาหยอดตาแก้โรคตามัวหรือเจ็บตา ลดความกำหนัด ใช้โขลกพอกที่แผล	
187	ชำ	ไม้ล้มลุก	สูง 1.5-2 เมตร เหนียวมีข้อและปล้องชัดเจน ใบ เดี่ยว เรียงสลับ รูปใบหอก รูปวงรีหรือเกือบขอบขนาน กว้าง 7-9 ซม. ยาว 20-40 ซม. ดอก ช่อ ออกที่ยอด ดอกย่อยขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาว โคนติดกันเป็นหลอดสั้นๆ ปลายแยกเป็น 3 กลีบ กลีบใหญ่ที่สุดมีริ้วสีแดง ใบประดับรูปไข่ ผล เป็นผลแห้งแตกได้ รูปกลม	สรรพคุณ : เป็นยาแก้ท้องขึ้น ท้องอืดเฟ้อ ขับลม แก้อาหารเป็นพิษ เป็นยาแก้ลมพิษ เป็นยารักษากลากเกลื้อน โรคผิวหนัง ติดเชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา	
188					

189	เอ็นอ้า	เป็นไม้พุ่ม	บ รูปรีแถมขอบขนาน มีเส้นใบสามเส้นจากโคนใบถึงปลายใบ มีขนละเอียดปกคลุมทั่วไป ดอก เป็นช่อที่ปลายกิ่ง มีดอกย่อย 3 – 5 ดอก กลีบดอก 5 กลีบ มีสีชมพูอมม่วง เวลาบานจะอ้าออก ออกดอกตลอดปี ผลสุกจะแตกออก มีเนื้อภายใน สีม่วงเข้ม มีรสหวาน	ราก และใบ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งก็ได้ ต้มกินสำหรับการที่แม้อยู่กำกัณผิด (อาการผิดสำแดงจากการกินของแสลงของผู้หญิงหลังคลอด) ทั้งยังสามารถใช้ในรายที่มีการตกเลือดมากผิดปกติ	
190	ลิ่ง	ไม้เลื้อย มีมือเกาะ	ใบเป็นใบเดี่ยว แผ่นใบแผ่เัวเป็น 5 แฉก ขนาดกว้าง 5-8 ซม. ขอบใบมีต่อมคายน้ำ โคนใบเป็นรูปหัวใจ ปลายใบแหลมมน ผิวใบเกลี้ยง ก้านใบยาว 3-6 ซม. ดอกสีขาว เป็นดอกเดี่ยว แยกเพศ อยู่ต่างต้น ดอกเพศผู้ขนาด 4-6 ซม. กลีบดอก 5 กลีบ เกสรผู้ 3 อัน อับเรณูขนาดใหญ่รูปขอบขนาน สีเหลืองเป็นก้อนอยู่ในคอดอก ดอกเพศเมีย กลีบดอกเหมือนดอกเพศผู้ ยอดเกสรแยกเป็น 3-5 แฉก ผลเป็นผลสด รูปขอบขนานหรือรูปป้อม กว้างประมาณ 2.5 ซม. ยาวประมาณ 5 ซม. ผลแก่สีแดงส้ม เมล็ดแบนรี มีจำนวนมาก ขนาด 2-3 มม.	สรรพคุณทางยา ใบใช้ในการแก้ไข้ตัวร้อน ตาแดง ตาเจ็บ ถ่านำน้ำต้มจากเถาตำลึงมาหยอดตาแก้ตาแดง ตาฟาง ดอกตำลึงช่วยทำให้หายจากอาการคันได้ รากใช้แก้อาการอาเจียน ตาฝ้า น้ำยางจากต้นและใบช่วยลดน้ำตาลในเลือด	

191	บอระเพ็ด	ไม้เถาเลื้อยพาดพัน ต้นไม้อื่น	เถากลมมีขนาดใหญ่เป็นปุ่มปม สีเทาอมดำ มีรสขม เปลือกลอกออกได้ ใบ เป็นใบ เดี่ยว ออกเรียงสลับ รูปหัวใจ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบ สีเขียว ก้านใบยาว 8-10 ซม. ดอก ออกตามซอกใบ ดอกแยกเพศอยู่คน ละซ่อ ดอกสีเขียวมเหลือง มีขนาดเล็ก มาก ผล รูปทรงค่อนข้างกลม สีเหลือง หรือสีแดง	ราก - แก้วเหินือ ไซ้สนับทึบ แก้วพิษ ไซ้ จับสั้น - ดับพิษร้อน ถอนพิษไข้ - เจริญอาหาร ต้น - แก้วไซ้ แก้วพิษ แก้วกาฬ แก้วเหินือ - บำรุงกำลัง บำรุงธาตุ - แก้อาการแทรกซ้อน ขณะที่เป้นไซ้ ทรพิษ - แก้วไซ้เพื่อโลหิต แก้วเลือดพิการ - แก้วร้อนในกระหายน้ำ แก้วสะอึก แก้วพิษ ฝีดาษ - เป็นยาขมเจริญอาหาร - เป็นยาอายุวัฒนะ	
-----	----------	----------------------------------	--	--	---

192	ผักบุ้ง	เป็นไม้ล้มลุก	ลำต้นเลื้อยทอดไปตามน้ำหรือในที่ลุ่มที่มีความชื้นหรือดินแฉะๆ ลำต้นกลวงสีเขียว มีข้อปล้องและมีรากออกตามข้อได้เป็นใบเดี่ยวออกแบบสลับเช่นรูปไข่รูปไข่แกว ขอบขนานรูปหอก รูปหัวลูกศรขอบใบเรียบหรือมีคลื่นเล็กน้อยปลายปลายใบแหลมหรือมนฐานใบเว้าเป็นรูปหัวใจใบยาว 3-15 ซม. กว้าง 1-9 ซม. ดอกเป็นรูปประพัง ออกที่ซอกใบแต่ละข้อมีดอกย่อย 1-5 ดอก กลีบเลี้ยงสีเขียวกลีบดอกมีทั้งสีขาว สีม่วงแดง สีชมพูม่วงกลีบดอกจะติดกันเป็นรูปกรวยมีสีขาวอยู่ด้านบนและมีสีม่วงหรือสีชมพูอยู่ฐาน เกสรตัวผู้มี 5 อันยาวไม่เท่ากันผลเป็นแบบแคปซูลรูปไข่หรือกลมสีน้ำตาลมีเมล็ดกลมสีดำ	สำหรับอาหารสมุนไพรที่ขึ้นชื่อในการบำรุงสายตา คือ ผักบุ้ง เป็นผักที่มีวิตามินเอสูง ช่วยในการบำรุงสายตา แม้จะมีผักตัวอื่นๆ ที่มีวิตามินเอเช่นกัน แต่ก็ไม่ได้รับการระบุว่าเป็นผักบำรุงสายตาอย่างผักบุ้งเลย คนโบราณแนะนำลูกหลานกินผักบุ้งตาหวาน แม้ว่าจะไม่รู้ว่าผักบุ้งมีวิตามินเอที่มีประโยชน์ต่อสายตาก็ตามแต่ ผักบุ้งจึงได้ชื่อว่าเป็นผักที่เป็นมิตรกับสายตา	
-----	---------	---------------	---	--	---

193	กุมารทอง	ไม้ล้มลุกที่มีลำต้นใต้ดิน	ลักษณะหัวว่านคล้ายหอมหัวใหญ่ เปลือกที่หุ้มหัวมีสีน้ำตาลไหม้และมีจุดสีแดงคล้ำประทั่วหัว ส่วนล่างของหัวมีรากออกเป็นกระจุกหนาแน่นดูเหมือนแท่นหรือฐานรองหัวทำให้ดูคล้ายเด็กนั่งอยู่บนแท่นไว้ผมจุก จึงถูกเรียกชื่อว่า “ว่านกุมารทอง” ลำต้นส่วนที่โผล่ขึ้นมาเหนือผิวดินจะมีลักษณะกลม สีเขียว มีจุดสีแดงคล้ำตลอดทั้งก้าน ใบเป็นใบเลี้ยงเดี่ยว ลักษณะใบรีแกมรูปขอบขนาน ปลายใบมน โคนใบสอบเรียว ขอบใบเรียบเป็นคลื่นเล็กน้อย พื้นใบเป็นสีเขียวสด บิดตัวเป็นคลื่นเล็กน้อย ก้านใบเป็นรูปครึ่งวงกลม หรือหอยผ่าซีก แตกใบตรงส่วนยอดของต้นหรือก้านใบ ดอกจะออกก่อนใบ เมื่อดอกโรยแล้วใบจึงจะแทงขึ้นจากหัวใต้ดิน ดอกเป็นช่อแบบช่อซี่ร่ม ลักษณะของช่อดอก	บ้านเรือนหรือร้านค้าใดมีว่านกุมารทองปลูกไว้จะเป็นสิริมงคลแก่สถานที่และผู้ปลูก เป็นว่านที่มีอำนาจ มีเทวดาคุ้มครอง เป็นที่ยำเกรงแก่ผู้พบเห็น ถ้าค้าขายก็จะขายได้กำไรไม่ล่มจมให้อริชฐานเอาเถิดในสิ่งที่ปรารถนา ถ้านำดอกว่านไปเคี้ยวน้ำมันมะพร้าวหรือน้ำมันถั่วลิสงทาตัวจะทำให้อยู่ยงคงกระพันชาตรี ควรปลูกว่านต้นนี้ไว้ใกล้ๆ ศาลพระภูมิจะยิ่งดี เป็นว่านคู่กับ ว่านนางคุ้ม ว่านผู้เฒ่าเฝ้าบ้าน	
194	ขี้เฒ่าหนังแห้ง	เป็นไม้ล้มลุก	มีหัวใต้ดิน ใบหนา นิยม หัวมีลักษณะคล้ายหัวผักกาดขนาดเล็ก เนื้อสีขาว	ใช้เป็นไม้ประดับ ในทางไสยศาสตร์เชื่อว่าช่วยให้คงกระพันชาตรี	

195	เผือก	เป็นพืชล้มลุก	มีอายุสั้นฤดูเดียว แต่สามารถปลูกได้หลายรุ่น มีลำต้นเป็นหัวอยู่ใต้ดิน จะเก็บสะสมอาหาร หัวมีลักษณะทรงกลมรี มีหัวเล็กหรือหัวใหญ่ ตามสายพันธุ์ มีเปลือกบางหรือมีขนขรุขระ ตามสายพันธุ์ มีสีน้ำตาลเข้ม มีเนื้อข้างในสีขาวนวล สีม่วง หรือสีขาวอมม่วง	ช่วยบำรุงธาตุ ช่วยบำรุงร่างกาย ช่วยลดไข้ ช่วยบำรุงกระดูก ช่วยรักษาโรคกระดูกพรุน ช่วยบำรุงฟัน ช่วยรักษาฟันผุ แก้อักเสบ ช่วยบำรุงไต ช่วยบำรุงลำไส้ ช่วยรักษาพิษแมลงสัตว์กัดต่อย ช่วยถอนพิษแมลงกัดต่อย ลดอาการปวดต่างๆ แก้อักเสบ แก้อาการปวดเมื่อย แก้อาการโรคเรื้อน	
196	หญ้าไร่ใบ	เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก	มีความสูงของต้นประมาณ 4-7 เมตร ลำต้นแตกกิ่งก้านสาขามาก ดอกคล้ายกับปะการัง เปลือกลำต้นแก่เป็นสีน้ำตาลเข้ม ไม่มีหนาม ส่วนกิ่งอ่อนเป็นรูปทรงกระบอก เป็นสีเขียวเรียบเกลี้ยง อวบน้ำ เมื่อหักหรือกรีดดูจะมีน้ำยางสีขาวข้นออกมาจำนวนมาก ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ดและการตัดชำ ชอบดินร่วน ระบายน้ำได้ดี และมีแสงแดดตลอดวัน มักพบขึ้นตามป่าเบญจพรรณ โดยจะออกดอกและติดผลในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤศจิกายน	ใช้ปลูกเป็นไม้ประดับตกแต่งสวน น้ำยางสีขาวมีพิษ จึงใช้ป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชได้ เช่น เพลี้ยอ่อน มอดแป้ง แมลงวันทอง หนอนกระทู้ผัก และช่วยป้องกันแมลงในโรงเก็บ และยังช่วยยับยั้งการฟักไข่ของด้วงงั่วเขียวได้อีกด้วย	

197	ทับทิม	ไม้พุ่มขนาดกลาง	สูง 2-5 เมตร เปลือกลำต้นสีเทาอ่อนข้างเรียบ กิ่งและยอดอ่อนเป็นเหลี่ยมมีหนามแหลม ส่วนของลำต้นที่ผลิออกมาใหม่มีสีแดง ปลายกิ่งอ่อนห้อยลู่ลง แตกกิ่งก้านโปร่งยาว ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม รูปขอบขนานแกมรูปหอกกลับ ปลายแหลม ใบยาว 2-9 เซนติเมตร กว้าง 1-2 เซนติเมตร โคนใบสอบ ส่วนที่ค่อนไปทางปลายใบกว้าง ขอบเรียบ ผิวใบหนาและเป็นมัน ใบอ่อนมีสีแดง ดอกออกเป็นช่อหรือเดี่ยว บริเวณปลายยอดหรือง่ามใบ 2-5 ดอก ดอกมีขนาดใหญ่ กลีบดอกสีส้มแดง ร่วงง่าย มี 6 กลีบ	ตำรายาไทย เปลือกผล แก้วท้องเสีย แก้วบิด ปวดธาตุ แก้วแผลพุพองเน่าเปื่อย ห้ามเลือด แก้วตกขาว แก้วหิด กลาก ผาดสมาน สมานแผล ขับพยาธิ ฝนน้ำทาแก้น้ำกัดเท้า ราก ขับพยาธิเส้นด้าย ไล่เดือน ตัวตืด แก้วตานขโมย แก้วเจ็บในคอ ผาดสมาน เมล็ด แก้วโรคลักปิดลักเปิด บำรุงกระเพาะอาหาร ทำให้เจริญอาหาร แก้วปวดกระเพาะอาหาร แก้วจุกแน่นอาหารไม่ย่อย แก้วท้องเสีย เปลือกกราก แก้วสตรีตกเลือด ตกขาว หล่อลื่นลำไส้ ขับพยาธิ ตัวตืด ไล่เดือน ผาดสมาน แก้วท้องเสีย แก้วบิดมูกเลือด แก้วลักปิดลักเปิด	
-----	--------	-----------------	--	---	---

198	มังคุด	เป็นไม้ยืนต้น	สูง 10-12 เมตร ทุกส่วนมียางสีเหลือง ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่หรือรูปวงรีแกมขอบขนาน กว้าง 6-11 ซม. ยาว 15-25 ซม. เนื้อใบหนาและค่อนข้างเหนียวคล้ายหนัง หลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ท้องใบสีอ่อนกว่า ดอกเดี่ยวหรือเป็นคู่ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง สมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ กลีบเลี้ยงสีเขียวอมเหลืองติดอยู่จนเป็นผล กลีบดอกสีแดง ฉ่ำน้ำ ผลเป็นผลสดค่อนข้างกลม เปลือกนอกค่อนข้างแข็ง แก่เต็มที่มีสีม่วงแดง ยางสีเหลือง มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 4-6 เซนติเมตร	ใช้เปลือกมังคุดตากแห้งต้มน้ำหรือย่างไฟ ฝนกับน้ำปูนใส แก้ท้องเสีย เปลือกแห้งฝนกับน้ำปูนใส ใช้รักษาอาการน้ำกัดเท้า แผลเปื่อย เปลือกมังคุดมีสารป้องกันเชื้อราเหมาะแก่การหมักปุ๋ย เปลือกของมังคุดมีสารให้รสฝาด คือแทนนิน แซนโทน (โดยเฉพาะแมงโกสติน) แทนนินมีฤทธิ์ฝาดสมาน ทำให้แผลหายเร็ว แมงโกสตินช่วยลดอาการอักเสบและมีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรียที่ทำให้เกิดหนองได้ดี ในทางยาสมุนไพร	
199	น้อยหน่า	เป็นไม้ยืนต้น	สูง 3-5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปใบหอกแกมขอบขนาน กว้าง 3-6 เซนติเมตร ยาว 7-13 เซนติเมตร ดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ ห้อยลง กลีบดอกสีเหลืองแกมเขียว 6 กลีบ เรียง 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ หนาอวบน้ำ มีเกสรตัวผู้และรังไข่จำนวนมาก ผลเป็นผลกลุ่ม ค่อนข้างกลม เมล็ดสีดำ มีจำนวนมาก	ใบสดและเมล็ดน้อยหน่าสามารถใช้ฆ่าเหา และ โรคกลากเกลื้อน โดยเอาใบน้อยหน่าสดมาคั้นเอาแต่น้ำ แล้วพอกหัวภายใน 7 วัน กลากเกลื้อนและเหาก็จะหาย เป็นเหา	

200	พุทธรักษา	เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง	ใบเดี่ยว รูปขอบขนานแกมรูปรี ยาว 6 – 8 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ผิวใบเรียบ เป็นมันทั้งสองด้าน สีเขียวเข้ม ดอกเดี่ยว สีขาว ออกใกล้ปลายยอด โคนกลีบสีเหลือง เชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ บิดเวียนคล้ายกังหัน ดอกบานมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 8 – 10 เซนติเมตร ดอกบานสองวันแล้วโรย ส่งกลิ่นหอมอ่อนๆ ตลอดวัน ออกดอกตลอดปี	ออกดอกตลอดปี ลำต้นและใบสวยงาม ใช้ในการประดับและตกแต่งสวนและสนามได้ดี	
-----	-----------	---------------------	--	--	---

201	มะตูม	ไม่ยืนต้น	ลำต้นมีความสูง 18 เมตร เปลือกลำต้นมีสีเทาเรียบเป็นร่องตื้น เนื้อไม้แข็ง มีสีขาวแกมเหลือง และมีกลิ่นหอม โคนต้นและกิ่งก้านมีหนามแหลม ยาว แข็ง ออกเดี่ยวหรือเป็นคู่ตามกิ่ง ใบประกอบแบบขนนก ใบย่อยรูปไข่หรือรูปหอกมี 3 ใบ มองดูคล้ายตรีศูลของพระศิวะ ดอกสีขาวหรือขาวอมเขียว มีกลิ่นหอม ผลมีเปลือกแข็งเรียบและมีเส้นผ่านศูนย์กลาง 5-15 เซนติเมตร บางผลมีเปลือกแข็งมากจนต้องกระเทาะเปลือกออกโดยใช้ค้อนทุบ เนื้อผลเหนียวข้น มีกลิ่นหอม และมีเมล็ดจำนวนมากแทรกอยู่ในเนื้อผล โดยเมล็ดจะมีขนหนาปกคลุม	ผลมะตูมใช้รับประทานได้ทั้งแบบสดและแบบแห้ง น้ำจากผลเมื่อนำไปกรองและเติมน้ำตาลจะได้เครื่องดื่มคล้ายน้ำมะนาว และยังใช้ในการทำ Sharbat ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่ได้จากการนำเนื้อผลมะตูมไปผสมกับมะขาม ผลอ่อนฝานแล้วตากแห้งนำไปต้มกับน้ำเป็นน้ำมะตูมนำมาอย่า ใบอ่อนและยอดอ่อนใช้รับประทานเป็นผักสลัด กินกับน้ำพริกปลา และข้าวยา ผลแก่แต่เปลือกยังนิ่มนำมาฝานแล้วทำเป็นมะตูมเชื่อม ซึ่งนำไปเป็นส่วนผสมของขนมอื่นอีกหลายอย่าง มะตูมสุก เนื้อละเอียดรับประทานเป็นผลไม้ และใช้เป็นยารักษาอาการท้องร่วง ท้องเดิน โรคลำไส้ ตาแห้ง ใช้หัวตำรวมดา และยังใช้รักษาอาการท้องผูกเรื้อรังได้เป็นอย่างดี	
-----	-------	-----------	--	--	---

202	ลั่นมั่งกร	เป็นไม้ล้มลุก	เป็นหัวหรือเหง้าอยู่ในดิน ใบเกิดจากหัว โผล่ออกมาพื้นดินประกอบกันเป็นกอ เป็นแท่งกลมยาวหรือใบแบนกว้าง ปลายแหลม แข็ง หนาเป็นมัน ขอบใบเรียบ โค้งงอเล็กน้อยหรือเป็นเกลียว ใบมีความกว้างประมาณ 4-7 เซนติเมตร และสูงประมาณ 30-60 เซนติเมตร ลั่นมั่งกรมักจะออกดอกในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม ดอกมีสีขาวหรือสีเขียวย่อและมีกลิ่นหอม ดอกมี 5 กลีบขนาดเล็กประมาณ 1.5 เซนติเมตร	ใบ ของลั่นมั่งกรมีรสขม มีสรรพคุณแก้ อาการเจ็บคอ บำรุงปอด แก้โรคติดเชื้อ ในบางระบบทางเดินหายใจส่วนบน ใบใช้ตำหรือขยี้แล้วนำไปทาหรือพอก บริเวณแผลที่อักเสบช่วยให้ทุเลาอาการลงได้	
203	มะขามเทศ	ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่	ลำต้นมีหนาม ใบบางและเป็นใบประกอบ แบบนิ้วมือ ดอกช่อ ขนาดเล็ก สีขาว เห็นเกสรตัวผู้เป็นพู่ชัดเจน ผลเป็นฝักโค้งเป็นปล้อง ๆ ฝักอ่อนสีเขียว เมื่อแก่เปลี่ยนเป็นสีชมพูหรือแดง เนื้อในเป็นสีชมพูหรือสีขาว รสหวานหรือหวานอมฝาด ถ้าทิ้งไว้นาน เนื้อจะนุ่ม รสหวานจัดขึ้น แต่ถ้านานเกินไปจะมีกลิ่นเหม็นออกมา เมล็ดสีดำ มีปล้องละ 1 เมล็ด	มะขามเทศเป็นผลไม้ที่ใช้กินผลสด มีการปลูกเป็นการค้า นำมาประกอบอาหารได้ ขาวมอญนำมามะขามเทศชนิด รสฝาดไปแกงส้ม ในทางยา เปลือกต้น แก้ท้องร่วง รักษาแผลในปาก ฟันผุ	
204	เศรษฐีใบหยก				
205	ผักนางชี				

206	เพชรหึง	ไม้ล้มลุกขนาดใหญ่	จัดเป็นกล้วยไม้ที่ใหญ่ที่สุดในโลก เป็นกล้วยไม้ประเภทแตกกอ มีระบบรากอากาศ มักเกาะอาศัยอยู่บนพรรณไม้อื่น อาจมีลำต้นสูงได้ถึง 3 เมตร ลำต้นมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3-5 เซนติเมตร เมื่อเจริญเต็มที่จะเปลี่ยนจากสีเขียวแกมเหลืองเป็นสีเหลือง ว่านเพชรหึงเป็นกล้วยไม้ที่ชอบแสงแดดค่อนข้างมาก (แต่ไม่จัดมากนัก) ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการแยกหน่อ	กล้วยไม้เพชรหึง เป็นกล้วยไม้ที่ใหญ่ที่สุดในโลกและมีความสวยงามมาก ทั้งยังเป็นพันธุ์ไม้ที่หาได้ยาก ในหนึ่งปีจะออกดอกเพียง 3 เดือน จึงได้มีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อขยายพันธุ์สำหรับนำไปปลูกเพื่อตัดดอกขายในเชิงการค้า และใช้ปลูกเป็นไม้ประดับได้	
-----	---------	-------------------	---	--	---

207	ทองพันชั่ง	ไม้พุ่มขนาดเล็ก	สูงประมาณ 0.5-2 เมตร กิ่งอ่อนและลำต้นมักเป็นเหลี่ยม ส่วนที่ยังอ่อนมักมีขนปกคลุมใบรูปคล้ายรูปไข่หรือวงรี กว้าง 2-4 ซม. ยาว 4-8 ซม. ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. ดอกออกเป็นช่อตามซอกกิ่งยาวประมาณ 10 ซม. แต่ละดอกมีสีขาว ผลใหญ่ประมาณ 1 ซม. ผลเป็นผลแห้งแตกได้ มักมีขน การขยายพันธุ์ใช้ปักชำ ตัดกิ่งแก่ที่มีตาติดอยู่ 2-3 ข้อปลิดใบทิ้งแล้วนำไปปักชำในดินที่ชุ่มชื้นให้กิ่งเอียงเล็กน้อยขึ้นได้ในดินทั่วไป สรรพคุณรักษาโรคผิวหนัง (ชนิดกลาก เกื้อย) ทาแก้กลากเกื้อย การที่ทองพันชั่ง สามารถรักษา กลากเกื้อยได้ เพราะน้ำยาที่สกัดด้วยแอลกอฮอล์จะมีฤทธิ์ฆ่าเชื้อราที่ทำให้เกิดโรคกลากเกื้อยได้ ส่วนที่ใช้เป็นยา ได้แก่ ใบสด และรากสด	สรรพคุณ : ราก - แก้กลากเกื้อย รักษาโรคมะเร็ง รักษาโรคผิวหนัง ดับพิษไข้ แก้พิษงู แก้พยาธิวงแหวนตาผิวหนัง ทั้งต้น - รักษาโรคผิวหนัง แก้ น้ำเหลืองเสีย แก้กลากเกื้อย ผื่นคัน รักษา มะเร็ง คุดทะราด ขับพยาธิตามผิวหนัง ตามบาดแผล แก้ไส้เลื่อน ไส้ลาม แก้ ปัสสาวะผิดปกติ ต้น - บำรุงร่างกาย แก้โรค 108 ประการ รักษาโรคผมร่วง ใบ - ดับพิษไข้ แก้กลากเกื้อย ผื่นคัน แก้โรคไขข้ออักเสบ	
-----	------------	-----------------	--	---	---

208	ฟ้าทะลายโจร	เป็นพืชล้มลุก	มีความสูงประมาณ 30 - 70 เซนติเมตร หรือประมาณ 1-2 คอก[4] ลำต้นเป็นเหลี่ยมสี่มุม<ป้าน> ใบเป็นใบเดี่ยวรูปร่างเรียวยาวสีเขียวเข้มเป็นมัน ปลายแหลม กว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ดอกช่อออกที่ปลายกิ่งและซอกใบ มีดอกย่อยขนาดเล็กสีขาว ด้านในสีม่วง โคนกลีบติดกัน กลีบดอกด้านบนมี 3 หยักด้านล่างมี 2 หยัก ผลเป็นฝักเมื่อผลแก่จะมีสีน้ำตาล ภายในมีเมล็ดสีน้ำตาลอ่อนจำนวนมาก	ฟ้าทะลายโจรมีสรรพคุณหลายประการ เช่น แก้ไข้ทั่วๆ ไป เช่น ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ ระวังอาการอักเสบ ไอ เจ็บคอ คออักเสบ ต่อมทอนซิล หลอดลมอักเสบ ขับเสมหะ รักษาโรคผิวหนัง ผื่น แก่ติดเชื้อที่ทำให้ปวดท้อง ท้องเสีย บิด และแก้กระเพาะลำไส้อักเสบ เป็นยาขมเจริญอาหาร มีฤทธิ์ระงับการติดเชื้อหรือระงับการเจริญเติบโตของเชื้อโรคได้ ซึ่งควรใช้ให้ถูกต้องด้วยจะได้ผลดีมาก	
209	นางกวัก	เป็นไม้ล้มลุก	มีหัวอยู่ใต้ดิน มีก้านตั้งตรงโผล่ขึ้นมาเป็นก้านใบ อวบน้ำ หนาประมาณ 3-6 เซนติเมตร ความยาวประมาณ 20-85 เซนติเมตร มีก้านแตกหน่อโตเป็นต้นใหม่ได้เรื่อยๆ ๑ ส่วนใบมีลักษณะคล้ายใบโพธิ์ ความกว้าง 10-12 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบรูปหัวใจ ผิวใบด้านบนเป็นมัน สีเขียวเข้ม มีร่องต้นตามแนวเส้นใบชัดเจน และมีดอกออกเป็นช่อออกตามก้านใบ มีปลีและใบประดับสีเขียวอ่อน	ต้นนางกวักนิยมปลูกประดับตกแต่งอาคารบ้านเรือนเพื่อความสวยงาม อีกทั้งยังเป็นต้นไม้ที่มีชื่อเรียกมงคล คล้ายการกวักเรียกเงิน เรียกทอง เรียกโชค ลาภ และเรียกสิริมงคล คนโบราณจึงเชื่อกันว่า ถ้าหากปลูกในบ้านจะช่วยให้คนที่อยู่อาศัยร่มเย็น เป็นสุข และร่ำรวยขึ้นได้ นอกจากนี้ต้นนางกวักก็ยังสามารถนำไปใช้เป็นสมุนไพรแก้โรคหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นแก้พิษแมลง แก้พิษงู แก้ไข้ แก้เจ็บคอ หรือแก้โรคปวดหัว	

210	มะไฟ	เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง	เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบเดี่ยว รูปไข่ ดอกเป็นช่อสีชมพูอ่อนหรืออมเหลือง มีกลิ่นหอมอ่อน ผลออกเป็นช่อ ผลอ่อนมีขนคล้ายกำมะหยี่ พอแก่ผิวเกลี้ยง เปลือกสีเหลือง เนื้อสีขาวขุ่นหรือขาวใสอมชมพู แล้วแต่พันธุ์ เมล็ดแบนสีน้ำตาล	มะไฟกินสุกเป็นผลไม้สด ทำน้ำผลไม้ ผลอ่อนนำไปแกง ผลมะไฟช่วยให้ชุ่มคอ ขับและละลายเสมหะ เปลือกต้มแก้โรคผิวหนัง ชาวกระเหรี่ยงนำยอดอ่อนไปใส่แกงปลา มีรสเปรี้ยว	
211	ลองกอง	ลองกองเป็นไม้ใบเลี้ยงคู่ มีลำต้นขนาดกลาง	สูงประมาณ 10-15 เมตร ทรงพุ่มเป็นทรงกรวยแหลม ลำต้นเป็นไม้เนื้อแข็งปานกลาง มีลำต้นทรงกลม เปลือกสีเขียวอมน้ำตาล เมื่อต้นมีอายุมากเปลือกแตกเป็นสะเก็ด ลำต้นแตกกิ่งบริเวณค่อนข้างสูง แต่มักที่ปลุกจากกล้าตอนกิ่งหรือเสียบยอดจะแตกกิ่งเตี้ยเป็นทรงพุ่มกว้าง ผลมีขนาดใหญ่กว่ากลางสาด ผลค่อนข้างกลม และมีผลรีบ้างเล็กน้อย เมื่อสุกมีสีจางกว่าสีของผลกลางสาด	เปลือกของลำต้น มีรสฝาด ใช้รักษาโรคเกี่ยวกับลำไส้ เมล็ด มีรสขม ใช้เป็นยาถ่ายพยาธิ เป็นผลไม้ รับประทาน นำมาทำเป็นแยมลองกอง น้ำลองกอง ลองกองกวน	
212	โสม				

213	นางแย้ม	เป็นไม้พุ่มเนื้ออ่อน	ใบเดี่ยว กว้างทรงรี ขึ้นสลับตามข้อของลำต้น ขอบใบมีหยัก เมื่อขยี้จะมีกลิ่นเหม็น ดอกสีขาวอมชมพู ออกเป็นช่อแน่นที่ปลายกิ่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 6-10 ซม. บานไม่พร้อมกัน ส่วนบนจะบานก่อน มีกลิ่นหอมทั้งวัน ผลเนื้ออ่อนมีเปลือกหุ้ม เมื่อแก่จัดจะแตกเป็น 4 กลีบ มีเมล็ดหลายเมล็ด	เป็นไม้ประดับ และมีสรรพคุณทางสมุนไพร ใบใช้ตำพอกแก้โรคผิวหนัง รากใช้ต้มดื่มแก้ปวดข้อ ริดสีดวงทวาร แก้อาการอักเสบ ตันใช้ต้มดื่มแก้กระดูกสันหลังอักเสบเรื้อรัง ปวดข้อ ขับปัสสาวะ แก้ไตพิการ	
-----	---------	----------------------	--	--	---

214	หมาน้อย	ไม้เถาเลื้อย	เนื้อไม้แข็ง มีขนนุ่มสั้นปกคลุมหนาแน่น ตามเถา กิ่ง ช่อดอก และใบ ไม่มีมือเกาะ มีรากสะสมอาหารใต้ดิน ใบเป็นใบเดี่ยว มีหลายรูป เช่น รูปหัวใจ รูปกลม รูปไข่ หรือรูปไข่กว้าง ก้านใบปิด ออกแบบสลับ กว้าง 4.5-12 เซนติเมตร ยาว 4.5-11 เซนติเมตร ปลายใบส่วนมากมนหรือเรียวแหลม โคนใบกลมตัด หรือเป็นรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ เนื้อบางคล้ายกระดาษ มีขนนุ่มสั้นกระจายทั่วทั้งหลังใบ และท้องใบ ใบเมื่อยังอ่อนจะมีขนอ่อนนุ่มปกคลุมอยู่ทั้งสองด้าน และตามขอบใบ แต่จะร่วงไปเมื่อใบแก่ เส้นใบออกจากโคนใบรูปฝ่ามือ ก้านใบยาว 2-9 เซนติเมตร ขนนุ่มสั้น หรือเกือบเกลี้ยง ติดที่โคนใบห่างจากขอบใบขึ้นมา 1-18 มิลลิเมตร ปลายใบแหลมหรือเป็นติ่งหนาม	ตำรายาไทย ส่วนเหนือดิน เป็นยาแก้ร้อนใน แก้โรคตับ ราก มีกลิ่นหอม รสสุขุม ใช้แก้ไข้ แก้ดีริ้ว ดีล้น ดีซ่าน เป็นยาขับปัสสาวะ ยาถ่าย แก้ไข้มาลาเรีย ใช้เป็นยาเจริญอาหาร ยาอายุวัฒนะ ยาช่วยย่อย แก้ท้องร่วง บวมน้ำ แก้ไอ ขับเบา กระเพาะปัสสาวะอักเสบ และใช้ในรายถูกงูกัด เป็นยาลดไข้ แก้ปวดท้อง โรคหนองใน ราก รสหอมเย็นสุขุม แก้ไข้ แก้ดีริ้ว ดีซ่าน เป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงอวัยวะเพศให้แข็งแรง แก้กลม โลหิตกำเริบ แก้โรคตา ขับปัสสาวะ แก้บวมน้ำ ใช้เคี้ยว แก้ปวดท้อง และโรคบิด ระบายน้ำ แก้กระเพาะปัสสาวะอักเสบ ไอเจ็บหน้าอก เป็นยาขับเหงื่อ ยาขับระดู ยาบำรุง ยาสงบประสาท ยาขับน้ำเหลืองเสีย ยาสมาน
-----	---------	--------------	---	---

215	มะเขือเทศ	เป็นพืชล้มลุกอายุเพียง 1 ปี	ลำต้นตั้งตรง มีลักษณะเป็นพุ่ม มีขนอ่อน ๆ ปกคลุม ใบเป็นใบประกอบ ออกสลับกัน ใบย่อยมีขนาดไม่เท่ากัน บางใบเล็กรียาว บางใบกลมใหญ่ ปลายใบแหลม ขอบใบเป็นหยักลึกคล้ายฟันเลื่อยมีขนอ่อน ๆ ออกดอกเป็นช่อหรือดอกเดี่ยว บริเวณซอกใบ ดอกมีสีเหลือง มีกลีบเลี้ยงสีเขียวประมาณ 5-6 กลีบ ผลเป็นผลเดี่ยว มีขนาดรูปร่างและสีต่างกัน ซึ่งมีขนาดเล็กประมาณ 3 เซนติเมตร จนถึงใหญ่ประมาณ 10 เซนติเมตร รูปร่างมีทั้งกลมกลมแบน หรือกลมรี ผิวนอกกลีบเป็นมัน ผลดิบมีสีเขียว หรือเขียวอมเทา เมื่อสุกจะมีสีเหลือง สีส้ม หรือสีแดง เนื้อภายในฉ่ำด้วยน้ำมีรสเปรี้ยว มีเมล็ดเป็นจำนวนมาก	มะเขือเทศมีสารที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อรา ดังนั้นจึงใช้เป็นยารักษาโรคที่เกี่ยวกับปากที่เกิดจากเชื้อราได้ มะเขือเทศมีสารแอนตี้ออกซิแดนท์ คือไลโคปีน ที่มีคุณสมบัติสามารถลดการเกิดมะเร็งลำไส้ และมะเร็งต่อมลูกหมากได้ หากทานมะเขือเทศ 10 ครั้ง/สัปดาห์ จะช่วยลดอัตราการเกิดมะเร็งต่อมลูกหมากในเพศชายได้ถึง 45% นอกจากนี้มะเขือเทศยังมีวิตามิน-แคโรทีน และฟอสฟอรัสสูง ที่มะเขือเทศมีรสชาติอร่อยนั้น เพราะมีกรดอะมิโนที่ชื่อกลูตามิกสูง กรดอะมิโนนี้เองเป็นตัวเพิ่มรสชาติให้อาหาร ทั้งยังเป็นกรดอะมิโนตัวเดียวกับที่อยู่ในผงชูรสด้วย รักษาสีว สมานผิวหน้าให้เต่งตึง โดยใช้ น้ำมะเขือเทศพอกหน้า หรืออาจจะนำมะเขือเทศสุกฝานบาง ๆ แปะบนใบหน้า จะช่วยให้ผิวหน้าอ่อนนุ่ม	
216	เก๊กฮวย				
217	ผักแป้น				

218	ผักหวานป่า	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง	มีลักษณะเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก หรือเป็นไม้พุ่ม เนื่องจากมีการหักกิ่งเด็ดยอดเพื่อกระตุ้นให้เกิดกิ่งและยอดอ่อนซึ่งเป็นส่วนที่ใช้บริโภค ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับกัน ใบอ่อนรูปร่างแคบรี ปลายใบแหลม สีเขียวอมเหลือง ใบแก่เต็มที่อยู่ปร่างรีกว้าง ถึงรูปไข่หรือรูปไข่กลับ ใบสีเขียวเข้ม เนื้อใบกรอบ ขอบใบเรียบ ปลายใบมน ขนาดของใบประมาณ 2.5-5 ซม. x 6- 12 ซม. ก้านใบสั้น ช่อดอกแตกกิ่งก้านคล้ายช่อดอกมะม่วงหรือลำไย และเกิดตามกิ่งแก่ หรือตามลำต้นที่ใบร่วงแล้ว ดอกมีขนาดเล็กเป็นตุ่มสีเขียวอัดกันแน่นเป็นกระจุก	สามารถนำยอดและใบอ่อนมาปรุงอาหารได้หลากหลายทั้งต้ม ผัด แกง เช่น แกงเลียงผักหวานป่า ต้มจืดผักหวานป่า ยอดอ่อนใส่แกง ชาวกะเหรี่ยงไม่นิยมปลูกในบ้านเพราะเชื่อว่าทำให้คนในบ้านป่วย	
-----	------------	-------------------	--	--	---

219	ยูคาลิปตัส	โครงสร้างของต้นยูคาลิปตัสซึ่งประกอบด้วย เปลือกไม้ซึ่งอยู่ด้านนอกสุด และเนื้อไม้ที่ซ่อนอยู่ด้านใน โดยในส่วนของเนื้อไม้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ “กระพี้” หรือเนื้อไม้ด้านนอกซึ่งอยู่ติดกับเปลือกไม้และเป็นที่อยู่ของท่อลำเลียงน้ำ (xylem) จำนวนมาก ส่วนที่สอง คือ “แก่น” หรือเนื้อไม้ด้านในสุดซึ่งถูกห่อหุ้มด้วยกระพี้ เมื่อต้นยูคาลิปตัสเติบโตเต็มที่พื้นที่ของกระพี้ก็จะเพิ่มขึ้นพร้อมกับการสร้างท่อลำเลียงน้ำใหม่ ซึ่งท่อลำเลียงน้ำอันเก่าหลังจากใช้งานมานานก็จะมีการสะสมของสารต่างๆ ภายในเซลล์ จนเกิดการอุดตัน จนกลายเป็นแก่นที่ไม่สามารถลำเลียงน้ำได้อีก ซึ่งยูคาลิปตัสนั้นจะมีแก่นก็ต่อเมื่ออายุเกิน 15 ปีขึ้นไป	ยูคาลิปตัสเป็นไม้ที่มีพื้นที่ของกระพี้มาก จึงหมายถึงการมีพื้นที่ลำเลียงน้ำขึ้นสู่เรือนยอดมากตามไปด้วย เนื่องจากแนวโน้มการดูดน้ำของต้นไม้แต่ละต้นมากน้อยนั้นขึ้นอยู่กับพื้นที่ของกระพี้ในลำต้นเป็นสำคัญ เนื่องจากยูคาลิปตัสจะมีระบบรากที่แผ่ขยายเร็วและสามารถหยั่งลงไปในดินได้ในระดับลึก จึงมีประสิทธิภาพในการเสาะแสวงหาแหล่งน้ำใต้ดินได้มากกว่าพืชชนิดอื่น	
220	แป้น			

221	มันแกวสำเนา	เป็นพืชล้มลุก	มีลำต้นเป็นเถาเลื้อยยาวไปตามดินหรือกิ่งไม้ ยาวได้มากกว่า 3-10 เมตร ลักษณะลำต้นเป็นเถาสีเขียวอ่อน เขียวแก่จนถึงเขียวออกน้ำตาลตามอายุของต้น และมีขนปกคลุม ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ ในก้านใบเดียวกันเหมือนกับใบถั่วเหลืองหรือถั่วฝักยาว ลักษณะใบเมื่ออ่อนจะบางอ่อน มีสีเขียวอ่อน รากที่ติดกับลำต้นซึ่งเรียกว่า หัวหรือหัวมันแกวมีลักษณะเป็นหัวใหญ่ ผิวเรียบ มีรูปร่างไม่แน่นอน เป็นส่วนที่สะสมอาหาร โดยเฉพาะแป้ง น้ำตาล และน้ำ	เนื้อของมันแกวใช้รับประทานเพื่อช่วยลดพิษ ลดไข้ อาการปวดศีรษะ แก้ความดันโลหิตสูง ใช้แก้พิษสุราเรื้อรัง แก้เลือดออกตามไรฟัน บำรุงร่างกาย เนื่องจากมีวิตามินซีมากพอสมควร (หัวมันแกว 100 กรัม มีวิตามินซีประมาณ 15 มิลลิกรัม)
222	รางจืด	ไม้เลื้อยหรือไม้เถา	มีลักษณะเนื้อแข็ง ลำต้นหรือเถานั้นจะกลมเป็นปล้อง มีสีเขียวสดหรือสีเขียวเข้ม ใบ จะมีลักษณะเป็นใบเดี่ยว ลักษณะของใบเป็นรูปหัวใจ ตรงโคนใบจะเว้า ปลายใบจะเรียวแหลม กว้าง 4-7 ซม. ยาว 8-14 ซม. ส่วนดอกจะมีสีม่วงอมฟ้า ใบประดับ สีเขียวประสีน้ำตาลแดง ออกเป็นช่อห้อยลงตามซอกใบ	รากและใบ รับประทานเป็นยาแก้ร้อนใน กระหายน้ำ ใบและรากใช้ปรุงเป็นยาถอนพิษไข้ ยาพอกบาดแผล ใช้สำหรับถอนพิษยาฆ่าแมลง สำหรับผู้ป่วยที่ดื่มยาฆ่าแมลงเข้าไปเป็นการบรรเทาอาการ ก่อนถึงโรงพยาบาล แก้พิษแอลกอฮอล์ บรรเทาอาการเมาค้าง บรรเทาอาการผื่นแพ้ ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่าจอลอติเตอ ตัดลำต้นเป็นชิ้นเล็กพดติดตัว เชื่อว่าป้องกันงูได้

223	หญ้าหวาน	หญ้าหวานเป็นพืชล้มลุก	☐ - ลำต้นกลมและแข็ง - ใบเดี่ยว รูปหอก ขอบใบหยักคล้ายฟันเลื่อย - ใบให้สารที่มีรสหวาน - มีช่อดอกสีขาว	มีสารให้ความหวานมากกว่าน้ำตาลทรายถึง 200-300 เท่าแต่ไม่ทำให้น้ำตาลในเลือดสูง - ใช้ในการรักษาผู้ป่วยโรคเบาหวาน และผู้ที่ต้องการควบคุมน้ำหนัก - ช่วยบำรุงตับอ่อน - ช่วยเพิ่มกำลัง - สมานแผลทั้งภายในและภายนอก - ช่วยให้เลือดไปเลี้ยงสมอง
-----	----------	-----------------------	---	---

224	ทุเรียน	ทุเรียนเป็นไม้ผลยืนต้น	ลำต้นตรง สูง 25-50 เมตรขึ้นกับชนิด แตกกิ่งเป็นมุมแหลม ปลายกิ่งตั้งกระจาย กิ่งกลางลำต้นขึ้นไป เปลือกชั้นนอกของลำต้นสีเทาแก่ ผิวขรุขระหลุดลอกออกเป็นสะเก็ด ไม่มียาง ดอกทุเรียนมีขนาดใหญ่ อ่อนนุ่ม และมีน้ำน้อยมาก มีกลิ่นแรง เปรี้ยวเหมือนเนย โดยทั่วไปเกษตรกรผสม โดยค้างควางบางชนิดที่กินน้ำน้อยและเรณูเปลือกทุเรียนมีหนามแหลมเมื่อแก่ผลมีสีเขียว เมื่อสุกมีสีน้ำตาลอ่อน แตกตามแต่ละส่วนของผลเรียกเป็นพู เนื้อในมีตั้งแต่สีเหลืองอ่อนถึงแดง ขึ้นกับชนิด เนื้อในจะนุ่ม กิ่งอ่อนกิ่งแข็ง มีรสหวาน เมล็ดมีเยื่อหุ้ม กลมรี เปลือกหุ้มสีน้ำตาลผิวเรียบ เนื้อในเมล็ดสีขาว รสชาติฝาด	ราก : แก้วใช้ ท้องเสีย ท้องร่วง ใบ : ขับพยาธิ แก้ดีซ่าน ทำให้หนองแห้ง ผล : นำมารับประทานได้ แก้กูกเสียดในท้อง แก่เลือดออกตามไรฟัน ขับพยาธิไส้เดือน บำรุงกำลัง เปลือกผล : รักษากลากเกลื้อน สมานแผล แก้ฝี รักษาโรคผิวหนัง
-----	---------	------------------------	--	--

225	ใบไม้สีทอง	ใบไม้สีทองเป็นไม้เลื้อย	มีลำต้นเป็นเถาขนาดใหญ่ เติบโตโดยการเกาะเลื้อยพันขึ้นไปผลิใบคลุมเรือนยอดของต้นไม้ใหญ่ในป่า สูงถึง 30 เมตร ใบรูปหัวใจ ปลายใบรูปหัวใจกลับ กว้าง 10 ซม. ยาว 18 ซม. ผิวใบมีขน ละเอียดคล้ายกำมะหยี่สีทองหรือสีเหลืองเคลือบสีเงิน ปกคลุม ใบมีสองชนิด คือกลุ่มใบสีเขียวทำหน้าที่สังเคราะห์แสงและกลุ่มใบสีทองซึ่งบริเวณปลายกิ่งขณะยังเป็นใบอ่อนมีสีม่วงแล้วค่อยๆเปลี่ยนเมื่อใบแก่ขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งใบแก่เต็มที่จะเป็นสีคล้ายสีทองแดงระยะสุดท้ายจะเปลี่ยนเป็นสีเงินแล้วจะทิ้งใบ	ใบสีทองนำมาทำเป็นใบไม้แห้ง ประดับเป็นการตกแต่งหรือใส่กรอบรูป
-----	------------	-------------------------	--	--

226	ผักคราด	เป็นพืชล้มลุก	ลำต้นและกิ่งก้านมีขน สูงถึง 50 เซนติเมตร ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปไข่ หรือไข่แกมใบหอก ขนาดกว้าง 1–2.5 เซนติเมตร ยาว 2–4 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบสอบแคบ ขอบใบเรียบถึงจัก ไม่แน่นอน มีก้านใบ ดอกช่อออกระหว่างซอกใบ ดอกเรียงเป็นช่อกระจุกแน่นรูปไข่ ก้านช่อดอกยาวถึง 10 เซนติเมตร มีริ้วประดับเรียงซ้อนสองชั้น รูปไข่แกมใบหอก หรือแกมขนาน ดอกย่อย วงชั้นนอกเป็นเพศเมีย ดอกชั้นในเป็นดอกสมบูรณ์เพศมีขนาดโตกว่าดอกชั้นนอก โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด เหนือรังไข่ ไม่มีระยางค์หรือขน ผลแห้งเป็นสันนูน มี 3 สัน ยาว 0.3 เซนติเมตร สีดำ ปลายมีระยางค์เป็นหนาม 1–2 อัน	ใบ แก้วปวดศีรษะ แก้วโลหิต เป็นพิษ ดอก ชับน้ำลาย แก้วโรคในคอ แก้วปวดฟัน แก้วโรคติดอ่างในเด็ก รักษาแผลในปาก ในคอ แก้วโรคลิ้นเป็นอัมพาต เมล็ด เคี้ยวแก้ปากแห้ง ทั้งต้น แก้วพิษตานซาง แก้วริดสีดวง แก้วพอมเหลือง แก้วบิด แก้วเลือดออกตามไรฟัน ชงดื่ม ชับปัสสาวะ แก้วหอบไอ แก้วไอกรน แก้วปวดบวม แก้วไขข้ออักเสบ แก้วคันคอ แก้วทอนซิลอักเสบ แก้วจุก รุนัขกัด พอกแก้พิษปวดบวม ราก ต้มดื่ม เป็นยาถ่าย อมบัวปากแก้ว อักเสบในช่องปาก เคี้ยวแก้ปวดฟัน	
-----	---------	---------------	--	---	---

227	มะเขือ	เป็นพืชล้มลุก มีทรงพุ่มขนาดเล็ก	มีลำต้นเดี่ยวตั้งตรง ลำต้นแข็งและเหนียว มีสีน้ำตาลอมเขียว ลำต้นมีขนอ่อนๆ หรือมีหนามปกคลุม ใบเป็นใบเดี่ยว มีสีเขียว ดอกมีลักษณะรูปกรวย กลีบดอกมีสีม่วง หรือสีขาว ตามสายพันธุ์ มีเกสรสีเหลือง มีกลีบเลี้ยงสีเขียว ก้านช่อดอกจะยาว ดอกออกบริเวณซอกใบ ออกบริเวณข้อของกิ่ง และออกตรงปลายยอด ผลมีลักษณะทรงกลม ทรงรี เรียวยาว ตามสายพันธุ์ ผลมีสีเขียว สีม่วง สีเหลือง หรือสีขาว ตามสายพันธุ์ ผิวบางเรียบเป็นมัน เนื้อนุ่มฉ่ำน้ำ มีรสชาติหวานปนขม ขึ้น ฝ่อเน่า เปื่อย ตามสายพันธุ์ มีกลิ่นเฉพาะตัว	ช่วยรักษาความดันโลหิตสูง ช่วยรักษา ลักปิดลักเปิด ช่วยรักษาหลอดเลือดแข็งตัว มีอนุมูลอิสระ ช่วยลดคอเรสเตอรอล ช่วยรักษาหลอดเลือดหัวใจ เลือดออกตามไรฟัน ช่วยบำรุงกระดูก ช่วยบำรุงฟัน ช่วยบำรุงประสาท ช่วยบำรุงสมอง ช่วยขับเสมหะ ช่วยรักษาปวดฟัน แก้บิด ระบบขับถ่าย ช่วยรักษาแผลในกระเพาะ ช่วยขับปัสสาวะ ช่วยรักษาฝี ช่วยรักษาหนองใน ช่วยป้องกันโรคมะเร็ง
228	มะเขือพวง	เป็นไม้พุ่มเตี้ย	สูง 1- 2 เมตร ใบแน่น ทรงพุ่ม ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ลำต้นตั้งตรงและแข็งแรง ลำต้นมีขนนุ่มขึ้นปกคลุม ลำต้นและใบมีหนามเล็กๆ ห่างขึ้นทั่วไป	มะเขือพวงเป็นพืชที่ช่วยเสริมสุขภาพ โดยมีสรรพคุณตามตำราแพทย์แผนไทย คือ ช่วยเจริญอาหาร ย่อยอาหาร ช่วยระบบขับถ่าย บำรุงธาตุ ขับเสมหะ แก้ไอ ช่วยให้โลหิตหมุนเวียนดี แก้ฟกช้ำ ไ้เป็นเลือด ฝีบวมมีหนอง

229	มะกอกน้ำ	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง	แตกกิ่งก้านสาขามาก พบขึ้นตามริมน้ำ ตามชายฝั่งทะเล ตามป่าโกงกาง ป่าพรุ ต้นสูง 3-12 เมตร เปลือกลำต้นค่อนข้างเรียบ สีน้ำตาล ตามกิ่งมีรอยแผลใบชัดเจน ใบเดี่ยวรูปไข่กลับ ออกแบบเรียงเวียนสลับ หนาแน่นที่ปลายกิ่ง ใบรูปขอบขนาน กว้าง 2.5-5 เซนติเมตร ยาว 6-12 เซนติเมตร ปลายใบมน โคนสอบแคบเรียวแหลมติดก้านใบ ท้องใบและหลังใบเรียบ ขอบใบจักเป็นฟันเลื่อย ใบเขียว เส้นใบสีขาว ก้านใบสั้นสีแดงยาว 0.5-2 เซนติเมตร มักออกอยู่ตามปลายกิ่ง หนาและแข็ง เล็กน้อย ดอกออกเป็นช่อตามซอกใบ	เปลือกต้น รสฝืด ชงน้ำดื่ม พอกโลหิต หลังคลอด ผล รสฝาด เบี้ยว อมหวาน แก้เสมหะในลำคอ แก้กระหายน้ำ ทำให้ชุ่มคอ นำผลไปดองหรือเชื่อมกินเป็นผลไม้ช่วยระบาย
-----	----------	-------------------	--	---

230	ทองอุไร	เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก	สูง 2-4 เมตร ลำต้นเล็ก แผ่กิ่งด้านบนเป็นพุ่มกลม โปรง ใบประกอบขนนกมีใบย่อยที่ปลายสุด จำนวน 7-11 ใบ สีเขียวอ่อน ขอบใบย่อยหยิกเป็นฟันเลื่อย ผิวสัมผัสละเอียด ลำต้นสีน้ำตาลตลอดทั้งต้น ก้านใบช่อดอกอ่อนเป็นสีเขียว ดอกสีเหลืองสด มีรูปลักษณะคล้ายระฆัง หรือแตร หรือทรัมเป็ต ออกดอกเป็นช่อตามปลายกิ่ง ดอกดกมาก กลีบดอกติดกันเป็นรูปกรวยยาว 3-4 เซนติเมตร	ทองอุไรดอกสีเหลืองสดใส ปลูกง่าย เกิดง่าย ในเขตร้อนทั่วไป ไม่ควรปลูกในที่ที่มีระดับน้ำใต้ดินสูง นิยมปลูกข้างถนน เกาะกลางถนน และเหมาะสำหรับปลูกมุมใดมุมหนึ่งของบ้านที่แดดถึง ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดและตอนกิ่ง	
231	มันหวานญี่ปุ่น				
232	กระเจียว	เป็นไม้ล้มลุก	อยู่ได้นานหลายปี มีความสูงได้ประมาณ 40-60 เซนติเมตร อาจขึ้นเป็นต้นเดี่ยวหรือหลายต้นรวมกันเป็นกอ มีความสูงได้ประมาณ 20-60 เซนติเมตร มีเหง้าใหญ่รูปรี อยู่ในแนวตั้ง ผิวเป็นสีน้ำตาล ภายในเป็นสีขาว ขยายพันธุ์ด้วยเหง้า มีเขตการกระจายพันธุ์ในพม่าตอนเหนือ ในประเทศไทยพบได้ทุกภาค โดยมักขึ้นตามป่าดิบทั่วไป ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และที่โล่งทั่วไป	หน่ออ่อนใช้รับประทานร่วมกับน้ำพริก ลาบ ก้อย ส้มตำ ส่วนช่อดอกอ่อนนำมาลวกให้สุก ใช้รับประทานกับน้ำพริกหรือปรุงเป็นแกง โดยหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ แกงร่วมกับผักหวานปลาอย่างและเครื่องแกง หรือจะกินดอกสดก็ได้ บางบ้านนิยมนำมาทำแกงส้มหรือไม่ก็นำมาแกงกับขนมจีน ลาบ ก้อย	

233	เปล้าน้อย	ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น ขนาดเล็ก	อบขึ้นในธารน้ำไหลผ่าน สูงได้ถึง 5 เมตร บริเวณปลายยอดมีขนสั้นนุ่มชัดเจน บริเวณอื่นๆ มีขนสั้นนุ่มประปรายถึงเกือบ เกลี้ยง พบขยจำนวนมาก 30-40 อัน สี น้ำตาลอ่อนรวมตัวกัน จนเกือบเชื่อมติดกัน เป็นขนรูปดาว ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.2-0.3(-0.5) มิลลิเมตร หูใบยาว 3-5 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่ม ใบเรียงแบบสลับ เมื่อใบใกล้ร่วงจะเปลี่ยนเป็นสีส้มเหลือง ก้านใบยาว 1-3.5 มิลลิเมตร มีขนสั้นนุ่ม ประปราย แผ่นใบตรงแคบยาว กว้าง 1.5 -2.44 เซนติเมตร	ยาสมุนไพรพื้นบ้านจังหวัดอุบลราชธานี ใช้ ราก ต้มน้ำดื่มตอนอุ่น แก้โรค กระเพาะอาหาร ตำรายาไทย ใช้ ใบ รสร้อน แก้คันตาม ตัว รักษาแผลในกระเพาะอาหารและ ลำไส้ได้ดี ผล รสร้อน ต้มน้ำดื่ม ขับหนอง ให้กระจาย ดอก เป็นยาขับพยาธิ เปลือกต้น รสร้อน ช่วยย่อยอาหาร เปลือกและใบ รักษาโรคท้องเสีย บำรุง โลหิตประจำเดือน รักษาโรคผิวหนัง ราก รสร้อน แก่ลมชื้นเบื้องบนให้เป็นปกติ แก่น รสร้อน ขับโลหิต แก้ไข้ใน	
234	ส้มเขียวหวาน				
235	ยอ				
236	กระโดน				
237	ส้มลม				
238	ดอกราตรี				
239	เข็มป่า				
240	คูณ				
241	ม่วงทองคำ				

242	มะม่วงฟ้าลั่น				
243	มะม่วงโชติอนันต์				
244	มะม่วงหนองแขว				
245	มะม่วงเขียวเสวย				
246	มะม่วงเขียวใหญ่				
247	มะม่วงกะล่อน				
248	มะม่วงแก้วขมิ้น				
249	มะม่วงน้ำดอกไม้สี ทอง				
250	มะม่วงน้ำดอกไม้ เบอร์ 4				
251	มะม่วงงามเมืองนา				
252	โมก				
253	อ่อมแซบ				
254	อ้อยแดง				
255	โสมไทย				
256	มันใต้หัวนเหลือง				
257	มหาปราบ				
258	กะเจียว				

259	หนามเฉาเวีย				
260	มะขามเปรี้ยวบานี				
261	มะขามพระโรจน์				
262	มะขามประกายทอง				
263	มะขามสีชมพู				
264	น้ำเต้า				
265	ใบหมี				
266	ไผ่เลี้ยง				
267	ไผ่กิมชุน				
268	ดอกมะลิ				
269	บัวบกต้น				
270	ผักแขยง				
271	พุทธา				
272					
273					
274					
275					
276					
277	ประดู่				

278	มะหวัด				
279	ค้อ				
280	มะรุ้ม				
281	สุพรรณนิภา				
282	ละมุด				
283	ชมพู่				
284	ทุเรียน				
285	ลองกอง				
286	มะเฟือง				
287	มะไฟ				
288	มะกรูด				
289	ดอกมะลิ				
290	ขนุนพันธ์จำปาทอง				
291	ขนุนพันธ์เหรียญ บาท				
292	ขนุนทองประเสริฐ				
293	ขนุนทราย				
294	ลิ้นจี่พันธ์ฮาวาย				
295	เงาะแดง				

296	ขุนแดงสุริยา				
297	ส้มโอทองแดงขาว				
298	ลำไยอีตอ				
299					
300					
301					
302					
303					
304					
305					
306					
307					
308					
309					

